

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ ПАВЛА ЧУБИНСЬКОГО»
Кафедра музичного мистецтва естради**

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

На тему:

«Аналіз саунду рок-музики крізь призму звукорежисури»

Галузь знань 02 «КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО»

Спеціальність 025 "МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО"

Освітньо-професійна програма: «ЗВУКОРЕЖИСУРА»

Професійна кваліфікація: 2455.2 Звукорежисер; 2453.2 Музичний оформлювач

Виконав:

Студент випускної групи 4-БЕМ(з)
Короленко Данііл Русланович

Керівник:

Кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри музичного мистецтва естради
Овсянніков Вячеслав Георгійович

Допустити до захисту

Протокол засідання кафедри від «___»_____2025 р. №___

Завідувач кафедри музичного мистецтва естради

(_____) Карпенко-Боднарук Ж. Л.
(підпис)

Київ 2025

ЗМІСТ

<u>ВСТУП</u>	3
<u>РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОК-МУЗИКИ</u>	5
<u>1.1 Генезис рок-музики</u>	5
<u>1.2 Напрями рок-музики та представники</u>	16
<u>РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА СКЛАДОВА ЗВУКОРЕЖИСУРИ В ПРОЦЕСІ РОБОТИ І АНАЛІЗУ РОК-МУЗИКИ</u>	21
<u>2.1 Особливості концертного виконавства в рок-музиці.</u>	21
<u>2.2 Звуковий аналіз студійних записів рок-хітів.</u>	27
<u>ВИСНОВКИ</u>	37
<u>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.</u>	39

ВСТУП

Актуальність теми. Рок-музика, що виникла ще у середині ХХ століття, до сьогодні зберігає свій впливовий статус у світовій музичній індустрії. Вона стала не просто жанром, а цілою культурною течією, яка формувала покоління, ідеологію, моду, протестний настрій, і навіть політичну думку. Проте, з розвитком технологій та зміною аудіо споживання, рок-музика зазнає постійних трансформацій — і в першу чергу це відображається в її саунді, який є результатом складної роботи звукорежисера.

Сьогодні, коли аудіо формати, студійне обладнання, підходи до міксингу і мастерингу змінюються надзвичайно швидко, аналіз саунду рок-музики крізь призму звукорежисури набуває особливої ваги. Те, як звучить гітара, як розміщений вокал у міксі, як оброблені барабани — усе це не лише естетичне рішення, а й стратегія передачі емоції, динаміки, драйву чи агресії. Звукорежисер сьогодні виступає не лише технічним спеціалістом, а й співавтором музичного продукту, від якого залежить кінцеве враження слухача.

У світі, де цифровізація музики стала нормою, роль звукорежисера зміщується від традиційного «записати групу наживо» до створення повноцінної аудіо-візуальної картини, часто з елементами електроніки, віртуальних інструментів та спецефектів.

Для майбутніх звукорежисерів, музикантів, продюсерів це — цінне джерело знань, аналізу технік і рішень, які формували легендарні альбоми, а також тих, що сьогодні очолюють чарти.

Мета дослідження полягає в унаочненні особливостей звучання рок-музики через аналіз звукорежисерських прийомів.

У роботі на тему сформульовано такі **завдання**:

1. Проаналізувати історичні передумови виникнення рок-музики та простежити її еволюцію від зародження до сучасності;
2. Охарактеризувати основні напрями рок-музики, виділити їхні стильові особливості та представників, що вплинули на формування звучання жанру;

3. Дослідити специфіку концертного виконавства в рок-музиці;
4. Провести звуковий аналіз студійних записів культових рок-хітів із метою виявлення основних звукорежисерських прийомів;
5. Узагальнити отримані результати, виокремити звукорежисерські стратегії, що мають значення для практики роботи з рок-музикою в умовах сучасного аудіопродакшну;

Об'єкт дослідження є рок-музика як художнє явище в музичній культурі.

Предмет дослідження специфіка звукорежисерських рішень, що формують саунд рок-музики, включаючи техніки запису, міксингу, мастерингу, використання аналогового й цифрового обладнання, просторової обробки, динаміки та частотного балансу.

Новизна роботи полягає в спробі систематизувати сучасні звукорежисерські практики у виробництві рок-музики, провести порівняльний аналіз звучання різних періодів та піджанрів, а також визначити вплив технологічного прогресу на естетичні та технічні складові саунду.

Структура роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 41 сторінка.

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОК-МУЗИКИ

1.1 Генезис рок-музики

Рок-музика (англ. Rock) є терміном, що об'єднує численні напрямки популярної музики, які виникли в середині та другій половині ХХ століття. Вона розвинулася з основних жанрів, таких як рок-н-рол та ритм-енд-блюз, які заклали основу для її становлення як потужного культурного явища. Слово «rock» є скороченням «rock'n'roll», який можна перекласти як «гойдатися» або «труситися» що значить, відображення самої сутності цієї музики: живої, шаленої, неспокійної. Рок-музика стала не лише музичним жанром, а й соціокультурним феноменом, що вплинув на спосіб життя цілих поколінь. Сформувалась власна субкультура, яка об'єднала мільйони людей навколо спільних цінностей, проти конформізму та прагнення до самовираження [4, с. 87].

На початку 1950-х років легендарний діджей Алан Фрід вперше використав фразу «рок-н-рол» у своєму радіошоу в Клівленді. Так народився рок. Рок-музика — це суперечність. З одного боку, це склеєна мозаїка музичних стилів: блюзу, кантрі, джазу, фолку, поп-музики, госпелу і навіть класики. Старі речі, представлені по-новому. Не стільки революційні, скільки еволюційні. З іншого боку, рок унікальний і виділяється серед іншої музики. Особливо, коли його енергія проектується на сцену під час живого виконання. Так, справжню суть року найкраще передати наживо, відокремивши його від інших музичних стилів. А іноді збіг подій створює рок-виступ, який витримує випробування часом і виходить за рамки інших музичних жанрів. Від Елвіса Преслі до Девіда Боуї ця музика передавала широкий спектр контрастних меседжів широкому колу різних людей. Однак її послання майже завжди було тісно пов'язане з присутністю виконавця на сцені.

Рок-н-рол, піонерами якого були Елвіс Преслі, Чак Беррі та Літл Річард, заклав основу для розвитку жанру, поєднуючи елементи ритм-енд-блюзу, кантрі та госпелу. Хоча Елвіс Преслі не був першим рок-н-рольним музикантом, сьогодні його вважають одним із його піонерів, завдяки його славі. Преслі, якого

багато хто називає «королем» цього жанру, мав однією зі своїх ранніх і найвпливовіших класичних пісень, пісню *Shake, Rattle and Roll*. Він став популярним завдяки своїй фізичній, динамічній та надзвичайно сексуальній присутності на сцені. Його недарма називали «Elvis the pelvis». Людей у всьому світі приваблювала еротична манера його співу та рухів на сцені. Його музика, очевидно, відіграла важливу роль у розвитку. Е. Преслі потрапляв до 40 хітів щороку з 1956 по 1977 рік, і з тринадцяти найуспішніших синглів епохи класичного року він особисто дотримується п'яти. Його сексуальні рухи, фізичний зв'язок з мікрофоном та вражаюча привабливість, безумовно, зіграли свою роль у тому, щоб закарбувати його присутність у пам'яті двох поколінь слухачів рок-музики. Він започаткував традицію рок-виступів. Звісно, Преслі не здобув слави, спонтанно представивши нову музичну форму. Уся ця галузь була сформована завдяки давній традиції музичних та танцювальних стилів з впливом як джазу, так і фолку. Традиції, що призвели до року, зазвичай значною мірою включали поєднання музики та танцю, фізичний аспект, який пояснює його широку популярність. Екзистенційний акт «дії» на відміну від пасивного акту «слухання» приваблює ширшу спільноту та пояснює театральну та динамічну популярність цього засобу.

З початку століття джаз та пов'язані з ним танцювальні форми вже впливали на мільйони людей по всьому світу. Зростаючи з руху регтайму, озираємося на такі танцювальні тренди, як *чарльстон Cecil Mack and Jimmy Johnson's Charleston*. У двадцяті роки, до появи року, але, безумовно, впливаючи на тих, хто згодом його створив, люди танцювали під музику або слухали її у виконанні джаз-бендів. Стадвелл і Лонерган посилаються на той факт, що «пісні епохи свінгу чи біг-бенду, швидкі чи повільні, тяжіли до ритмів, придатних для веселощів та романтики на танцполі». Слава та багатство залежали навіть від періоду до появи року, від вашого ритму, а не від тексту ваших пісень. Тому цілком природно, що феномен рок-н-ролу виріс з цієї традиції та став засобом, за допомогою якого звичайні люди могли висловлювати радість життя, танцюючи під цю яскраву нову музику.

З ранніх днів рок-н-ролу багато хітів були засновані на способі руху тіла, а не на абстрактній темі. Чаббі Чекер, мав кар'єру, повністю засновану на танцювальних захопленнях. Деякі з його хітів включали *Twist* та *Limbo Rock*, і, як зазначають Стадвелл і Лонерган, Чекер «не просто співав про *Twist*; він часто з'являвся на телебаченні, щоб показати підліткам, як танцювати цей танець»

У 1960-х роках рок-музика почала розходитися в різні боки на численні напрямки, кожен із яких мав унікальні ознаки. Психоделічний рок, представлений такими гуртами, як *The Doors*, *Jefferson Airplane* та *Pink Floyd*, використовував нестандартні інструменти, імпровізацію, часто під впливом контркультури та експериментів із психоактивними речовинами.

Блюз-рок, очолюваний *Cream*, *The Rolling Stones* і Джимі Хендріксом, повертався до коренів афроамериканського блюзу, однак додавав гітарної агресії і рокової динаміки. Прогресивний рок, який у 1970-х роках представляли *King Crimson*, *Yes* і *Genesis*, характеризувався складними композиційними структурами, віртуозним виконанням і концептуальними альбомами, що нагадували класичну музику за своєю амбітністю. У 1970-х роках з'явився ще один стиль як важкий метал, піонерами якого стали *Black Sabbath*, *Deep Purple* і *Led Zeppelin*. Жанр вирізнявся гітарними рифами, драматичним вокалом і технічною складністю. Тексти були пов'язані з темами містики, бунту, соціальних проблем, а звучання стало ідеальним саундтреком для молодіжного протесту. Під ту мить панк-рок, під проводом гуртів *Sex Pistols* і *The Ramones*, запропонував протилежний підхід, а саме мінімалістичний, сирий і агресивний, що відкидав комерціалізацію року та повертав його до бунтівних витоків. 1980-ті роки стали початком постпанку, представлені гуртами, *Joy Division*, *The Cure* і *Depeche Mode*, які поєднували меланхолійні мелодії з електронними елементами. Альтернативний рок, що здобув популярності в 1990-х завдяки *Nirvana*, *Pearl Jam* і *Radiohead*, запропонував еклектичний підхід, уникаючи шаблонів мейнстримового року. Інді-рок, який розквіт у 2000-х із такими гуртами, як *The Strokes* і *Arcade Fire*, виділив DIY-культуру (*do it yourself*), там

мали можливість незалежні музиканти створювати музику без підтримки великих лейблів [23].

Рок-музика виділяється своєю здатністю акліматизувати елементи інших жанрів. Фолк-рок, представлений Бобом Діланом і The Byrds, поєднував акустичні мелодії з поетичними текстами, в той час гранж 1990-х вбирав елементи панку, металу та інді. У ХХІ столітті рок продовжує еволюціонувати, інтегруючи електроніку, хіп-хоп і поп, прикладами є Twenty One Pilots чи Imagine Dragons. Значення року становить собою здатність бути голосом покоління. У 1960-х він став символом протесту проти війни у В'єтнамі, у 1970-х, представником ідивідуалізму, у 1980-х, відображенням урбанізації, технологічного прогресу. Варто зазначити, що рок-субкультура породила й естетику іміджу, від шкіряних курток та довгого волосся хард-рокерів до мінімалістичних образів інді-музикантів. Також концерти й фестивалі такі як Вудсток (1969) чи Live Aid (1985), стали культовими подіями, що об'єднували людей навколо музики та ідей [23].

Тексти пісень у рок-музиці демонструють значну різноманітність у своїх тематичних та емоційних підходах. Вони коливаються від легких композицій, до більш темних, філософських текстів, які порушують суттєві питання суспільства. Рок-музика стала інструментом вираження протесту, сумнівів і обурення, як приклад у 1960-х і 1970-х роках, музика почала активно використовуватися як платформа для політичних та соціальних заяв.

У порівнянні рок-музики з іншими популярними жанрами, часто ставиться акцент на протиставлення рок-музики та поп-музики. Зазначена протилежність часто містить сприйняття рок-музики як більш «автентичної», «енергійної» і «глибокої», в той час як поп-музика іноді асоціюється з легкими, комерційними мотивами. На практиці немає чіткої межі між згаданими жанрами, багато напрямків музики є результатом взаємодії між роком і поп-музикою. [9, с. 11].

Міжнародна музична культура, що розвивалася після завершення Другої світової війни, розквітала в умовах напруженої політичної ситуації. Протистояння, загострене між двома системами, — капіталістичним Заходом і

комуністичним Сходом, — визначало її шлях. Світ, розколотий ідеологічними конфліктами, шукав гармонії. Музика, натхненна глобальними змінами, ставала голосом епохи. Суперництво, позначене не лише військовими, а й ідеологічними та культурними протиріччями, стало визначальною рисою «холодної війни». Людство, зранене колосальними втратами — фізичними, матеріальними, духовними, — шукало шляхів відновлення. Культурна спадщина, зруйнована війною, потребувала відродження. Цивілізаційні рани, завдані конфліктами, вимагали зцілення.

Культура, зруйнована війною, потребувала відродження. Нації, сповнені рішучості, прагнули відновлення. Матеріальні об'єкти, зруйновані конфліктом, потребували реконструкції. Соціальні структури, послаблені роками боротьби, потребували зміцнення. Культурні цінності, втрачені в хаосі, закликали до відродження.

Масова культура, широко поширена в цей період, стала визначальною рисою епохи. Культура, перетворена на товар, вироблялася серійно. Вона, реалізована глобально, охоплювала мільйони. Засоби масової інформації, революційно змінені, процвітали. Телебачення, що стрімко розвивалося, завойовувало аудиторію. Радіо, звукозапис, кіно, вдосконалені технологіями, відкривали нові горизонти. Форми культури, створені для мас, ставали доступними. Науково-технічний прогрес, тісно пов'язаний із цими змінами, трансформував споживання. Культурні продукти, оновлені й осучаснені, змінювали життя. Масова культура, підпорядкована в комуністичних країнах жорстким ідеологічним вимогам, формувалася під пильним контролем. Вимоги, продиктовані політичними партіями, обмежували творчість. Державні органи, що наглядали за культурою, спрямовували її розвиток.

Музика, перетворена на знаряддя пропаганди, служила офіційним поглядам. Вона, спрямована на зміцнення національної свідомості, утверджувала ідеологічні концепції. Натомість у капіталістичних державах культура, розвинена в комерційній індустрії, процвітала. Розваги, орієнтовані на

прибуток, задовольняли масові вподобання. Аудиторія, залучена яскравими продуктами, визначала успіх.

Музичні продукти, створювані через комерційні канали (радіо, телебачення, звукозапис, концерти) відкривали нові можливості для досягнення популярності та фінансового успіху [14, с. 231]. Культура, демократизована й масово вироблена, зіткнулася з труднощами (відчужена від аудиторії, породжувала напругу).

Контркультура, сформована як протест, виникла всередині. Субкультура, бунтівна й непокірна, кидала виклик. Рок-музика, що у другій половині ХХ століття стала її голосом, виражала дух контркультури. Рок-музика, сформована з унікальним набором інструментів, вирізнялася яскравим звучанням. Електрогітара, підключена до підсилювача, панувала на сцені. Звук, створений нею, гучний, пронизливий, глибокий, зачаровував слухачів. Ефекти, додані з часом, розширювали її можливості. Гітара, здатна до всього, виконувала мелодії. Високі ноти, різкі й чисті. М'які лінії, плавні й ліричні. Акорди, потужні й акцентовані. Бас-гітара, що підтримувала ритм, задавала основу. Ударні, включені в ритм-секцію, пульсували енергією. Гурти, обмежені трьома інструментами, так звані «пауер-тріо», вражали мінімалізмом. Клавішні, додані для різноманіття, фортепіано, електроорган, — збагачували палітру [15, с. 28].

Пісня, структурована з чергуванням куплетів і приспівів, зачаровувала слухачів. Інструментальна вставка, вплетена посередині, як гітарне соло, додавала динаміки. Пісні, створені на початку 1960-х, обмежувалися трьома-чотирма хвилинами. Тривалість, підібрана ідеально, відповідала вимогам радіостанцій. Увага слухачів, утримуваний концертним ритмом, не розсіювалася. Мелодія, побудована навколо «риффу», спиралася на простоту. Послідовність акордів, повторювана гітарою, закладала фундамент. Музична тема, розвинена з рифу, оживала.

Рок-музика в Україні, розвинена за західними принципами, набувала унікального звучання. Особливості, сформовані фольклорними традиціями, вирізняли її. Вплив академічної музики, глибоко вкорінений, додавав

самобутності. Український рок, орієнтований на Америку, Великобританію, Німеччину, Польщу, Скандинавію, тяжів до синтезу. Поп-рок, наповнений внутрішньою гармонією, відображав цю тенденцію. Соціальна активність, поєднана з конформізмом, визначала його дух. «Європейскість», притаманна українському року, відкривала перспективи. Музиканти, звільнені від комплексів, здобували міжнародний успіх, а композиції, виконані українською, завойовували серця [12].

Український рок-рух, започаткований наприкінці 1960-х, вступив у першу фазу. Гурти, сформовані в цей період, прокладали шлях. Музика, наповнена новаторським духом, народжувалася. Рок-культура, щойно зароджена, набирала обертів. Період, позначений появою біг-біт ансамблів, обмежених регіональними рамками, став переломним. Фестивалі, проведені в регіонах, — як-от харківський 1968 року, — оживили музичну сцену. Конкурси, організовані на всеукраїнському рівні, — зокрема київський національний конкурс вокально-інструментальних ансамблів 1968 року, — відкрили нові горизонти. Гурти, створені у Львові, — «Лиси», «Кобза», «Ореол», «Мандри», — сяяли оригінальністю. Київські колективи, — «Березень», «Еней», «Друге дихання», — вражали енергією. Харківські ансамблі, — «Авангард», «Ідоли», — задавали тон українському року [10, с. 22].

Українська рок-музика, що вступила в другий етап, ознаменувалася легалізацією. Ансамблі, створені при філармоніях, з'явилися на сцені. Звук, наповнений електронною енергією, вирізнявся. Емоції, передані через музику, захоплювали. Гурти, змушені до конформізму, адаптувалися. Вимоги часу, нав'язані цензурою, обмежували творчість. Сцени, відкриті для виступів, стали доступними. Популярність, здобута серед мас, зростала. Автентичність, збережена музикантами, залишалася непохитною. Обмеження, накладені цензурою, не зламали дух [13, с. 257].

Українська рок-музика 1980-1990-х, відображаючи зміни у соціально-політичному житті, стала невід'ємною частиною культурного протесту. Музиканти почали активно використовувати рок. Як інструмент самовираження.

Як засіб боротьби за свободу. Цей період відзначався створенням нових гуртів. Таких як «Кіно», «Брати Гадюкіни», «Мертвий Півень». Вони поєднували у своїй творчості елементи панку, нової хвилі та народної музики [8, с. 126].

Процес виходу рок-музики з підпілля в Україні у 1980-х роках став переломним моментом для її розвитку, оскільки він відбувався завдяки офіційним дозволам, послабленню цензури та через активну самоорганізацію музикантів і слухачів. Поштовхом став фестиваль у Тбілісі в березні 1980 року, де було представлено можливість відкритої презентації рок-музики в радянському просторі. Дана ситуація ознаменувала початок третього етапу розвитку української рок-музики, стабілізації та самоідентифікації.

Рок перестав бути суто маргінальним явищем, почавши формувати власну ідентичність, стосувалось як музикантів так і аудиторії. Український рок знайшов відгук серед різних соціальних груп, від молоді до інтелігенції. Популяризуючи український рок, численні фестивалі стали його рушійною силою. Більшість із них мали регіональний характер, але вплив — загальнонаціональний. Відкривши нову еру, фестиваль «Червона рута» (1989, Чернівці) увійшов в історію. Як момент народження професійного українського року. Представивши публіці «Воплі Відоплясова» та «Брати Гадюкіни», він показав поєднання року з фольклором. І гострою соціальною лірикою. Інші фестивалі теж залишили слід. «Оберіг» у Луцьку (1989). «Тарас Бульба» у Дубно (1991). Українсько-польська «Зупинка Woodstock» (1995, Костшин-над-Одрою). Розширюючи географію, вони вписали український рок у міжнародний контекст [7, с. 27].

У процесі становлення українського року в 1990-х і 2000-х роках з'явилися нові художні стратегії, які проявилися в різноманітних складових від звучання до текстів, візуального стилю та сценічного перформансу. Стратегії втілювали сучасні гурти, які адаптували західні музичні течії до українського контексту. Серед таких гуртів варто виділити гурт «Скрябін» із їхнім меланхолійним поп-роком, а поєднуючи панк із фольком гурт "Гайдамаки". Ці гурти створили

унікальний стиль. Як і "Колезький асесор" з їхньою інтелектуальною енергією. "Табула раса" - експериментальні та сміливі. "5'nizza" - майстри акустичного реггі. Доповнюючи палітру, "Жадан і Собаки" поєднували літературу та панк. Esthetic Education - електронний холодок. "Бумбокс" - хіп-хоп з роковою основою. Ріанобой - поетичний мінімалізм. Завойовуючи сцени "The Hardkiss" вражали психоделічним інді. "Біла Вежа" - енергійним альтернативним звучанням. "Веремій" - фольк-роковою свіжістю. "Антитіла" - потужним стадіонним саундом. Відкриваючи нові варіанти, Mnishek експериментували зі стилями. Kalush - поєднували хіп-хоп із роком. Кожен із цих виконавців створив власний музичний всесвіт. Унікальний. Неповторний. Впізнаваний.

У творчості цих виконавців чітко простежується вплив західних напрямів — фанку, інді-року, постпанку, електроніки, поп-року, альтернативи, трип-хопу та навіть гранжу. Проте їхня музика не була сліпим копіюванням західних зразків. Українські гурти органічно вплітали в неї національні елементи: українську мову, фольклорні мотиви, соціальну проблематику, а також характерний ментальний код, що відображає історичний і культурний досвід українців. Наприклад, «Океан Ельзи» у своїх текстах часто зверталися до тем любові, втрати та пошуку сенсу, які резонували з широкою аудиторією. «Гайдамаки» використовували козацькі образи та етнічні інструменти, такі як сопілка чи бубон, створюючи сучасну інтерпретацію українського фольклору. «Бумбокс» поєднували хіп-хоп і соул із меланхолійною лірикою, що відображала урбаністичний дух початку 2000-х.

Значним моментом періоду стала мовна ідентичність. Хоча деякі гурти, як от Green Grey чи Esthetic Education, використовували англійську мову, більшість свідомо обирали українську, що сприяло популяризації рідної мови в поп-культурі. Тексти таких гуртів, як «Скрябін» чи «Антитіла», часто мали соціальний підтекст, звертаючись до тем свободи, гідності та боротьби за справедливість, що особливо актуалізувалося під час політичних подій в Україні, таких як Помаранчева революція (2004) чи Революція гідності (2013–2014).

Студійна робота значну функцію у формуванні звучання українського року. З появою доступнішого обладнання в 2000-х роках гурти почали покращувати якість запису, мікшуванню та звуковому дизайну.

Альбоми The Hardkiss, такі як *Stones and Honey* (2014), демонструють використання сучасних ефектів, таких як автотюн, реверберація та панорамування, що створюють атмосферне, майже кінематографічне звучання. Водночас «Океан Ельзи» у своїх записах, як-от *Земля* (2013), робили акцент на живій енергетиці, зберігаючи баланс між студійною чистотою та емоційною сирістю.

Зокрема, київський гурт «Бумбокс» (створений 2004 року, фронтмен — Андрій Хливнюк) синтезує елементи фанку, хіп-хопу та рок-музики, наближаючи своє звучання до танцювального джазового формату, зберігаючи при цьому чітке текстове навантаження. Львівський гурт «Один в каное» (заснований 2010 року, солістка — Ірина Швайдак) демонструє типову для інді-року камерність, емоційну щирість і меланхолійне звучання, що перегукується з поетичною традицією української лірики. Харківська формація *Royal Corvus* (2005, вокалістка — Аліна Горностаєва) тяжіє до класичних моделей хардрок- та мелодік-року, орієнтуючись на аудиторію середнього віку, яка віддає перевагу мелодичній структурі композицій та вокальній експресії. Одеський гурт *Epolets* (створений 2013 року, вокаліст — Павло Варениця) формує синтез альтернативного року й денс-року, використовуючи яскравий сценічний образ та драйвові аранжування [2, с. 39]. Паралельно з цим спостерігається стильова ретроспектива, що звертається до естетики класичного рок-н-ролу 1950-х років, однак переосмислює її в контексті ХХІ століття шляхом інтеграції електронного звучання, ембієнт-елементів та засобів іммерсивної музики.

Артисти інколи перетворюються на персонажів, а їхні костюми, поведінка, пластика рухів і мізансцени формують своєрідну рок-драму, що посилює естетичний вплив на аудиторію [1, с. 9].

Український національний егрегор у сфері рок-музики став унікальним поєднанням рок-н-рольних традицій з оригінальною культурною основою.

Використовуючи термін «рокізація», ми орієнтуємось на його джазовий аналог — «оджазування», який позначає процес взаємодії академічної музики та «третього» пласту джазу. О. Воропаєва пояснює цей феномен як взаємодію різних музичних шарів у джазі, наголошуючи, що вплив джазу на класику був набагато глибшим, аніж просто застосування джазових технік до академічних творів [6, с. 17].

Українська рок-музика сформувалася, спираючись на міжнародний досвід, зокрема американську та британську музику. Ознайомлення з цими зразками та їхнє освоєння стали першим етапом розвитку українського року, що припадає на 1960-ті роки. Вивчення цього музичного матеріалу стало основою для музичної мови українських рок-гуртів на наступному етапі – етапі легалізації, який охоплює кінець 1960-х – початок 1970-х років [17, с. 48].

З часом в Україні змінилося ставлення до рок-музики, яка здобула статус сучасної та офіційно визнаної. Зміну можна охарактеризувати як процес «рокізації», який охопив масову музику та навіть відродження фольклору. Йдеться про рок-версії популярних естрадних та народних пісень, які набувають нове життя та стають актуальними для широкої аудиторії різного віку.

Такі аранжування характеризуються поєднанням електронних рок-саундів з живим вокалом і акустичними інструментами, зокрема національного походження. Аранжування, доповнені яскравими сценічними програмами, стають своєрідною візитною карткою країни, сприяючи підвищенню її престижу на міжнародній арені, що було закладено ще в таких творах, як «Щедрик» М. Леонтовича та «Червона рута» В. Івасюка [11, с. 16].

Сучасний український рок є різноманітним за стилем. Українські музиканти, зазвичай, обирають одну з трьох основних ідейних та естетичних напрямків:

- Радикально традиційний;
- Лірико-мелодійний;
- Авангардно-експериментальний.

1.2 Напрями рок-музики та представники

Вже понад півстоліття рок-музика підкорює серця людей у всьому світі. Рок-музика народилася в умовах інтенсивного розвитку різноманітних жанрів сучасної популярної музики, тому утвердитися як самостійний музичний напрям їй досить складно. Під час становлення рок-музики напрями поділялися на різні течії з музичними та соціокультурними відмінностями.

Жанрів рок-музики багато: від денс-року до хеві-металу.

Пісні варіюються від легких і невимушених до темних і філософських. Рок-музику часто протиставляють поп-музиці, хоча є деякі жанри, які розрізняють їх.

Вчені вважають, що походження рок-н-ролу лежить в блюзовій музиці. Перші піджанри рок-музики були тісно пов'язані з народною та популярною музикою та включали фолк, кантрі, сценку та мюзик-хол. Витоки рок-н-ролу часто пов'язують зі стилем рок-н-рол, що виник у США наприкінці 50-х рр., який сформувався на основі елементів блюзу, ритм-енд-блюзу, бугі-вугі, джазу та кантрі.

Назва «рок-н-рол» походить від музичних пісень госпел-співаків 1940-х років. Цей стиль року (The Byrds, B. Dylan) використовує типові риси народної музики, інструментарій і стиль виконання, але характеризується більшою агресивністю та енергією, використовує електронні інструменти, властиві тільки року. Соціальний підтекст пісень також характерний для фолк-року. Назва «рок-н-рол» походить від пісень госпел-співаків 1940-х років. 20 століття. Великий вплив на рок-музику мали блюзові співаки Р. Джонсон, Лідбеллі, М. Уотерс. Серед тих, хто заклав основу рок-н-ролу, найважливішими виконавцями були Ф. Доміно, Бо Діддлі, Ч. Беррі. На основі злиття рок-музики та кантрі виник особливий напрямок у рок-музиці — кантрі-рок.

У Британії, заснованому на ритмічному кінцевому блюзі, рок -н -ролу та душі, натхненній місцевому фольклорі, команда почала створювати свіжі форми, як ритмічна та танцювальна музика. Бітлз став найбільш вражаючим і впливовим представником цього стилю, ставши всю історію рок -н -ролу. Гурт зі своїм синглом «I Want To Hold Your Hand» повинен усвідомлювати, що «The Beatles»

може потіснити в чартах американських виконавців і запустити "британську вторгнення".

На винахідливість "Бітлз" впливали музиканти у всьому світі та відкрили нові горизонти рок -музики протягом 1960 -х. Однією з найзначніших тем, навколо яких було об'єднано скельну спільноту протягом 1960 -х років - Ідея пацифізму, яка була нерозривно пов'язана з рухом Хіпі, була присутня в першій половині ХХ століття. Представники цього руху винайшли власні слова, пісні, поезію та маніфести. Паціфістські погляди на хіпі значною мірою були відхилені багатьма найпопулярнішими рок -музикантами.

Блюз-рок почав розвиватися в Англії та США в 1960 -х роках, поєднуючи елементи традиційного блюзу з сучасним блюзом, а також енергетикою та рок -н -ролом, об'єднуючи елементи блюзу та рок -н -ролу. Музика помітно відрізнялася від традиційного блюзу та запозичила рік естетики. Іноді цей напрямок називали білим блюзом. Крім і Rolling Stones були двома з багатьох спроб розвинути блюз-скелю.

Ранні поп-рок були сформовані на основі фольклорного суцільного в Сполучених Штатах з 1965 по 1966 рік, найвпливовішими з яких були ложки Ловіна, Черепахи, Мами та Папас, які були серед ранніх, що засновувались, були ложками Lovin, The The The The Mamas та Papas. Професія була гармонійно і музично зосереджена на народному рок, але не без впливу серфінгової Попи. мир. Гараж Рок почав розвиватися в середині 1960-х. Притаманні дефекти та шум у альбомах, експериментах зі звуком, музичним стилем, більш жорстким вокалом та ненавмисно непрофесійною грою на музичних інструментах були одними з основних особливостей цього стилю. Незважаючи на те, що не існує такого поняття, як чітке вказівка на музичні смаки 1960 -х, час між 1966 і 1969 роками вважається періодом найбільшого класичного року в країні (який включає основні напрямки музики цього періоду. На рок -музику вплинули найрізноманітніші стилі наприкінці 1960 -х, від гаража (MC5, Monks, The Stooges), до Avangard (Frank Zapa), з психоделічного року (ліфти 13 -го поверху, крем, президент електрики).

Багато художників, які були популярні у 60 -х роках, поступово втрачають наступні, а Hard Rock та Art Rock - два з нових фаворитів. Кілька груп, які намагалися створити важкий гітарний звук, заснований на імпровізації блюзу в середині 1960-х років, заклали перший із цих стилів. Сильний ритм -секція, перемикання електричної гітари, важкі гітарні рифи, які підтримують ритм, та сильний вокал, є типовими для жорсткої скелі. Дебютний альбом Led Zeppelin Band у 1969 році вважається першим класичним прикладом жорсткого року. Він добре виступав з Hard Rock, Progressive Rock, де музиканти експериментували зі складними композиціями, використовували нетипові цілорічні плани, а іноді намагалися створити класичну музику. Зазвичай тексти таких пісень були зосереджені на суспільних та філософських темах. Паралельно з Art Rock з'явився джаз -рок, який об'єднали музиканти, робота яких вийшла за рамки традиційного рок-звуку [18, с. 139].

Рок-музика зазнала чергової зміни в середині 1970-х: нове покоління музикантів, що замінили жорсткі - Лідери панк-рок протиставляли величність та багатство основного року того періоду, сприяючи брудному стилю гри та енергійності раннього рок-н-ролу, використовуючи мінімум акордів та швидкої швидкості. Сполучене Королівство з'явилося новою хвилею британської Хеві, після того, як на початку 1980 -х років на початку 1980 -х. Це призвело до розробки металевого металу, стилю, який поєднував професіоналізм жорстких скель з агресивністю панків. Judas Priest, Iron Maiden, Tank та Motorhead - це серед музичних традицій, які характеризували металеву культуру, яка зростала важким, агресивним звуком з чітким зображенням (шкіряними куртками, шипами, заклепками, довгим волоссям), що з'явилися в таких групах, як Judas Priest, Iron Maiden, Tank та Motorhead) [19, с. 13].

Треш-метал виник в результаті активного поєднання елементів хардкору та панк-року хеві-метал гуртами, оскільки вони шукали нові музичні можливості. Грубий, часом гучний вокал, швидкі зміни темпу та чудові гітарні соло були відмінними рисами цього піджанру, який був більш агресивним, ніж традиційний хеві. Цей стиль належить гурту Metallica.

Брак свіжих імен та напрямків спричинив кризу в рок-музиці на початку 1990-х років. У цей час гранж виник як альтернативна андеграундна сцена, що набрала обертів, а гурт Nirvana служив яскравим прикладом цієї естетики. Тим не менш, брит-поп, який виник з концепцій таких гуртів, як The Stone Roses та The Smiths, пішов за спадом гранжу. Двома артистами, які найбільше вплинули на брит-поп, були Blur та Oasis. Деякі легендарні постаті традиційного металу зберігалися до 1990-х років, незважаючи на загальне падіння популярності хеві-металу та інших класичних жанрів хеві-музики.

Серед них варто відзначити гурт Pantera, оскільки він відіграв важливу роль у розвитку пост-треш-жанру грув-металу. Примітно, що в 1990-х роках виникла нова хвиля блек-металу, яка була більш мелодійною та спокійною, з виразним готичним впливом.

Класичні музичні елементи стали набагато поширенішими в європейському металі наприкінці 1990-х років, особливо використання живих оркестрів (або синтезаторних ефектів, що їх імітують) та розкішного, майже оперного жіночого вокалу. Окремий піджанр, відомий як симфонічний метал, виник на основі пауер-металу, дум-металу та блек-металу. Його появу зазвичай пов'язують з експериментами Therion у середині 1990-х років. Within Temptation, Rhapsody та Nightwish були найпопулярнішими гуртами.

Рок-музика не принесла жодних суттєвих нових жанрових зрушень між 2000 і 2010 роками. Відродження та розширення альтернативних рок-піджанрів, таких як гаражний рок, пост-панк та брит-поп, допомогли протидіяти цій кризі.

Слід зазначити, що під час існування рок -музики його намагалися поєднати майже всі можливі музичні жанри з академічною музикою (Art Rock, який з'явився наприкінці 1960 -х, пізніше симфоніями) та джазом (Jazz Rock наприкінці 1960 -х). (1960-ті) та індійська музика (Рагарок, який з'явився в середині 1960-х). У 1960-х та 1970-х роках були найважливіші суб-язики рок-музики Rock, Punk Rock та Rock Vanguard. Кінець 70 -х. 80 -ті. Були жанри рок-музики, включаючи пост-панк, Нову хвилю, альтернативні спідниці, хардкор (піджанр Big Punk Rock), а згодом екстремальні піджанри металевого металу. 90

-ті роки 20 століття. Жанр Grangne (з'явився в середині 1980-х років), Брітпоп (опублікований у середині 1960-х) та альтернативний метал (кінець 1980-х). Сьогодні рок -музика розвивається та покращується [5, с. 24].

Важливо зазначити, що рок -музика відіграє помітну роль у сучасній українській культурі.

- 1960 -ті та друга половина 1970 -х років стали часом, коли рок -музика існувала як підземне явище. Це характеризувалося формальною політикою, яка суперечить усім рисам молодіжної субкультури. Ця особливість часу є початком головного місця в рок -культурі. Креативна та організаційна актуальність-це розважальні місця, такі як рок-клуби, концертні сторінки, самонасіння преси, фестивалі та змагальні заходи. Динаміка репертуару визначалася "сприянням" відтворення складу основних західних рок-груп для самовизначення в контексті російського та українського текстового створення.
- 1980-х та 1990-х років були епохою легалізації української рок-музики, шукаючи можливість самоідентифікації в національній культурі. Основна особливість цього часу - це створення інфраструктури, спрямованої на організаційні та інформаційні функції в галузі рок -музики в країні (рок -клуби, культурні центри, фестивалі, друковані журнали, телебачення, радіопрограми тощо).
- 2000 та модернізм стали невід'ємною частиною національної музичної культури, коли рок -музика стала невід'ємною частиною національної музичної культури. Характеристики часу: Формування Інтернету та освітньої системи як важливої галузі інформації для альтернативної музики.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА СКЛАДОВА ЗВУКОРЕЖИСУРИ В ПРОЦЕСІ РОБОТИ І АНАЛІЗУ РОК-МУЗИКИ

2.1 Особливості концертного виконавства в рок-музиці.

Рок-музика як жанр відзначається особливим підходом до концертного виконавства. Живий виступ у рок-музиці має суттєву функцію формування репутації гурту, сприйнятті та впливу на слухача. Концертний виступ у рок-жанрі є синтезом музичної техніки, сценічної виразності, комунікації з публікою та технологічного супроводу.

Важлива концертна традиція, яка виникла задовго до Елвіса. Традиційний рок-концерт, який ми знаємо сьогодні, бере свій початок у ранніх часах виконання госпел-музики, що передбачало динаміку питань і відповідей між проповідником та його хором. Розвинулася традиція рок-концертів, яку використовували окремі гурти, часто доповнюючи її тонкими способами. Хоча *глем-рок* і *панк* мали зруйнувати цю структуру, досі є багато рок-виконавців, які користуються перевагами цього стандартного типу живих виступів, таких як Джо Кокер і Джоан Арматрейдінг.

Одна важлива подія змінила обличчя рок-виконавства, зробивши його доступним для цілого нового кола театралів. Вона також вплинула на інші рок-течії, такі як *глем-* феномен. Це була поява рок-опери. «*Ісус Христос, суперзірка*» іноді вважається першим прикладом такого типу твору. Насправді він мав багато прецедентів, найважливішим і найвідомішим з яких було «*Волосся*». Саме «*Волосся*» використовувало багато традицій, закладених іншими жанрами, включаючи оперу та мюзикл. Деякі з цих ранніх театральних подій слід розглянути, перш ніж обговорювати феномен «*Волосся*». Невідомо, що однією з перших «опер», на які вплинула популярна музика, була «*Тремоніша*», написана самим Скоттом Джоупліном. Він прагнув бути прийнятим поряд з іншими високими композиторами «класичної освіти», але, на жаль, його не визнавали ніким, окрім як музиканта регтайму, і цей твір ніколи не виконувався за його життя. Інші важливі прецеденти «*Волосся*» включають «*Поргі і Бесс*» Гершвіна та «*Вестсайдську історію*» Бернстайна .

Обидві ці опери були створені під впливом джазу та інших афроамериканських музичних форм, таких як негритянський спірічуел. Перша вистава «*Поргі і Бесс*», трагічної історії кохання за участю негрів, відбулася в 1935 році в Нью-Йорку. Прем'єра «*Вестсайдської історії*» також відбулася в Нью-Йорку, але набагато пізніше. Дивовижною в цьому творі була тема: історія кохання, що відбувається на вулицях Нью-Йорка, за участю персонажів, що належать до вуличних банд. Обидві ці події запозичили елементи з традиційної «класичної» опери, зокрема ідею речитативу та структури арії, сюжетну лінію, що включає трагічні любовні історії, і, звичайно ж, тісний зв'язок між музикою, наративом та використанням мови. Однак ці два твори (серед інших) по-новому та у нелегкому форматі подолали розрив між популярною музикою (джазом) та класичною музикою. Як «*Поргі і Бесс*», так і «*Вестсайдська історія*» мали величезний успіх, і це, безсумнівно, сприяло впливу поп-музики на традиційно формальні виконавські ідіоми. «*Волосся*» важко визначити як рок-оперу в повному сенсі, але саме завдяки його новаторській реалізації в Нью-Йорку традиція рок-опери змогла розвиватися. «*Волосся*» стало самостійним соціальним явищем. Воно було засноване на п'єсі, написаній Жеромом Раньї та Джеймсом Радо, які, не випадково, зіграли головні ролі в первісній нью-йоркській постановці. Музику до текстів Ragni & Rado написав Галт Макдермотт. Вона була написана в епоху контркультури кохання в шістдесятих роках, поколінням, яке розглядало відмову від бойових дій як засіб вирішення міжнародних конфліктів (особливо стосовно В'єтнаму); це була епоха хіпі та просування миру. «*Волосся*» стало сумнозвісним від східного до західного узбережжя Америки, головним чином через те, що воно містило повну фронтальну оголеність. Однак воно відображало багато справжніх проблем свого покоління, було драматично цікавим і водночас багатьма досі вважається хорошим рок-н-ролом. Знову ж таки, екзистенційна тема цього твору представляла те, що багато людей пов'язували з «роковим» досвідом: чиста радість існування, як це так добре передано в головній пісні *Aquarius* («впусти сонце»).

Для ефективної реалізації живого виконання потрібно розуміння специфіки інструментального складу, динаміки композицій, акустичних умов.

Багато рок-гуртів дотримувалися формули ударних, бас-гітари, вокалу, соло-гітари та ритм-гітари для свого інструментального ансамблю з моменту зародження цього жанру в 1940-х роках. Однак у 2022 році не існує універсального підходу. Якщо інструмент здатний виконувати рифи, він більш ніж має місце в році або принаймні в одному з його нині незліченних піджанрів.

З іншого боку, існує стільки ж рок-дуетів, здатних створювати жахливі музичні шедеври; у тому ж дуалістичному ключі, що й The White Stripes та The Dresden Dolls, серед улюблених – лондонський дует Glytsch, The SoapGirls, Cultdreams та Witch of the East.

Концертне виконання рок-композицій потребує не лише високого рівня виконавської майстерності музикантів, а й злагодженої роботи звукорежисерів. У контексті рок-музики сценічна подача часто передбачає підвищене звукове навантаження, використання великої кількості підсилювальної апаратури, ефектів реверберації, ділей, дисторшнів, а також потребує постійного контролю за балансом між інструментами й вокалом [23].

Концертне мистецтво є особливим видом творіння, де важливу роль грають не тільки технічні уміння музикантів, а й їх здатність передавати почуття та тлумачити музику. На сприйняття твору сильно впливають звук приміщення сцена та реакція людей. Концертне виконання допомагає кращому розумінню музики знайомить слухачів з різними стилями і жанрами а також допомагає молодим музикантам покращувати свої вміння через участь у майстер-класах та спільних виступах. Наприкінці ХХ - на початку ХХІ століття виникнення масової культури орієнтованій на отримання широкого визнання кардинально змінило поняття про концертну діяльність та творчість виконавців

Як каже В. Калужська, цьому передували деякі сталість у формах музики та театру, які були зумовлені великими історичними подіями, як світові війни а також глобальними культурними процесами що охопили Америка і Західна Європа

Коли композитор створює музичний твір, він використовує різноманітні музичні прийоми, щоб викликати емоції у слухача. Проте, під час виконання, вплив твору може змінюватися через безліч зовнішніх і внутрішніх факторів. Виконавець у цьому контексті виступає як інтерпретатор, який визначає межі творчої свободи, спираючись на нотний текст та вказівки композитора щодо темпу, характеру виконання та інших нюансів. Однак, незважаючи на це, у інтерпретатора залишається чимало простору для власного творчого підходу. Тому один і той самий музичний твір може мати безліч різних інтерпретацій, кожна з яких відображає унікальне бачення виконавця. Сьогодні концертне мистецтво переживає значні зміни, поєднуючи традиційні форми з новітніми технологіями та соціальними трендами. Це охоплює різноманітні формати, від класичних виступів до інтерактивних і мультимедійних шоу. Завдяки технологічним інноваціям змінюються самі концепції концертної діяльності. Сучасні заходи часто поєднують музичні виступи з візуальними ефектами, світлом і мультимедійними елементами, що підкреслює їхню унікальність.

Сучасні виступи все частіше містять інтерактивні елементи, що дозволяють глядачам активно долучатися до шоу через мобільні додатки, голосування та пряму взаємодію з артистами.

Інноваційні технології в освіті, науці, музичній практиці та культурі взаємопов'язані, сприяючи розвитку інноваційного мислення, яке перетворює традиції в новаторські ідеї. Музична культура сьогодні існує як у класичному вигляді, так і в сучасному медійному просторі. Креативні індустрії в галузі музично-виконавського мистецтва, що є однією з провідних сфер професійної діяльності музиканта, переживають безпрецедентне зростання. Впровадження новітніх комп'ютерних технологій не лише збагатило сферу, а й сприяло розширенню аудиторії та залученню творчо налаштованої молоді.

Музичне виконання, яке відображає нові культурні тенденції, розглядається як творчий процес у межах культури. Музикант, як творча особистість, є активним учасником культуротворення. Розуміння взаємодії між композитором, виконавцем і слухачем через музичний твір відкриває нові

перспективи для вивчення механізмів розвитку сучасної культури. Музика виступає як сутність культури, втіленої в мистецьких творах, і завдяки виконавцю отримує реальне звучання. Вона займає важливе місце серед інших видів виконавства, де у європейській культурі музичний твір утверджується як вираз духовно значущого змісту через специфічні форми, що забезпечують його сприйняття слухачами.

Сьогодні ми можемо спостерігати, як знову повертаються до забутих форм виконання, які в сучасному культурному контексті отримують нове життя. Це відкриває двері для нестандартних інтерпретацій музичних творів, розширює можливості звукового оформлення та спонукає до експериментів з фактурами, техніками гри та інструментальним звучанням. Завдяки розвитку цифрових технологій, митці отримали безліч інструментів для реалізації своїх унікальних музичних бачень. У мистецькому середовищі кінця ХХ – початку ХХІ століття чітко видно, як акцент зміщується на імпровізаційні та мобільні форми, що, в свою чергу, кардинально змінює роль виконавця. Через індивідуальне сприйняття музики виникає особлива взаємодія між учасниками музичної комунікації – виконавцем і слухачем, композитором і слухачем, композитором і виконавцем. Зі зростанням популярності електронної музики в рок-жанрі, питання про те, які інструменти використовуються в рок-музиці, стає все більш складним.

Ударна установка може стояти в задній частині сцени, але барабани займають центральне місце в звучанні. Потужні удари та ритми виконують важливу роль у підтримці темпу та підвищенні інтенсивності. Рок-гурти можуть дотримуватися традиційного стилю з акустичною ударною установкою, що складається з малих барабанів, тарілок, бас-барабана та томів, але все більше гуртів починають використовувати драм-машини. Наприклад, такі хіти, як "Eyes Without a Face" Біллі Айдола, "Heart of Glass" Blondie та "Turbo Lover" Judas Priest були записані з використанням драм-машин.

У той час як соло-гітари відповідають за рифи, соло та мелодійні лінії, ритм-гітари працюють з бас-гітарою та барабанами, щоб підсилити ритм і додати

глибини треку, граючи акорди навколо ліній соло-гітари. Хоча рок-гурт може працювати без ритм-гітариста, особливо з чудовим басистом, це не означає, що ритм-гітаристи не зробили великого внеску у світ року. Серед найвідоміших ритм-гітаристів в історії року – Кіт Річардс (Rolling Stones), Піт Таунсенд (The Who), Джоан Джетт та Джон Леннон.

Рок-басисти ніколи не користувалися великою повагою, але без них рок-жанр був би незрівнянно менш суворим. Бас-гітари в рок-гуртах відповідають за додавання нижчих нот до барабанного ритму, і вони були ключовою частиною рок-інструментальної лінійки з самого початку існування жанру в 1940 році. Хоча, на жаль, присутність контрабасів зменшилася з 1940-х років після того, як їх замінив електробас. Йдучи всупереч загальноприйнятим нормам, деякі гурти позбулися басистів, граючи на своїх гітарах нижчим тоном. Окрім інструментального року, вокал є одним із найвизначніших та найуніверсальніших інструментів у рок-музиці. За допомогою мікрофона та, можливо, кількох вокальних ефектів, таких як реверберація, затримка та хорус, вокал стає одним із найдомінантніших аспектів рок-треку. І для тих, хто сумнівається у включенні набору волин як рок-інструменту, того факту, що вони повинні бути налаштовані, достатньо, щоб кваліфікуватися як такий. Якщо вокаліст не відданий своїм обов'язкам фронтмена, він може взяти інструмент і виконувати кілька завдань одночасно, граючи на бас-гітарі, соло-гітарі або ритм-гітарі.

Після хітів Marillion, Grateful Dead, Genesis, The Zombies, Queen, Брюса Спрінгстіна та Porcupine Tree за участю клавішників та піаністів, залишається дуже мало місця для сумнівів щодо місця клавішних у рок-музиці. Мелодії з фортепіанним вокалом можуть подобатися не всім, але без Елтона Джона та Бена Фолдса було б набагато менше епічних рок-балад.

При достатній креативності та винахідливості, мало хто знайде інструменти, які не можна було б використати в рок-треку. Від саксофонів у джаз-року до скрипок у готик-року, укулеле в інді-року, мандолін у фолк-року та

терменвоксів в авангардному році, при достатній кількості драйву та дисторшну, інструментальний світ – це саме те, що вам потрібно.

Вибір підсилювачів для гурту є таким же важливим, як і інструменти, на яких вони грають. Кожна гітара має свій тембр і звукову гостроту, але одним з найважливіших факторів, що впливають на тон і драйв, є використовуваний підсилювач. Від Fender Blues Junior до монолітних стеків Marshall, від культового Orange Crush до Vox AC30 – без них наші улюблені треки просто не були б такими ж. Щоб ще більше посилити спотворення, гітарні педалі ефектів також надзвичайно популярні, особливо ProCo Rat, Dunlop Cry Baby Wah Pedal та Boss SD-1 Super Overdrive.

Зі зростанням кількості повністю саморобних виконавців, цифрові аудіосистеми (DAW) швидко стають новим магнітофоном для рок-виконавців, які хочуть справити серйозне враження своїми демо-записами. DAW дозволяє створювати, мастерити та зводити рок-треки; також є можливість завантажувати інструментальні композиції та семпли з безкінечної цифрової бібліотеки. За частку ціни, яку пропонує вінтажний Gibson Les Paul Custom 90-х років, можна придбати тисячі цифрових інструментів. Рок-традиціоналісти можуть нарікати на цей технологічний крок, але не варто стріляти в покоління Z; Depeche Mode роблять це з 1980 року, а Tangerine Dream пішли туди в 1967 році. Нещодавній документальний фільм BBC навіть заявив, що поява електронного музичного обладнання була найвищим проявом панк-руху. З огляду на ще більш недавній національний скандал через Джона Лайдона з Sex Pistols, це твердження звучить так само правдиво.

2.2 Звуковий аналіз студійних записів рок-хітів.

Рок-музика не лише формувала цілі покоління, а й стала простором, де відбуваються складні експерименти з тембром, просторовістю звучання, динамікою та техніками звукозапису.

У 1960–1980-х роках розвиток студійних технологій радикально змінив уявлення про те, як має звучати рок-музика, перетворивши студію звукозапису з

простого засобу фіксації на потужний творчий інструмент. Якщо у 1950-х роках запис переважно відтворював живе виконання, то у 1960-х студія стала лабораторією для експериментів, де музиканти та продюсери могли створювати звукові світи, неможливі на сцені. Цей період заклав основи сучасного продакшену, вплинувши на всі жанри музики.

У 1970-х роках техніки обробки звуку, такі як реверберація, дилей, хорус і пітч-шифтинг, стали невід'ємною частиною студійної роботи. Британські гурти, зокрема Led Zeppelin, прославилися сміливими експериментами з просторовістю звучання. Класичний приклад — трек “When the Levee Breaks” (1971) із альбому *Led Zeppelin IV*. Ударні Джона Бонема були записані у сходовій клітці маєтку Headley Grange за допомогою двох мікрофонів, розташованих на різній висоті. Це створило унікальний ефект масштабної акустики з глибокою реверберацією, що надала барабанам епічного, майже міфічного звучання. Аналіз частотного спектра показує потужний акцент на низьких частотах (50–100 Гц), що підкреслює вагу бас-барабана, а також легке посилення верхніх середніх частот (2–4 кГц) для чіткості малого барабана.

Паралельно у 1970-х роках зростав інтерес до концептуальних альбомів, де музика, тексти й студійне оформлення зливалися в єдину художню ідею. Queen стали піонерами цього підходу, зокрема з альбомом *A Night at the Opera* (1975). Їхній легендарний трек “Bohemian Rhapsody” демонструє неймовірну студійну майстерність: багатошарова вокальна гармонія Фредді Мерк'юрі, Браяна Мея та Роджера Тейлора створювалася шляхом накладання десятків доріжок на аналоговій стрічці. Без сучасних цифрових систем автоматизації продюсери вручну зводили вокальні та інструментальні партії, що вимагало виняткової точності. Гітарні соло Мея, оброблені легким хорусом і реверберацією, додавали композиції драматичності, а фортепіанні акорди створювали міцну гармонічну основу. Спектральний аналіз показує рівномірний розподіл частот із акцентом на середніх (500–800 Гц) для вокалу та верхніх середніх (3–5 кГц) для гітар, що забезпечує чіткість і насиченість міксу.

У 1980-х роках цифрова обробка звуку зробила крок уперед, назавжди змінивши підхід до продакшену. З'явилися перші цифрові ревербератори, такі як Lexicon 224, які дозволяли точно налаштовувати просторові ефекти. Драм-машини, зокрема LinnDrum і Roland TR-808, стали популярними завдяки своїй здатності створювати чіткі, програмовані ритми. Протокол MIDI, представлений у 1983 році, відкрив нові можливості для синхронізації синтезаторів, драм-машин і інших інструментів, що дало поштовх розвитку електронно-рокового звучання. Гурт U2, зокрема їхній альбом *The Joshua Tree* (1987), став прикладом використання цифрових технологій для створення атмосферного року. У треку "With or Without You" гітарист The Edge використовував ритмічний дилей і хорус, створюючи характерне "дзвінке" звучання, яке стало його візитівкою. Дилей, налаштований на чвертні ноти, додавав просторової глибини, а легкий хорус підкреслював гармоніки струн. Аналіз спектра показує акцент на середньо-високочастотних областях (2–6 кГц), що сприяє відчуттю "прозорості" й легкості, тоді як бас і вокал Адама Клейтона й Боно займають нижній середньочастотний діапазон (200–500 Гц), створюючи міцну основу.

Цей період також ознаменувався активним використанням синтезаторів, які додавали рок-музиці нових барв. Гурти, такі як Depeche Mode і The Police, інтегрували синтезаторні педи та арпеджіо, що розширювало звукову палітру. Наприклад, у треку The Police "Every Breath You Take" (1983) синтезаторні текстури й делікатна гітарна партія Стінга створюють мінімалістичну, але емоційно насичену атмосферу. Компресія на вокалі та легка реверберація забезпечують чіткість і просторовість, а спектральний аналіз показує піки на 3–5 кГц для гітари та 8–10 кГц для хай-хетів, що додає треку "повітря".

У 1990-х і 2000-х роках стрімкий розвиток цифрових технологій радикально змінив процес звукозапису, відкривши нові горизонти для музикантів і продюсерів. Програмне забезпечення, таке як Pro Tools, Logic Pro, Cubase і Ableton Live, стало основою сучасних студій, дозволяючи не лише редагувати окремі треки з мікроскопічною точністю, але й експериментувати з новаторськими формами звукового дизайну. Цифрові аудіо робочі станції

(DAW) дали змогу створювати складні багатошарові композиції, маніпулювати звуком у реальному часі та інтегрувати плагіни для імітації аналогових ефектів. Продюсери отримали можливість поєднувати аналогові та цифрові сигнали, створюючи унікальні текстури звучання, які раніше були недосяжними. Наприклад, у роботі Radiohead над альбомом *Kid A* (2000) активно використовувалися гранулярний синтез, електронна обробка вокалу та нестандартні структури пісень. Трек “Everything In Its Right Place” є яскравим прикладом цього підходу: вокал Тома Йорка оброблений через пітч-шифтинг і дилей, що створює відчуття розмитої реальності, а синтезовані текстури й ритмічні петлі формують атмосферу відчуження й сну. Такий підхід зробив альбом революційним, змістивши акцент із традиційного року до експериментальної електроніки.

У другій половині 2000-х років набув популярності «гібридний мастеринг» — техніка, що поєднувала теплоту аналогових компресорів та еквайзерів із точністю цифрового зведення. Аналогове обладнання, таке як компресори Teletronix LA-2A чи еквайзери Pultec, додавало звучанню характерної теплоти й насиченості, тоді як цифрові інструменти забезпечували хірургічну точність у редагуванні та автоматизації. Цей підхід став особливо помітним у творчості гурту Muse, зокрема на альбомі *Black Holes and Revelations* (2006). Трек “Knights of Cydonia” демонструє складні ефекти на синтезаторах і гітарах, використання автоматизації рівнів гучності для створення драматичних переходів, а також ретельно налаштовану реверберацію й дилей, які відповідають структурі композиції. Гітарні партії Меттью Беллами оброблені фузом і фазером, що додає їм космічного характеру, а вокал із легкою компресією залишається чітким навіть у найінтенсивніших моментах. Така увага до деталей у мікшуванні дозволила Muse створити масштабне, кінематографічне звучання, яке стало їхньою візитівкою.

У XXI столітті, зі зростанням доступності домашніх студій, навіть інді-гурти почали приділяти величезну увагу деталізації міксу, що раніше було прерогативою великих студій. Цифрові плагіни, які імітують аналогові ефекти, а

також доступність якісних аудіоінтерфейсів і моніторів зробили професійний звукозапис можливим навіть у домашніх умовах. Композиція “The Less enthusiasm://t.co/6eP3vQzZ9m” гурту Tame Impala “The Less I Know The Better” (2015) із альбому *Currents* є прикладом такого підходу. Щільна компресія на барабанах забезпечує чіткий і потужний ритм, а насичена панорама дозволяє кожному елементу міксу займати своє місце в стереополі. Аналіз частотного спектра показує помірну «вирізку» середніх частот (близько 1–2 кГц) для вокалу, що робить його більш прозорим і відокремленим від інструментального фону. Верхні частоти (8–10 кГц) підкреслюють повітряність хай-хетів і синтезаторних педів, тоді як низькі частоти (60–100 Гц) додають треку глибини завдяки бас-гітарі та бас-барабану.

Ще одним прикладом сучасного підходу до звукозапису є творчість Billie Eilish, зокрема трек “Bad Guy” (2019), створений у співпраці з продюсером Фіннеасом О’Коннеллом у домашній студії. Цей трек демонструє мінімалістичний підхід до аранжування, де кожен звук ретельно вивірений. Вокал Біллі оброблений легкою компресією та автотюном, що додає йому сучасного, злегка роботизованого відтінку. Басова партія, зосереджена в діапазоні 40–80 Гц, створює потужну низькочастотну основу, тоді як перкусійні елементи, оброблені короткою реверберацією, додають ритмічної виразності. Панорамування синтезаторних ефектів і бек-вокалів створює тривимірний звуковий простір, що робить трек захоплюючим навіть при прослуховуванні через навушники.

Також прикладом є пісня “No Surprises” (1997) гурту Radiohead. Пісня починається зі звуку гітари та бас-гітари, які формують її музичну основу. Додавання ударних інструментів створює м’який ритм. Голос вокаліста виходить на передній план, створюючи меланхолійний настрій. В кінці голос Тома Йорка виражає глибокий смуток, і ніби вигукуючи з останніх сил, він намагається врятуватися від викликів та порожнечі життя. Після цього емоційного спалаху і вокал, і інструменти поступово стихають, завершуючи пісню майже так само, як вона почалася – м’якими, ніжними звуками гітари та

синтезатора, що повільно розчиняються в повітрі, залишаючи слухача з відчуттям ніжного спокою та ностальгії [22].

Таблиця 2.1

Таблиця порівняльного звукового аналізу

Назва композиції	Рік	Група	Частотні особливості	Динаміка	Панорама і реверберація
<i>A Day in the Life</i>	1967	The Beatles	Висока деталізація середніх	Плавна	Об'ємна реверберація вокалу
<i>Comfortably Numb</i>	1979	Pink Floyd	Широкий спектр від басу до верхів	Динамічні кульмінації	Просторові ефекти гітар
<i>Smells Like Teen Spirit</i>	1991	Nirvana	Потужні низькі частоти	Контрастна	Обмежена реверберація
<i>Do I Wanna Know?</i>	2013	Arctic Monkeys	Насичені низькі частоти	Помірна	Легка реверберація, ефекти сатурації
<i>No surprises</i>	1997	Radiohead	Виразні середні й високі частоти	Поступове наростання	М'яка реверберація, широка панорама вокалу та дзвонів

Ці тенденції — ускладнення студійного продакшену, розширення технічного арсеналу та постійний пошук унікального звучання — вплинули не лише на західну рок-сцену, а й знайшли своє відображення в національних музичних контекстах, зокрема й в українському рок-середовищі. І хоча розвиток українського року відбувався в дещо інших історичних, політичних та економічних умовах, його студійна еволюція є не менш цікавою з точки зору звукового аналізу.

Українська рок- і поп-рок-музика 2000-х років відзначається не лише емоційною глибиною та ліричною щирістю, але й високим рівнем студійної

роботи, що демонструє увагу до деталей у звуковому дизайні. Аналіз композицій цього періоду показує, як українські гурти майстерно використовували сучасні техніки мікшування, компресії та панорамування, щоб створити насичені, але збалансовані треки, які залишаються актуальними й сьогодні.

Яскравим прикладом є композиція “Відпусти” гурту Океан Ельзи. Цей трек вражає ретельно спроектованою студійною структурою, де кожен елемент займає своє визначене місце в міксі. Потужний, "густий" бас створює надійна основа, надаючи композиції стабільність та енергію. Аналіз частот демонструє виражений акцент на нижньому середньому діапазоні (200–500 Гц), де зосереджені основний вокал, гітара та синтезовані елементи. Такий підхід дозволяє досягти насиченого звучання без перенавантаження верхніх частот, що робить композицію приємною для слуху навіть на менш якісних аудіосистемах.

Інший приклад — пісня “На небі” гурту Океан Ельзи з альбому Глорія (2005). Сам трек є яскравим прикладом балансу між емоційною подачею вокалу Святослава Вакарчука та технічною чіткістю інструментального супроводу. Вокал Вакарчука, сповнений драматизму й щирості, займає центральне місце в міксі, а гітарні партії, зміщені по панорамі вліво і вправо, створюють просторову глибину, дозволяючи вокалу “дихати”. Спектральний аналіз показує, що малий барабан і бочка посилені в районі 1 кГц і 60–80 Гц відповідно, що робить ритм-секцію виразною, але не агресивною. Верхні частоти (8–10 кГц) використовуються для підкреслення повітряності струнних і перкусійних елементів, додаючи треку легкості. Такий підхід робить “На небі” ідеальним прикладом поп-року, який поєднує емоційність із технічною досконалістю.

Пісня “Реформація” гурту Тартак із альбому *Система нервів* (2003) демонструє дещо інший підхід, наближений до альтернативного року з елементами хіп-хопу. Компресовані ударні з короткою реверберацією створюють енергійне, майже “електронне” звучання в куплетах, що ідеально відповідає динамічному стилю гурту. У хорі з’являються синтезовані елементи та широке панорамування, що формує контрастну, просторово багату звукову картину. Частотний спектр показує чіткі піки на 60–80 Гц (бас-барабан), 500 Гц

(грув-гітара) та 7–9 кГц (перкусійні ефекти, такі як хай-хети). Такий розподіл частот забезпечує чіткість кожного інструменту, дозволяючи слухачеві розрізняти навіть дрібні деталі аранжування. Енергія “Реформації” підсилюється контрастом між щільними куплетами та більш “відкритим” хором, що робить трек незабутнім.

Варто також згадати гурт Бумбокс і їхню пісню “Наодинці” (2008), яка є прикладом мінімалістичного, але насиченого звучання. Трек демонструє впевнений контроль динамічного діапазону: незважаючи на відносну простоту аранжування, він звучить повноцінно й об’ємно. Компресія застосована дуже виважено, що дозволяє зберегти природність вокалу Андрія Хливнюка. Основні частотні елементи вокалу зосереджені в межах 400–800 Гц, що робить його чітким і виразним. Гітара має яскравий середньочастотний профіль (близько 1–2 кГц), який додає треку теплоти. Бек-вокали, оброблені легкою реверберацією, залишаються на “задньому плані” міксу, створюючи відчуття глибини без конкуренції з основним вокалом. Ударні, зокрема бас-барабан і малий барабан, мають чітко виражені піки на 60 Гц і 1–2 кГц, що забезпечує ритмічну основу треку.

Уже у 2010–2020-х роках український рок демонструє високий рівень студійного продакшену, зокрема в творчості The Hardkiss, SINOPTIK, Антитіла, СКАЙ. Наприклад, у пісні “*Helpless*” гурту The Hardkiss (2017) відчутна орієнтація на міжнародне звучання: використання електронних підкладок, гранульованих ефектів на вокалі, широка стереопанорама.

Таблиця 2.2

Таблиця порівняльного звукового аналізу українського року

Назва композиції	Рік	Гурт	Основні особливості звучання	Частотний діапазон	Відзначені ефекти
Відпусти	2000	Океан Ельзи	М’який вокал, темні гітари, тепла реверберація	200–500 Гц	Легка компресія, сатурація

<i>На небі</i>	2005	Океан Ельзи	Сtereo гітари, вокал у центрі, просторий мікс	1–8 кГц	Реверберація, еквалізація
<i>Наодинці</i>	2008	Бумбокс	Виважений динамічний баланс, м'який вокал	400–800 Гц	Помірна компресія
<i>Helpless</i>	2017	The Hardkiss	Сучасне електро-рок звучання, глибока обробка вокалу	до 12 кГц	Delay, гранульовані ефекти

У треку “Comfortably Numb” добре видно, як соло гітари (у фінальній частині композиції) займає більшість верхнього діапазону частот — від 2 до 10 кГц, тоді як бас тримає основу композиції на рівні 60–100 Гц., класичний приклад акустичного «розведення» інструментів у міксі, що дозволяє уникнути накладання частот.

Багато рок-композицій використовують панорамування для створення ефекту сцени. У треку Bohemian Rhapsody гурту Queen вокальні партії розміщено по всій стереопанорамі, створюючи ефект «театральної постановки».

У треках гурту Radiohead, зокрема “Paranoid Android” (1997), панорамування використовується не лише як просторовий ефект, а як частина наративу. Звукові ефекти, синтезатори та бек-вокали змінюють своє положення у стереополе залежно від частини композиції, створюючи відчуття руху або психологічної нестабільності.

У сучасному продакшені панорамування тісно пов'язане з концепцією «трьох вимірів» міксу — ширини (панорама), глибини (реверберація, ділей) та висоти (частотний діапазон). Наприклад, у пісні “The Pretender” гурту Foo Fighters ударні мають вузьку панораму, але гітари — широку, що створює відчуття потужного центру з обрамленням із боків. Вокал залишається у фокусі, підтриманий невеликим ревербераційним «шлейфом», що не відволікає від основної мелодії.

Аналіз студійних записів рок-хітів дозволяє глибше зрозуміти, наскільки технічна складова є невід'ємною частиною мистецтва створення музики. Кожна

епоха вносила свої інструменти й методи: від аналогових стрічок 60-х, через цифрові робочі станції 90-х, до сучасних плагінів і алгоритмів обробки.

Можна стверджувати, що успіх багатьох рок-хітів пов'язаний не лише з мелодією чи текстом, а й зі складною архітектурою звуку. Вибір мікрофонів, розташування музикантів у студії, алгоритми компресії — усе це формує унікальне звучання, яке миттєво впізнається слухачем. Звуковий аналіз є своєрідним «рентгеном» музичного твору, що дозволяє побачити приховану.

Надалі перспективним напрямом є поєднання акустичного аналізу з емоційною оцінкою сприйняття музики: як певна частота або динамічний пік впливає на слухача, які емоції викликає певний тембр. Таким чином, дослідження студійних записів рок-хітів стає не лише технічним завданням, а й частиною ширшого культурного аналізу.

ВИСНОВКИ

Рок-музика, визнана найвпливовішим жанром XX і XXI століть, увібрала синтез стилів. Культурні течії, поєднані в ній, створили унікальність. Вона, перетворена на соціальне явище, виходила за межі музики. Ідеологія, сформована роком, надихала. Мода, змінена його духом, визначала епоху. Стиль життя, оновлений для поколінь, ставав символом.

Рок-музика, досліджена в першому розділі, розкриває свої історичні витоки. Жанр, сформований із блюзу, джазу, рок-н-ролу 1950-х, став основою нової культури. Соціальні зрушення, проаналізовані детально, впливали на її еволюцію. Політичні зміни, що сколихнули світ, додавали протесту. Культурні течії, вплетені в музику, формували голос молоді. Експерименти 1960–1970-х, відмічені активним новаторством, породили нові стилі. Психоделічний рок, прогресивний, арт-рок, хеві-метал, створені в цей період, розширювали межі. Комерціалізація 1980–1990-х, що охопила жанр, змінила його обличчя. Глем-рок, хард-н-хеві, альтернативний напрям, народжені в цей час, здобули популярність. Мас-медіа, підкріплені відеокліпами, сприяли глобалізації. Рок-музика, популяризована в світі, захоплювала маси. Напрями, охарактеризовані в розділі, — хард-рок, панк, гранж, інді-рок, — демонструють різноманіття. Виконавці, представлені прикладами, — The Beatles, Led Zeppelin, Pink Floyd, Nirvana, Queen, U2, Radiohead, — уособлюють епохи. Їхній вплив, що змінив жанр, став легендарним. Рок-музика, адаптована до суспільних змін, залишається актуальною.

У другому розділі, було розглянуто секрети рок-музики. У пункті 2.1 розглядаємо особливості концертного виконання в рок-музиці, яке є справжнім унікальним явищем, що поєднує музику, театральність, технології та активну взаємодію з публікою. Традиції госпелу, розвиток рок-опери та експериментальні постановки, такі як «Волосся», значно вплинули на еволюцію сценічного образу рок-концерту, перетворивши його на багатогранний культурний феномен.

Живі концерти, створені українськими гуртами, вражають. Іноземні колективи, відомі світові, задають стандарти. Звукова інженерія, унікально підібрана, визначає стиль. Жанрові особливості, враховані в методах, формують звучання. Індивідуальність, прагнуча до досконалості, підкреслюється. Якість, досягнута через новаторство, зачаровує слухачів.

У 2.2 розглянуто аналіз записів. Metallica, відомий своєю складністю, використовує багатоканальний сетап. Підсилювачі, оснащені цифровими технологіями, створюють насичене звучання. Потужність, досягнута через це, вражає. Muse, інноваційно налаштовані, застосовують передові технології. Тембри, створені унікально, зачаровують. Баланс інструментів, ідеально вивірених, звучить на сцені. Foo Fighters, віддані класиці, обирають аналогові системи. Звучання, зігрите теплом, залишається природним. Композиції, виконані ними, дихають автентичністю. U2, інтегруючи звукові ефекти, поєднують їх із візуальними шоу. Елементи, вплетені в виступи, створюють магію.

Студійні записи, проаналізовані ретельно, розкривають еволюцію рок-музики. Технології, застосовані в студіях, — від аналогових до цифрових, — трансформували звучання. Десятиліття, позначені інноваціями, змінили жанр. Альбоми, створені Led Zeppelin, Queen, Radiohead, стали класикою. Елементи, продумані до деталей, вражали слухачів. Ефекти, використані майстерно, — реверберація, дилей, хорус, пітч-шифтинг, — творили магію. Звукові ландшафти, сформовані цими технологіями, залишалися неповторними.

Рок-музика, досліджена всебічно, постає складним явищем. Коріння, глибоко історичні, живлять її. Розвиток, активно триваючий, не зупиняється. Вплив, простежений у музиці, охоплює культуру. Соціальне життя, змінене роком, відображає його силу. Аналіз, поєднаний з історією, розкриває суть. Практичні складові, вивчені в звукозаписі, підкреслюють унікальність. Простір, створений рок-музикою, з'єднує мистецтво. Технології, тісно переплетені, творять гармонію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреев Є. Композиційні моделі класичного року (на прикладі творчості групи The Doors) : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Харків, 2014. 16 с.
2. Бартвіцький Т. Українські гурти другої половини ХХ століття як культурно-мистецький феномен : магістерська робота. Київ : НАКККіМ, 2019. 56с.
3. Вавшко І. Музична поетика рок-балади : дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03. «Музичне мистецтво». Київ, 2019. 213 с/
4. Васильєва Л. Л. Рок-музика як фактор розвитку культури другої половини ХХ століття : монографія. Миколаїв: Іліон, 2016. 284 с.
5. Васильєва Л.Л. Рок-музика як фактор розвитку культури другої половини ХХ століття : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.01. Київ : КНУКіМ, 2004. 31 с.
6. Воропаєва О. Джазінг як форма взаємодії академічного та третього пластів у джазі : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Харків, 2009. 19 с.
7. Гладких, А. В., Гладких, О. В. Рок-музика як чинник масової культури ХХ ст. Культура України. Серія: Мистецтвознавство, 2015, №50. С. 26-35.
8. Комлікова А. Українська рок-опера: традиції та аспекти розвитку: дис. ... канд. мистецтвозн.: спец.17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ, 2016. 183 с.
9. Ліва Н. Рок-культура як явище романтичної традиції : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн. : спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури». Київ, 2012. 16 с.
10. Лошков Ю. Рок-музика в сучасній культурі Харкова. Культура України. 2015. Вип. 50. С. 15–25.
11. Лошков Ю. Рок-музика в Україні: ознаки періодизації. Аркадія. 2015. № 1 (42). С. 14–18.

12. Овсянніков В. Український поп-рок у контексті розвитку популярної музичної культури кінця ХХ – початку ХХІ століття : дис. ... канд. мистецтвознав. : 26.00.01. Київ, 2019. 196 с.
13. Окаринський В. Нарис історії західноукраїнської (галицької) рок-музики (1960-і – початок 1980-х рр.). УкраїнаЄвропа-Світ. Серія. Історія, міжнародні відносини – Ukraine – Europe – World: міжнар. зб. наук. пр. Тернопіль, 2010. С. 250–264.
14. Откидач В. Рок-музика і світовий художній процес: монографія. Харків : ХДАК, 2005. 294 с.
15. Откидач В. Рок-музика як соціокультурне явище: автореф. дис. ... д-ра мистецтвозн.: спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури». Харків, 2008. 31 с
16. Палкіна І. Жанроутворення у рок-мистецтві: міжвидові та внутрішньовидові взаємодії : дис. ... канд. мистецтвозн. Київ, 2017. 215 с.
17. Раба І.Ю. Українські гурти другої половини ХХ століття як культурно-мистецький феномен : магістерська робота. Київ : НАКККіМ, 2020. 56с.
18. Романко В.І. Джаз у музичній культурі України : соціокультурна та музикознавча інтерпретації : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.01. Київ, 2001. 193 с.
19. Терентьєв Д. Мелодік-рок у музиці 80-х років ХХ сторіччя : дис. канд. ... мистецтвозн. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ, 2018. 21 с
20. Ткаченко, Я. Вплив рок-музики на проблеми суспільного характеру. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/stud_konferenzia/2015_2/54.pdf (дата звернення 25.04.2025)
21. Шерстюк М. Лінгвокультурний простір української альтернативної музики (музика незалежної України); Linguocultural Space of Ukrainian Alternative Music (Music of Independent Ukraine); «Lingvo-kulturní prostor ukrajinské alternativní hudby (hudba nezávislé Ukrajiny)». Univerzita Karlova v Praze. Diplomová práce. Praha, 2016. 94 с.

22. Ovsianikov V. & Korolenko D. Sound analysis of the song “No surprises” by the rock band “Radiohead” // Learning & Teaching: In the World after the War: Conference Proceedings of III International Scientific & Practical Conference, Kharkiv, Ukraine, November 8, 2024 / H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; editorial board: I. Kostikova (editor-in-chief) etc. Kharkiv, 2024. 259-260 p. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13991498>
23. Silveira L. The history of Rock Music. URL: <https://blog.brlogic.com/en/the-history-of-rock-music/> (дата звернення 25.04.2025)

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Communal Higher Educational Establishment of Kyiv Regional Council "Academy of Arts"

Заголовок

Дипломна робота Короленко Д. Р.

Автор

Науковий керівник / Експерт

Короленко Д. Р.Овсянніков В.Г.

підрозділ

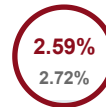
Communal Higher Educational Establishment of Kyiv Regional Council "Academy of Arts"

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.



КП 1



КЦ

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

10139

Кількість слів

75205

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	Ⓡ	38
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	␣	65
Білі знаки	Ⓡ	0
Парафрази (SmartMarks)	a	11

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://chubynsky.best/files/Andrey/2024/publicna-informatsiya/profil-osvitnih-program/osvitno-profesiyi-programi-2024/polojennya-pro-kvalifikatsiyu-diplomnu-robotu-estrada_-zvuk.pdf	23 0.23 %
2	https://tom-twime.blogspot.com/2011/01/blog-post_24.html	16 0.16 %
3	БІЛА ВОРОНА" Г. ТАТАРЧЕНКА І Ю. РИБЧИНСЬКОГО В КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОЇ РОК-ОПЕРИ: СКЛАДОВІ УСПІХУ 12/14/2020 Kharkiv State Academy of Culture (025 Музичне мистецтво)	11 0.11 %

4	https://koukim.com/files/publiczna_informatsiya/profilii_osvitnikh_prohram/opp_zvukorezhysura.pdf	10 0.10 %
5	ЯХНО О._АПГН (мистецтвознавство).docx 5/30/2023 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	10 0.10 %
6	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D0%BA-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B8%D0%BA%D0%B0	8 0.08 %
7	https://tom-twtme.blogspot.com/2011/01/blog-post_24.html	8 0.08 %
8	ЯХНО О._АПГН (мистецтвознавство).docx 5/30/2023 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	8 0.08 %
9	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D0%BA-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B8%D0%BA%D0%B0	8 0.08 %
10	https://tom-twtme.blogspot.com/2011/01/blog-post_24.html	7 0.07 %

з бази даних RefBooks (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-----------	--

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-----------	--

з програми обміну базами даних (0.36 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	ЯХНО О._АПГН (мистецтвознавство).docx 5/30/2023 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	25 (3) 0.25 %
2	БІЛА ВОРОНА" Г. ТАТАРЧЕНКА І Ю. РИБЧИНСЬКОГО В КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОЇ РОК-ОПЕРИ: СКЛАДОВІ УСПІХУ 12/14/2020 Kharkiv State Academy of Culture (025 Музичне мистецтво)	11 (1) 0.11 %

з Інтернету (0.86 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://tom-twtme.blogspot.com/2011/01/blog-post_24.html	31 (3) 0.31 %
2	https://chubynsky.best/files/Andrey/2024/publiczna-informatsiya/profilii-osvitnih-program/osvitno-profesiyni-programi-2024/polojennya-pro-kvalifikatsiynu-diplomnu-robotu-estrada_zvuk.pdf	23 (1) 0.23 %
3	https://koukim.com/files/publiczna_informatsiya/profilii_osvitnikh_prohram/opp_zvukorezhysura.pdf	17 (2) 0.17 %
4	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D0%BA-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B8%D0%BA%D0%B0	16 (2) 0.16 %

Список прийнятих фрагментів

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗМІСТ	КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-------	---------------------------------------

<https://chubynsky.best/files/Andrey/2024/public...>

23 (0.23%)

1	КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ «АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ ІМ...	23 (0.23%)
	https://koukim.com/files/publiczna_informatsiya/...	17 (0.17%)
1	Галузь знань 02 «КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО» Спеціальність 025 "МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО	10 (0.10%)
2	Професійна кваліфікація: 2455.2 Звукорежисер; 2453.2 Музичний оформлювач	7 (0.07%)
	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D0%BA...	16 (0.16%)
1	блюзу, ритм-енд-блюзу, бугі-вугі, джазу і кантрі	8 (0.08%)
2	Назва «рок-н-рол» походить з пісень госпел виконавців 40 х років.	8 (0.08%)

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

«АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ ПАВЛА ЧУБИНСЬКОГО» Кафедра музичного мистецтва естради

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА на здобуття освітнього ступеня бакалавр На тему:
«Аналіз саунду рок-музики крізь призму звукорежисури»

**Галузь знань 02 «КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО»
Спеціальність 025 "МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО"**

Освітньо-професійна програма: «ЗВУКОРЕЖИСУРА»

Професійна кваліфікація: 2455.2 Звукорежисер; 2453.2 Музичний оформлювач

Виконав:	Керівник:		
Студент випускної групи 4-БЕМ(з) музичного мистецтва естради	Кандидат мистецтвознавства, доцент Овсянніков Вячеслав Георгійович	Короленко Данііл Русланович	кафедри

Допустити до захисту
Протокол засідання кафедри від «___» _____ 2025 р. No ____
Завідувач кафедри музичного мистецтва естради

(_____) Карпенко-Боднарук Ж. Л.
(підпис)

Київ 2025

ЗМІСТ

ВСТУП 3

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОК-МУЗИКИ 5

1.1 Генезис рок-музики 5

1.2 Напрями рок-музики та представники 16

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА СКЛАДОВА ЗВУКОРЕЖИСУРИ В ПРОЦЕСІ РОБОТИ І АНАЛІЗУ РОК-МУЗИКИ 21

2.1 Особливості концертного виконавства в рок-музиці. 21

2.2 Звуковий аналіз студійних записів рок-хітів. 27

ВИСНОВКИ 37

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 39

ВСТУП

Актуальність теми. Рок-музика, що виникла ще у середині ХХ століття, до сьогодні зберігає свій впливовий статус у світовій музичній індустрії. Вона стала не просто жанром, а цілою культурною течією, яка формувала покоління, ідеологію, моду, протестний настрій, і навіть політичну думку. Проте, з розвитком технологій та зміною аудіо споживання, рок-музика зазнає постійних трансформацій - і в першу чергу це відображається в її саунді, який є результатом складної роботи звукорежисера.

Сьогодні, коли аудіо формати, студійне обладнання, підходи до міксингу і мастерингу змінюються надзвичайно швидко, аналіз саунду рок-музики крізь призму звукорежисури набуває особливої ваги. Те, як звучить гітара, як розміщений вокал у міксі, як оброблені барабани - усе це не лише естетичне рішення, а й стратегія передачі емоції, динаміки, драйву чи агресії. Звукорежисер сьогодні виступає не лише технічним спеціалістом, а й співавтором музичного продукту, від якого залежить кінцеве враження слухача.

У світі, де цифровізація музики стала нормою, роль звукорежисера зміщується від традиційного «записати групу наживо» до створення повноцінної аудіо-візуальної картини, часто з елементами електроніки, віртуальних інструментів та спецефектів.

Для майбутніх звукорежисерів, музикантів, продюсерів це - цінне джерело знань, аналізу технік і рішень, які формували легендарні альбоми, а

також тих, що сьогодні очолюють чарти.

Мета дослідження полягає в унаочненні особливостей звучання рок-музики через аналіз звукорежисерських прийомів.

У роботі на тему сформульовано такі завдання:

1. Проаналізувати історичні передумови виникнення рок-музики та простежити її еволюцію від зародження до сучасності;
2. Охарактеризувати основні напрями рок-музики, виділити їхні стильові особливості та представників, що вплинули на формування звучання жанру;
3. Дослідити специфіку концертного виконавства в рок-музиці;
4. Провести звуковий аналіз студійних записів культових рок-хітів із метою виявлення основних звукорежисерських прийомів;
5. Узагальнити отримані результати, виокремити звукорежисерські стратегії, що мають значення для практики роботи з рок-музикою в умовах сучасного аудіопродакшну;

Об'єкт дослідження є рок-музика як художнє явище в музичній культурі.

Предмет дослідження специфіка звукорежисерських рішень, що формують саунд рок-музики, включаючи техніки запису, міксингу, мастерингу, використання аналогового й цифрового обладнання, просторової обробки, динаміки та частотного балансу.

Новизна роботи полягає в спробі систематизувати сучасні звукорежисерські практики у виробництві рок-музики, провести порівняльний аналіз звучання різних періодів та піджанрів, а також визначити вплив технологічного прогресу на естетичні та технічні складові саунду.

Структура роботи складається зі вступу, двох **розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 41 сторінка.**

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОК-МУЗИКИ

1.1 Генезис рок-музики

Рок-музика (англ. Rock) є терміном, що об'єднує численні напрямки популярної музики, які виникли в середині та другій половині ХХ століття.

Вона розвинулася з основних жанрів, таких як рок-н-рол та ритм-енд-блюз, які заклали основу для її становлення як потужного культурного явища. Слово «рок» є скороченням «rock'n'roll», який можна перекласти як «гойдатися» або «труситися» що значить, відображення самої сутності цієї музики: живої, шаленої, неспокійної. Рок-музика стала не лише музичним жанром, а й соціокультурним феноменом, що вплинув на спосіб життя цілих поколінь. Сформувалась власна субкультура, яка об'єднала мільйони людей навколо спільних цінностей, проти конформізму та прагнення до самовираження [4, с. 87].

На початку 1950-х років легендарний діджей Алан Фрід вперше використав фразу «рок-н-рол» у своєму радіошоу в Клівленді. Так народився рок. Рок-музика - це суперечність. З одного боку, це склеєна мозаїка музичних стилів: блюзу, кантрі, джазу, фолку, поп-музики, госпелу і навіть класики. Старі речі, представлені по-новому. Не стільки революційні, скільки еволюційні. З іншого боку, рок унікальний і виділяється серед іншої музики. Особливо, коли його енергія проектується на сцену під час живого виконання. Так, справжню суть року найкраще передати наживо, відокремивши його від інших музичних стилів. А іноді збіг подій створює рок-виступ, який витримує випробування часом і виходить за рамки інших музичних жанрів. Від Елвіса Преслі до Девіда Боуї ця музика передавала широкий спектр контрастних меседжів широкому колу різних людей. Однак її послання майже завжди було тісно пов'язане з присутністю виконавця на сцені.

Рок-н-рол, піонерами якого були Елвіс Преслі, Чак Беррі та Літл Річард, заклав основу для розвитку жанру, поєднуючи елементи ритм-енд-блюзу, кантрі та госпелу. Хоча Елвіс Преслі не був першим рок-н-рольним музикантом, сьогодні його вважають одним із його піонерів, завдяки його славі. Преслі, якого багато хто називає «королем» цього жанру, мав однією зі своїх ранніх і найвпливовіших класичних пісень, пісню «Shake, Rattle and Roll». Він став популярним завдяки своїй фізичній, динамічній та надзвичайно сексуальній присутності на сцені. Його недарма називали «Elvis the pelvis». Людей у всьому світі приваблювала еротична манера його співу та рухів на сцені. Його музика, очевидно, відіграла важливу роль у розвитку. Е. Преслі потрапляв до 40 хітів щороку з 1956 по 1977 рік, і з тринадцяти найуспішніших синглів епохи класичного року він особисто дотримується п'яти. Його сексуальні рухи, фізичний зв'язок з мікрофоном та вражаюча привабливість, безумовно, зіграли свою роль у тому, щоб закарбувати його присутність у пам'яті двох поколінь слухачів рок-музики. Він започаткував традицію рок-виступів. Звісно, Преслі не здобув слави, спонтанно представивши нову музичну форму. Уся ця галузь була сформована завдяки давній традиції музичних та танцювальних стилів з впливом як джазу, так і фолку. Традиції, що призвели до року, зазвичай значною мірою включали поєднання музики та танцю, фізичний аспект, який пояснює його широку популярність. Екзистенційний акт «дії» на відміну від пасивного акту «слухання» приваблює ширшу спільноту та пояснює театральну та динамічну популярність цього засобу.

З початку століття джаз та пов'язані з ним танцювальні форми вже впливали на мільйони людей по всьому світу. Зростаючи з руху регтайму, озираємося на такі танцювальні тренди, як Чарльстон «Cecil Mack and Jimmy Johnson's Charleston». У двадцять років, до появи року, але, безумовно, впливаючи на тих, хто згодом його створив, люди танцювали під музику або слухали її у виконанні джаз-бендів. Стадвелл і Лонерган посилюються на той факт, що «пісні епохи свінгу чи біг-бенду, швидкі чи повільні, тяжіли до ритмів, придатних для веселощів та романтики на танцполі». Слава та багатство залежали навіть від періоду до появи року, від вашого ритму, а не від тексту ваших пісень. Тому цілком природно, що феномен рок-н-ролу виріс з цієї традиції та став засобом, за допомогою якого звичайні люди могли висловлювати радість життя, танцюючи під цю яскраву нову музику.

З ранніх днів рок-н-ролу багато хітів були засновані на способі руху тіла, а не на абстрактній темі. Чаббі Чекер, мав кар'єру, повністю засновану на танцювальних захопленнях. Деякі з його хітів включали «Twist» та «Limbo Rock», і, як зазначають Стадвелл і Лонерган, Чекер «не просто співав про Twist; він часто з'являвся на телебаченні, щоб показати підліткам, як танцювати цей танець»

У 1960-х роках рок-музика почала розходитися в різні боки на численні напрямки, кожен із яких мав унікальні ознаки. Психоделічний рок, представлений такими гуртами, як The Doors, Jefferson Airplane та Pink Floyd, використовував нестандартні інструменти, імпровізацію, часто під впливом контркультури та експериментів із психоактивними речовинами.

Блюз-рок, очолюваний Cream, The Rolling Stones і Джими Хендріксом, повертався до коренів афроамериканського блюзу, однак додавав гітарної агресії і рокової динаміки. Прогресивний рок, який у 1970-х роках представляли King Crimson, Yes і Genesis, характеризувався складними композиційними структурами, віртуозним виконанням і концептуальними альбомами, що нагадували класичну музику за своєю амбітністю. У 1970-х роках з'явився ще один стиль як важкий метал, піонерами якого стали Black Sabbath, Deep Purple і Led Zepplin. Жанр вирізнявся гітарними рифами, драматичним вокалом і технічною складністю. Тексти були пов'язані з темами містики, бунту, соціальних проблем, а звучання стало ідеальним саундтреком для молодіжного протесту. Під ту мить панк-рок, під проводом гуртів Sex Pistols і The Ramones, запропонував протилежний підхід, а саме мінімалістичний, сирий і агресивний, що відкидав комерціалізацію року та повертав його до бунтівних витоків. 1980-ті роки стали початком постпанку, представлені гуртами, Joy Division, The Cure і Depeche Mode, які поєднували меланхолійні мелодії з електронними елементами. Альтернативний рок, що здобув популярності в 1990-х завдяки Nirvana, Pearl Jam і Radiohead, запропонував

еклектичний підхід, уникаючи шаблонів мейнстримового року. Інді-рок, який розквіт у 2000-х із такими гуртами, як The Strokes і Arcade Fire, виділив DIY-культуру (do it yourself), там мали можливість незалежні музиканти створювати музику без підтримки великих лейблів [23]. Рок-музика виділяється своєю здатністю акліматизувати елементи інших жанрів. Фолк-рок, представлений Бобом Діланом і The Byrds, поєднував акустичні мелодії з поетичними текстами, в той час гранж 1990-х вбирав елементи панку, металу та інді. У XXI столітті рок продовжує еволюціонувати, інтегруючи електроніку, хіп-хоп і поп, прикладами є Twenty One Pilots чи Imagine Dragons. Значення року становить собою здатність бути голосом покоління. У 1960-х він став символом протесту проти війни в В'єтнамі, у 1970-х, представником ідивідуалізму, у 1980-х, відображенням урбанізації, технологічного прогресу. Варто зазначити, що рок-субкультура породила й естетику іміджу, від шкіряних курток та довгого волосся хард-рокерів до мінімалістичних образів інді-музикантів. Також концерти й фестивалі такі як Вудсток (1969) чи Live Aid (1985), стали культовими подіями, що об'єднували людей навколо музики та ідей [23].

Тексти пісень у рок-музиці демонструють значну різноманітність у своїх тематичних та емоційних підходах. Вони коливаються від легких композицій, до більш темних, філософських текстів, які порушують суттєві питання суспільства. Рок-музика стала інструментом вираження протесту, сумнівів і обурення, як приклад у 1960-х і 1970-х роках, музика почала активно використовуватися як платформа для політичних та соціальних заяв.

У порівнянні рок-музики з іншими популярними жанрами, часто ставиться акцент на протиставлення рок-музики та поп-музики. Зазначена протилежність часто містить сприйняття рок-музики як більш «автентичної», «енергійної» і «глибокої», в той час як поп-музика іноді асоціюється з легкими, комерційними мотивами. На практиці немає чіткої межі між згаданими жанрами, багато напрямків музики є результатом взаємодії між роком і поп-музикою. [9, с. 11].

Міжнародна музична культура, що розвивалася після завершення Другої світової війни, розквітала в умовах напруженої політичної ситуації. Протистояння, загощене між двома системами, - капіталістичним Заходом і комуністичним Сходом, - визначало її шлях. Світ, розколотий ідеологічними конфліктами, шукав гармонії. Музика, натхненна глобальними змінами, ставала голосом епохи. Суперництво, позначене не лише військовими, а й ідеологічними та культурними протиріччями, стало визначальною рисою «холодної війни». Людство, зранене колосальними втратами - фізичними, матеріальними, духовними, - шукало шляхів відновлення. Культурна спадщина, зруйнована війною, потребувала відродження. Цивілізаційні рани, завдані конфліктами, вимагали зцілення.

Культура, зруйнована війною, потребувала відродження. Нації, сповнені рішучості, прагнули відновлення. Матеріальні об'єкти, зруйновані конфліктом, потребували реконструкції. Соціальні структури, послаблені роками боротьби, потребували зміцнення. Культурні цінності, втрачені в хаосі, закликали до відродження.

Масова культура, широко поширена в цей період, стала визначальною рисою епохи. Культура, перетворена на товар, вироблялася серійно.

Вона, реалізована глобально, охоплювала мільйони. Засоби масової інформації, революційно змінені, процвітали. Телебачення, що стрімко розвивалося, завойовувало аудиторію. Радіо, звукозапис, кіно, вдосконалені технологіями, відкривали нові горизонти. Форми культури, створені для мас, ставали доступними. Науково-технічний прогрес, тісно пов'язаний із цими змінами, трансформував споживання. Культурні продукти, оновлені й осучаснені, змінювали життя. Масова культура, підпорядкована в комуністичних країнах жорстким ідеологічним вимогам, формувалася під пильним контролем. Вимоги, продиктовані політичними партіями, обмежували творчість. Державні органи, що наглядали за культурою, спрямовували її розвиток.

Музика, перетворена на знаряддя пропаганди, служила офіційним поглядам. Вона, спрямована на зміцнення національної свідомості, утверджувала ідеологічні концепції. Натомість у капіталістичних державах культура, розвинена в комерційній індустрії, процвітала. Розваги, орієнтовані на прибуток, задовольняли масові вподобання. Аудиторія, залучена яскравими продуктами, визначала успіх.

Музичні продукти, створювані через комерційні канали (радіо, телебачення, звукозапис, концерти) відкривали нові можливості для досягнення популярності та фінансового успіху [14, с. 231]. Культура, демократизована й масово вироблена, зіткнулася з труднощами (відчужена від аудиторії, породжувала напругу).

Контркультура, сформована як протест, виникла всередині. Субкультура, бунтівна й непокірна, кидала виклик. Рок-музика, що у другій половині ХХ століття стала її голосом, виражала дух контркультури. Рок-музика, сформована з унікальним набором інструментів, вирізнялася яскравим звучанням. Електрогітара, підключена до підсилювача, панувала на сцені. Звук, створений нею, гучний, пронизливий, глибокий, зачаровував слухачів. Ефекти, додані з часом, розширювали її можливості. Гітара, здатна до всього, виконувала мелодії. Високі ноти, різкі й чисті. М'які лінії, плавні й ліричні. Акорди, потужні й акцентовані. Бас-гітара, що підтримувала ритм, задавала основу. Ударні, включені в ритм-секцію, пульсували енергією. Гурти, обмежені трьома інструментами, так звані «пауер-тріо», вражали мінімалізмом. Клавішні, додані для різноманіття, фортепіано, електроорган, - збагачували палітру [15, с. 28].

Пісня, структурована з чергуванням куплетів і приспівів, зачаровувала слухачів. Інструментальна вставка, вплетена посередині, як гітарне соло, додавала динаміки. Пісні, створені на початку 1960-х, обмежувалися трьома-чотирма хвилинами. Тривалість, підібрана ідеально, відповідала вимогам радіостанцій. Увага слухачів, утримуваний концертним ритмом, не розсіювалася. Мелодія, побудована навколо «риффу», спиралася на простоту. Послідовність акордів, повторювана гітарою, закладала фундамент. Музична тема, розвинена з рифу, оживала.

Рок-музика в Україні, розвинена за західними принципами, набувала унікального звучання. Особливості, сформовані фольклорними традиціями, вирізняли її. Вплив академічної музики, глибоко вкорінений, додавав самобутності. Український рок, орієнтований на Америку, Великобританію, Німеччину, Польщу, Скандинавію, тяжів до синтезу. Поп-рок, наповнений внутрішньою гармонією, відображав цю тенденцію. Соціальна активність, поєднана з конформізмом, визначала його дух. «Європейськість», притаманна українському року, відкривала перспективи.

Музиканти, звільнені від комплексів, здобували міжнародний успіх, а композиції, виконані українською, завойовували серця [12].

Український рок-рух, започаткований наприкінці 1960-х, вступив у першу фазу. Гурти, сформовані в цей період, прокладали шлях. Музика, наповнена новаторським духом, народжувалася. Рок-культура, щойно зароджена, набирала обертів. Період, позначений появою біг-біт ансамблів, обмежених регіональними рамками, став переломним. Фестивалі, проведені в регіонах, - як-от харківський 1968 року, - оживили музичну сцену. Конкурси, організовані на всеукраїнському рівні, - зокрема київський національний конкурс вокально-інструментальних ансамблів 1968 року, - відкрили нові горизонти. Гурти, створені у Львові, - «Лиси», «Кобза», «Ореол», «Мандри», - сяяли оригінальністю. Київські колективи, - «Березень», «Еней», «Друге дихання», - вражали енергією. Харківські ансамблі, - «Авангард», «Ідоли», - задавали тон українському року [10, с. 22].

Українська рок-музика, що вступила в другий етап, ознаменувалася легалізацією. Ансамблі, створені при філармоніях, з'явилися на сцені. Звук, наповнений електронною енергією, вирізнявся. Емоції, передані через музику, захоплювали. Гурти, змушені до конформізму, адаптувалися. Вимоги часу, нав'язані цензурою, обмежували творчість. Сцени, відкриті для виступів, стали доступними. Популярність, здобута серед мас, зростала. Автентичність, збережена музикантами, залишалася непохитною. Обмеження, накладені цензурою, не зламали дух [13, с. 257].

Українська рок-музика 1980-1990-х відображаючи зміни у соціально-політичному житті, стала невід'ємною частиною культурного протесту.

Музиканти почали активно використовувати рок. Як інструмент самовираження. Як засіб боротьби за свободу. Цей період відзначався створенням нових гуртів [Таких як «Кіно», «Брати Гадюкіни», «Мертвий Півень»] Вони поєднували у своїй творчості елементи панку, нової хвилі та народної музики [8, с. 126].

Процес виходу рок-музики з підпілля в Україні у 1980-х роках став переломним моментом для її розвитку, оскільки він відбувався завдяки офіційним дозволам, послабленню цензури та через активну самоорганізацію музикантів і слухачів. Поштохом став фестиваль у Тбілісі в березні 1980 року, де було представлено можливість відкритої презентації рок-музики в радянському просторі. Дана ситуація ознаменувала початок третього етапу розвитку української рок-музики, стабілізації та самоідентифікації.

Рок перестав бути суто маргінальним явищем, почавши формувати власну ідентичність, стосувалось як музикантів так і аудиторії. Український рок знайшов відгук серед різних соціальних груп, від молоді до інтелігенції. Популяризуючи український рок, численні фестивалі стали його рушійною силою. Більшість із них мали регіональний характер, але вплив - загальнонаціональний. Відкривши нову еру, фестиваль «Червона рута» (1989, Чернівці) ввійшов в історію. Як момент народження професійного українського року [Представивши публіці «Волпі Відоплясова» та «Брати Гадюкіни», він показав поєднання року з фольклором. І гострою соціальною лірикою. Інші фестивалі теж залишили слід. «Оберіг» у Луцьку (1989). «Тарас Бульба» у Дубно (1991). Українсько-польська «Зупинка Woodstock» (1995, Костшин-над-Одрою)] Розширюючи географію, вони вписали український рок у міжнародний контекст [7, с. 27].

У процесі становлення українського року в 1990-х і 2000-х роках з'явилися нові художні стратегії, які проявилися в різноманітних складових від звучання до текстів, візуального стилю та сценічного перформансу. Стратегії втілювали сучасні гурти, які адаптували західні музичні течії до українського контексту. Серед таких гуртів варто виділити гурт «Скрябін» із їхнім меланхолійним поп-роком, а поєднуючи панк із фольком гурт «Гайдамаки». Ці гурти створили унікальний стиль. Як і «Козелький асесор» з їхньою інтелектуальною енергією. «Табула раса» - експериментальні та сміливі. «5'nizza» - майстри акустичного реггі. Доповнюючи палітру, «Жадан і Собаки» поєднували літературу та панк. Esthetic Education - електронний холодок. «Бумбокс» - хіп-хоп з роковою основою. Pianoбой - поетичний мінімалізм. Завойовуючи сцени «The Hardkiss» вражали психоделічним інді. «Біла Вежа» - енергійним альтернативним звучанням. «Веремій» - фольк-роковою свіжістю. «Антитіла» - потужним стадіонним саундом. Відкриваючи нові варіанти, Mnishек експериментували зі стилями. Kalush - поєднували хіп-хоп із роком. Кожен із цих виконавців створив власний музичний всесвіт. Унікальний. Неповторний. Впізнаваний.

У творчості цих виконавців чітко простежується вплив західних напрямів - фанку, інді-року, постпанку, електроніки, поп-року, альтернативи, трип-хопу та навіть гранжу. Проте їхня музика не була сліпим копіюванням західних зразків. Українські гурти органічно вплітали в неї національні елементи: українську мову, фольклорні мотиви, соціальну проблематику, а також характерний ментальний код, що відображає історичний і культурний досвід українців. Наприклад, «Океан Ельзи» у своїх текстах часто зверталися до тем любові, втрати та пошуку сенсу, які резонували з широкою аудиторією. «Гайдамаки» використовували козацькі образи та етнічні інструменти, такі як сопілка чи бубон, створюючи сучасну інтерпретацію українського фольклору. «Бумбокс» поєднували хіп-хоп і соул із меланхолійною лірикою, що відображала урбаністичний дух початку 2000-х.

Значним моментом періоду стала мовна ідентичність. Хоча деякі гурти, як-от Green Grey чи Esthetic Education, використовували англійську мову, більшість свідомо обирали українську, що сприяло популяризації рідної мови в поп-культурі. Тексти таких гуртів, як «Скрябін» чи «Антитіла», часто мали соціальний підтекст, звертаючись до тем свободи, гідності та боротьби за справедливість, що особливо актуалізувалося під час політичних подій в Україні, таких як Помаранчева революція (2004) чи Революція гідності (2013-2014).

Студійна робота значну функцію у формуванні звучання українського року. З появою доступнішого обладнання в 2000-х роках гурти почали покращувати якість запису, міксуванню та звуковому дизайну.

Альбоми The Hardkiss, такі як Stones and Honey (2014), демонструють використання сучасних ефектів, таких як автотюн, реверберація та панорамування, що створюють атмосферне, майже кінематографічне звучання. Водночас «Океан Ельзи» у своїх записах, як-от Земля (2013), робили акцент на живій енергетиці, зберігаючи баланс між студійною чистотою та емоційною сирістю.

Зокрема, київський гурт «Бумбокс» (створений 2004 року, фронтмен - Андрій Хливнюк) синтезує елементи фанку, хіп-хопу та рок-музики, наближаючи своє звучання до танцювального джазового формату, зберігаючи при цьому чітке текстове навантаження. Львівський гурт «Один в каное» (заснований 2010 року, солістка - Ірина Швайдак) демонструє типову для інді-року камерність, емоційну щирість і меланхолійне звучання, що перегукується з поетичною традицією української лірики. Харківська формація Royal Corvus (2005, вокалістка - Аліна Горностаєва) тяжіє до класичних моделей хардрок- та мелодік-року, орієнтуючись на аудиторію середнього віку, яка віддає перевагу мелодичній структурі композицій та вокальній експресії. Одеський гурт Erolets (створений 2013 року, вокаліст - Павло Варениця) формує синтез альтернативного року й денс-року, використовуючи яскравий сценічний образ та драйвові аранжування [2, с. 39]. Паралельно з цим спостерігається стильова ретроспектива, що звертається до естетики класичного рок-н-ролу 1950-х років, однак переосмислює її в контексті XXI століття шляхом інтеграції електронного звучання, емб'єнт-елементів та засобів іммерсивної музики.

Артисти інколи перетворюються на персонажів, а їхні костюми, поведінка, пластика рухів і мізансцени формують своєрідну рок-драму, що посилює естетичний вплив на аудиторію [1, с. 9].

Український національний егрегор у сфері рок-музики став унікальним поєднанням рок-н-рольних традицій з оригінальною культурною основою. Використовуючи термін «рокізація», ми орієнтуємось на його джазовий аналог - «оджазування», який позначає процес взаємодії академічної музики та «третього» пласти джазу. О. Воропаєва пояснює цей феномен як взаємодію різних музичних шарів у джазі, наголошуючи, що вплив джазу на класику був набагато глибшим, аніж просто застосування джазових технік до академічних творів [6, с. 17].

Українська рок-музика сформувалася, спираючись на міжнародний досвід, зокрема американську та британську музику. Ознайомлення з цими зразками та їхнє освоєння стали першим етапом розвитку українського року, що припадає на 1960-ті роки. Вивчення цього музичного матеріалу стало основою для музичної мови українських рок-гуртів на наступному етапі - етапі легалізації, який охоплює кінець 1960-х - початок 1970-х років [17, с. 48].

З часом в Україні змінювалося ставлення до рок-музики, яка здобула статус сучасної та офіційно визнаної. Зміну можна охарактеризувати як процес «рокізації», який охопив масову музику та навіть відродження фольклору. Йдеться про «рок-версії популярних естрадних та народних пісень, які набувають нове життя та стають актуальними для широкої аудиторії різного віку.

Такі аранжування характеризуються поєднанням електронних рок-саундів з живим вокалом і акустичними інструментами, зокрема національного походження. Аранжування, доповнені яскравими сценічними програмами, стають своєрідною візитною карткою країни, сприяючи підвищенню її престижу на міжнародній арені, що було закладено ще в таких творах, як «Щедрик» М. Леонтовича та «Червона рута» В. Івасюка [11, с. 16]. Сучасний український рок є різноманітним за стилем. Українські музиканти, зазвичай, обирають одну з трьох основних ідейних та естетичних напрямків:

1. Радикально-традиційний;

2. Лірико-мелодійний;
3. Авангардно-експериментальний.

1.2 Напрями рок-музики та представники

Вже понад півстоліття рок-музика підкорює серця людей у всьому світі. Рок-музика народилася в умовах інтенсивного розвитку різноманітних жанрів сучасної популярної музики, тому утвердитися як самостійний музичний напрям їй досить складно. Під час становлення рок-музики напрями поділялися на різні течії з музичними та соціокультурними відмінностями.

Жанрів рок-музики багато: від денс-року до хеві-металу.

Пісні варіюються від легких і невимушених до темних і філософських. Рок-музику часто протиставляють поп-музиці, хоча є деякі жанри, які розрізняють їх.

Вчені вважають, що походження рок-н-ролу лежить в блюзовій музиці. Перші піджанри рок-музики були тісно пов'язані з народною та популярною музикою та включали фолк, кантрі, сценку та мюзик-хол. Витоки рок-н-ролу часто пов'язують зі стилем рок-н-рол, що виник у США наприкінці 50-х рр., який сформувався на основі елементів **блюзу, ритм-енд-блюзу, бугі-вугі, джазу та кантрі**.

Назва «рок-н-рол» походить від музичних пісень госпел-співаків 1940-х років. Цей стиль року (The Byrds, B. Dylan) використовує типові риси народної музики, інструментарій і стиль виконання, але характеризується більшою агресивністю та енергією, використовує електронні інструменти, властиві тільки року. Соціальний підтекст пісень також характерний для фолк-року. Назва **«рок-н-рол»** походить від пісень госпел-співаків 1940-х років. 20 століття. Великий вплив на рок-музику мали блюзові співаки Р. Джонсон, Лідбеллі, М. Уотерс. Серед тих, хто заклав основу рок-н-ролу, найважливішими виконавцями були Ф. Доміно, Бо Діддлі, Ч. Беррі. На основі злиття рок-музики та кантрі виник особливий напрямок у рок-музиці - кантрі-рок.

У Британії, заснованому на ритмічному кінцевому блюзі, рок -н-ролу та душі, натхненній місцевому фольклорі, команда почала створювати свіжі форми, як ритмічна та танцювальна музика. Бітлз став найбільш вражаючим і впливовим представником цього стилю, ставши всю історію рок -н-ролу. Гурт зі своїм синглом **«I Want To Hold Your Hand»** повинен усвідомлювати, що **«The Beatles»** може протіснити в чартах американських виконавців і запустити **"британську вторгнення"**.

На винахідливість **"Бітлз"** впливали музиканти у всьому світі та відкрили нові горизонти рок -музики протягом 1960 -х. Однією з найзначніших тем, навколо яких було об'єднано скельну спільноту протягом 1960 -х років - Ідея пацифізму, яка була нерозривно пов'язана з рухом Хіпі, була присутня в першій половині ХХ століття. Представники цього руху винайшли власні слова, пісні, поезію та маніфести. Паціфістські погляди на хіпі значною мірою були відхилені багатьма найпопулярнішими рок -музикантами.

Блюз-рок почав розвиватися в Англії та США в 1960 -х роках, поєднуючи елементи традиційного блюзу з сучасним блюзом, а також енергетикою та рок -н-ролом, об'єднуючи елементи блюзу та рок -н-ролу. Музика помітно відрізнялася від традиційного блюзу та запозичила рік естетики. Іноді цей напрямок називали білим блюзом. Крем і Rolling Stones були двома з багатьох спроб розвинути блюз-скелю.

Ранні поп-рок були сформовані на основі фольклорного суцільного в Сполучених Штатах з 1965 по 1966 рік, найвпливовішими з яких були ложки Ловіна, Черепахи, Мами та Папас, які були серед ранніх, що засновувались, були ложками **«Lovin', The The The The Mamas та Papas.»** Професія була **гармонійно і музично зосереджена на народному рок, але не без впливу** серфінгової Попи. мир. Гараж Рок почав розвиватися в середині 1960-х. Притаманні дефекти та шум у альбомах, експериментах зі звуком, музичним стилем, більш жорстким вокалом та ненавмисно непрофесійною грою на музичних інструментах були одними з основних особливостей цього стилю. Незважаючи на те, що не існує такого поняття, як чітке вказівка на музичні смаки 1960 -х, час між 1966 і 1969 роками вважається періодом найбільшого класичного року в країні (який включає основні напрями музики цього періоду. На рок -музику вплинули найрізноманітніші стилі наприкінці 1960 -х, від гаража (MC5, Monks, The Stooges), до Авангард (Frank Zapa), з психоделічного року (ліфти 13 -го поверху, крем, президент електрики).

Багато художників, які були популярні у 60 -х роках, поступово втрачають наступні, а Hard Rock та Art Rock - два з нових фаворитів. Кілька груп, які намагалися створити важкий гітарний звук, заснований на імпровізації блюзу в середині 1960-х років, заклали перший із цих стилів. Сильний ритм -секція, перемикання електричної гітари, важкі гітарні рифи, які підтримують ритм, та сильний вокал, є типовими для жорсткої скелі. Дебютний альбом Led Zepelin Band у 1969 році вважається першим класичним прикладом жорсткого року. мир. Він добре виступав з Hard Rock, Progressive Rock, де музиканти експериментували зі складними композиціями, використовували нетипові цілорічні плани, а іноді намагалися створити класичну музику. Зазвичай тексти таких пісень були зосереджені на суспільних та філософських темах. Паралельно з Art Rock з'явився джаз -рок, який об'єднали музиканти, робота яких вийшла за рамки традиційного рок-звуку [18, с. 139].

Рок-музика зазнала чергової зміни в середині 1970-х: нове покоління музикантів, що замінили жорсткі - Лідери панк-рок протиставляли величність та багатство основного року того періоду, сприяючи брудному стилю гри та енергійності раннього рок-н-ролу, використовуючи мінімум акордів та швидкої швидкості. Сполучене Королівство з'явилося новою хвилею британської Хеві, після того, як на початку 1980 -х років на початку 1980 -х. Це призвело до розробки металевого металу, стилю, який поєднував професіоналізм жорстких скель з агресивністю панків. Judas Priest, Iron Maiden, Tank та Motorhead - це серед музичних традицій, які характеризували металеву культуру, яка зростала важким, агресивним звуком з чітким зображенням (шкіряними куртками, шипами, заклепками, довгим волоссям), що з'явилися в таких групах, як Judas Priest, Iron Maiden, Tank та Motorhead) [19, с. 13].

Треш-метал виник в результаті активного поєднання елементів хардкору та панк-року хеві-метал гуртами, оскільки вони шукали нові музичні можливості. Грубий, часом гучний вокал, швидкі зміни темпу та чудові гітарні соло були відмінними рисами цього піджанру, який був більш агресивним, ніж традиційний хеві. Цей стиль належить гурту Metallica.

Брак свіжих імен та напрямків спричинив кризу в рок-музиці на початку 1990-х років. У цей час гранж виник як альтернативна андеграундна сцена, що набрала обертів, а гурт Nirvana служив яскравим прикладом цієї естетики. Тим не менш, брит-поп, який виник з концепції таких гуртів, як The Stone Roses та The Smiths, пішов за спадом гранжу. Двома артистами, які найбільше вплинули на брит-поп, були Blur та Oasis. Деякі легендарні постаті традиційного металу зберігалися до 1990-х років, незважаючи на загальне падіння популярності хеві-металу та інших класичних жанрів хеві-музики.

Серед них варто відзначити гурт Pantera, оскільки він відіграв важливу роль у розвитку пост-треш-жанру грув-металу. Примітно, що в 1990-х роках виникла нова хвиля блек-металу, яка була більш мелодійною та спокійною, з виразним готичним впливом.

Класичні музичні елементи стали набагато поширенішими в європейському металі наприкінці 1990-х років, особливо використання живих оркестрів (або синтезаторних ефектів, що їх імітують) та розкішного, майже оперного жіночого вокалу. Окремий піджанр, відомий як симфонічний метал, виник **на основі пауер-металу, дум-металу та блек-металу. Його появу зазвичай пов'язують з експериментами Therion** у середині 1990-х років. Within Temptation, Rhapsody та Nightwish були найпопулярнішими гуртами.

Рок-музика не принесла жодних суттєвих нових жанрових зрушень між 2000 і 2010 роками. Відродження та розширення альтернативних рок-

піджанрів, таких як гаражний рок, пост-панк та брит-поп, допомогли протидіяти цій кризі.

Слід зазначити, що під час існування рок-музики його намагалися поєднати майже всі можливі музичні жанри з академічною музикою (Art Rock, який з'явився наприкінці 1960-х, пізніше симфоніями) та джазом (Jazz Rock наприкінці 1960-х). (1960-ті) та індійська музика (Pagarok, який з'явився в середині 1960-х). У 1960-х та 1970-х роках були найважливіші суб-язики рок-музики Rock, Punk Rock та Rock Vanguard. Кінець 70-х. 80-ті. Були жанри рок-музики, включаючи пост-панк, Нову хвилю, альтернативні спідниці, хардкор (піджанр Big Punk Rock), а згодом екстремальні піджанри металевого металу. 90-ті роки 20 століття. Жанр Grangne (з'явився в середині 1980-х років), Брітпоп (опублікований у середині 1960-х) та альтернативний метал (кінець 1980-х). Сьогодні рок-музика розвивається та покращується [5, с. 24].

Важливо зазначити, що рок-музика відіграє помітну роль у сучасній українській культурі.

1. 1960-ті та друга половина 1970-х років стали часом, коли рок-музика існувала як підземне явище. Це характеризувалося формальною політикою, яка суперечить усім рисам молодіжної субкультури. Ця особливість часу є початком головного місця в рок-культурі. Креативна та організаційна актуальність-це розважальні місця, такі як рок-клуби, концертні сторінки, самонасіння преси, фестивалі та змагальні заходи. Динаміка репертуару визначалася "сприянням" відтворення складу основних західних рок-груп для самовизначення в контексті російського та українського текстового створення.

2. 1980-х та 1990-х років були епохою легалізації української рок-музики, шукаючи можливість самоідентифікації в національній культурі. Основна особливість цього часу - це створення інфраструктури, спрямованої на організаційні та інформаційні функції в галузі рок-музики в країні (рок-клуби, культурні центри, фестивалі, друковані журнали, телебачення, радіопрोगрами тощо).

3. 2000 та модернізм стали невід'ємною частиною національної музичної культури, коли рок-музика стала невід'ємною частиною національної музичної культури. Характеристики часу: Формування Інтернету та освітньої системи як важливої галузі інформації для альтернативної музики.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА СКЛАДОВА ЗВУКОРЕЖИСУРИ В ПРОЦЕСІ РОБОТИ І АНАЛІЗУ РОК-МУЗИКИ

2.1 Особливості концертного виконавства в рок-музиці.

Рок-музика як жанр відзначається особливим підходом до концертного виконавства. Живий виступ у рок-музиці має суттєву функцію формування репутації гурту, сприйнятті та впливу на слухача. Концертний виступ у рок-жанрі є синтезом музичної техніки, сценічної виразності, комунікації з публікою та технологічного супроводу.

Важлива концертна традиція, яка виникла задовго до Елвіса. Традиційний рок-концерт, який ми знаємо сьогодні, бере свій початок у ранніх часах виконання госпел-музики, що передбачало динаміку питань і відповідей між проповідником та його хором. Розвинулася традиція рок-концертів, яку використовували окремі гурти, часто доповнюючи її тонкими способами. Хоча глем-рок і панк мали зруйнувати цю структуру, досі є багато рок-виконавців, які користуються перевагами цього стандартного типу живих виступів, таких як Джо Кокер і Джоан Арматрейдінг. Одна важлива подія змінила обличчя рок-виконавства, зробивши його доступним для цілого нового кола театралів. Вона також вплинула на інші рок-течі, такі як глем-феномен. Це була поява рок-опери «Ісус Христос, суперзірка» іноді вважається першим прикладом такого типу твору. Насправді він мав багато прецедентів, найважливішим і найвідомішим з яких було «Волосся». Саме «Волосся» використовувало багато традицій, закладених іншими жанрами, включаючи оперу та мюзикл. Деякі з цих ранніх театральних подій слід розглянути, перш ніж обговорювати феномен «Волосся». Невідомо, що однією з перших «опер», на які вплинула популярна музика, була «Тремніша» написана самим Скоттом Джолліном. Він прагнув бути прийнятим поряд з іншими високими композиторами «класичної освіти», але, на жаль, його не визнавали ніким, окрім як музиканта регтайму, і цей твір ніколи не виконувався за його життя. Інші важливі прецеденти «Волосся» включають «Поргі і Бесс» Гершвіна та «Вестсайдську історію» Бернстайна. Обидві ці опери були створені під впливом джазу та інших афроамериканських музичних форм, таких як негритянський спірічуел. Перша вистава «Поргі і Бесс» трагічної історії кохання за участю негрів, відбулася в 1935 році в Нью-Йорку. Прем'єра «Вестсайдської історії» також відбулася в Нью-Йорку, але набагато пізніше. Дивовижною в цьому творі була тема: історія кохання, що відбувається на вулицях Нью-Йорка, за участю персонажів, що належать до вуличних банд. Обидві ці події запозичили елементи з традиційної «класичної» опери, зокрема ідею речитативу та структури арії, сюжетну лінію, що включає трагічні любовні історії, і, звичайно ж, тісний зв'язок між музикою, нарративом та використанням мови. Однак ці два твори (серед інших) по-новому та у нелегкому форматі подолали розрив між популярною музикою (джазом) та класичною музикою. Як «Поргі і Бесс» так і «Вестсайдська історія» мали величезний успіх, і це, безсумнівно, сприяло впливу поп-музики на традиційно формальні виконавські ідіоми «Волосся» важко визначити як рок-оперу в повному сенсі, але саме завдяки його новаторській реалізації в Нью-Йорку традиція рок-опери змогла розвинутися «Волосся» стало самостійним соціальним явищем. Воно було засноване на п'єсі, написаній Жеромом Раньї та Джеймсом Радо, які, не випадково, зіграли головні ролі в першій нью-йоркській постановці. Музику до текстів Ragni & Rado написав Галт Макдермотт. Вона була написана в епоху контркультури кохання в шістдесятих роках, поколінням, яке розглядало відмову від бойових дій як засіб вирішення міжнародних конфліктів (особливо стосовно В'єтнаму) це була епоха хіпі та просування миру «Волосся» стало сумнозвісним від східного до західного узбережжя Америки, головним чином через те, що воно містило повну фронтальну оголеність. Однак воно відображало багато справжніх проблем свого покоління, було драматично цікавим і водночас багатьма досі вважається хорошим рок-н-ролом. Знову ж таки, екзистенційна тема цього твору представляла те, що багато людей пов'язували з «роковим» досвідом: чиста радість існування, як це так добре передано в головній пісні «Aquarius» («впусти сонце»).

Для ефективної реалізації живого виконання потрібно розуміння специфіки інструментального складу, динаміки композицій, акустичних умов. Багато рок-гуртів дотримувалися формули ударних, бас-гітари, вокалу, соло-гітари та ритм-гітари для свого інструментального ансамблю з моменту зародження цього жанру в 1940-х роках. Однак у 2022 році не існує універсального підходу. Якщо інструмент здатний виконувати рифи, він більш ніж має місце в році або принаймні в одному з його нині незліченних піджанрів.

З іншого боку, існує стільки ж рок-дуетів, здатних створювати жахливі музичні шедеври; у тому ж дуалістичному ключі, що й The White Stripes та The Dresden Dolls, серед улюблених - лондонський дует «Glytsch», The SoapGirls, Cultdreams та Witch of the East.

Концертне виконання рок-композицій потребує не лише високого рівня виконавської майстерності музикантів, а й злагодженої роботи звукорежисерів. У контексті рок-музики сценічна подача часто передбачає підвищене звукове навантаження, використання великої кількості підсилювальної апаратури, ефектів реверберації, ділей, дисторшнів, а також потребує постійного контролю за балансом між інструментами й вокалом [23].

Концертне мистецтво є особливим видом творіння, де важливу роль грають не тільки технічні уміння музикантів, а й їх здатність передавати почуття та тлумачити музику. На сприйняття твору сильно впливають звук приміщення сцена та реакція людей. Концертне виконання допомагає кращому розумінню музики знайти слухачів з різними стилями і жанрами а також допомагає молодим музикантам покращувати свої вміння через участь у майстер-класах та спільних виступах. Наприкінці XX - на початку XXI століття виникнення масової культури орієнтованій на отримання широкого визнання кардинально змінило поняття про концертну діяльність та творчість виконавців. Як каже В. Калужська, цьому передували деякі сталість у формах музики та театру, які були зумовлені великими історичними подіями, як світові

війни а також глобальними культурними процесами що охопили Америка і Західна Європа.

Коли композитор створює музичний твір, він використовує різноманітні музичні прийоми, щоб викликати емоції у слухача. Проте, під час виконання, вплив твору може змінюватися через безліч зовнішніх і внутрішніх факторів. Виконавець у цьому контексті виступає як інтерпретатор, який визначає межі творчої свободи, спираючись на нотний текст та вказівки композитора щодо темпу, характеру виконання та інших нюансів. Однак, незважаючи на це, у інтерпретатора залишається чимало простору для власного творчого підходу. Тому один і той самий музичний твір може мати безліч різних інтерпретацій, кожна з яких відображає унікальне бачення виконавця. Сьогодні концертне мистецтво переживає значні зміни, поєднуючи традиційні форми з новітніми технологіями та соціальними трендами. Це охоплює різноманітні формати, від класичних виступів до інтерактивних і мультимедійних шоу. Завдяки технологічним інноваціям змінюються самі концепції концертної діяльності. Сучасні заходи часто поєднують музичні виступи з візуальними ефектами, світлом і мультимедійними елементами, що підкреслює їхню унікальність. Сучасні виступи все частіше містять інтерактивні елементи, що дозволяють глядачам активно долучатися до шоу через мобільні додатки, голосування та пряму взаємодію з артистами.

Інноваційні технології в освіті, науці, музичній практиці та культурі взаємопов'язані, сприяючи розвитку інноваційного мислення, яке перетворює традиції в новаторські ідеї. Музична культура сьогодні існує як у класичному вигляді, так і в сучасному медійному просторі. Креативні індустрії в галузі музично-виконавського мистецтва, що є однією з провідних сфер професійної діяльності музиканта, переживають безпрецедентне зростання. Впровадження новітніх комп'ютерних технологій не лише збагатили сферу, а й сприяло розширенню аудиторії та залученню творчо налаштованої молоді.

Музичне виконання, яке відображає нові культурні тенденції, розглядається як творчий процес у межах культури. Музикант, як творча особистість, є активним учасником культуротворення. Розуміння взаємодії між композитором, виконавцем і слухачем через музичний твір відкриває нові перспективи для вивчення механізмів розвитку сучасної культури. Музика виступає як сутність культури, втіленої в мистецьких творах, і завдяки виконавцю отримує реальне звучання. Вона займає важливе місце серед інших видів виконавства, де у європейській культурі музичний твір утверджується як вираз духовно значущого змісту через специфічні форми, що забезпечують його сприйняття слухачами. Сьогодні ми можемо спостерігати, як знову повертаються до забутих форм виконання, які в сучасному культурному контексті отримують нове життя. Це відкриває двері для нестандартних інтерпретацій музичних творів, розширює можливості звукового оформлення та спонукає до експериментів з фактурами, техніками гри та інструментальним звучанням. Завдяки розвитку цифрових технологій, митці отримали безліч інструментів для реалізації своїх унікальних музичних бачень. У мистецькому середовищі кінця XX - початку XXI століття чітко видно, як акцент зміщується на імпровізаційні та мобільні форми, що, в свою чергу, кардинально змінює роль виконавця. Через індивідуальне сприйняття музики виникає особлива взаємодія між учасниками музичної комунікації - виконавцем і слухачем, композитором і слухачем, композитором і виконавцем. Зі зростанням популярності електронної музики в рок-жанрі, питання про те, які інструменти використовуються в рок-музиці, стає все більш складним.

Ударна установка може стояти в задній частині сцени, але барабани займають центральне місце в звучанні. Потужні удари та ритми виконують важливу роль у підтримці темпу та підвищенні інтенсивності. Рок-гурти можуть дотримуватися традиційного стилю з акустичною ударною установкою, що складається з малих барабанів, тарілок, бас-барабана та томів, але все більше гуртів починають використовувати драм-машини. Наприклад, такі хіти, як "Eyes Without a Face" Біллі Айдола, "Heart of Glass" Blondie та "Turbo Lover" Judas Priest були записані з використанням драм-машин.

У той час як соло-гітари відповідають за рифи, соло та мелодійні лінії, ритм-гітари працюють з бас-гітарою та барабанами, щоб підсилити ритм і додати глибини треку, граючи акорди навколо ліній соло-гітари. Хоча рок-гурт може працювати без ритм-гітариста, особливо з чудовим басистом, це не означає, що ритм-гітаристи не зробили великого внеску у світ року. Серед найвідоміших ритм-гітаристів в історії року - Кіт Річардс (Rolling Stones), Піт Таунсенд (The Who), Джоан Джетт та Джон Леннон.

Рок-басисти ніколи не користувалися великою повагою, але без них рок-жанр був би незрівнянно менш суворим. Бас-гітари в рок-гуртах відповідають за додавання нижчих нот до барабанного ритму, і вони були ключовою частиною рок-інструментальної лінійки з самого початку існування жанру в 1940 році. Хоча, на жаль, присутність контрабасів зменшилася з 1940-х років після того, як їх замінив електробас. Ідучи всупереч загальноприйнятим нормам, деякі гурти позбулися басистів, граючи на своїх гітарах нижчим тоном. Окрім інструментального року, вокал є одним із найвизначніших та найуніверсальніших інструментів у рок-музиці. За допомогою мікрофона та, можливо, кількох вокальних ефектів, таких як реверберація, затримка та хорус, вокал стає одним із найдомінантніших аспектів рок-треку. І для тих, хто сумнівається у включенні набору волин як рок-інструменту, того факту, що вони повинні бути налаштовані, достатньо, щоб кваліфікуватися як такий. Якщо вокаліст не відданий своїм обов'язкам фронтмена, він може взяти інструмент і виконувати кілька завдань одночасно, граючи на бас-гітарі, соло-гітарі або ритм-гітарі.

Після хітів Marillion, Grateful Dead, Genesis, The Zombies, Queen, Брюса Спрінгстіна та Porcupine Tree за участю клавішників та піаністів, залишається дуже мало місця для сумнівів щодо місця клавішних у рок-музиці. Мелодії з фортепіанним вокалом можуть подобатися не всім, але без Елтона Джона та Бена Фолдса було б набагато менше епічних рок-балад.

При достатній креативності та винахідливості, мало хто знайде інструменти, які не можна було б використати в рок-треку. Від саксофонів у джаз-року до скрипок у готик-року, укулеле в інді-року, мандолін у фолк-року та терменвоксів в авангардному рокі, при достатній кількості драйву та дисторшну, інструментальний світ - це саме те, що вам потрібно.

Вибір підсилювачів для гурту є таким же важливим, як і інструменти, на яких вони грають. Кожна гітара має свій тембр і звукову гостроту, але одним з найважливіших факторів, що впливають на тон і драйв, є використовуваний підсилювач. Від Fender Blues Junior до монолітних стеків Marshall, від культового Orange Crush до Vox AC30 - без них наші улюблені треки просто не були б такими ж. Щоб ще більше посилити спотворення, гітарні педалі ефектів також надзвичайно популярні, особливо ProCo Rat, Dunlop Cry Baby Wah Pedal та Boss SD-1 Super Overdrive. Зі зростанням кількості повністю саморобних виконавців, цифрові аудіосистеми (DAW) швидко стають новим магнітофоном для рок-виконавців, які хочуть справити серйозне враження своїми демо-записами. DAW дозволяє створювати, мастерити та зводити рок-треки; також є можливість завантажувати інструментальні композиції та семпли з безкінечної цифрової бібліотеки. За частку ціни, яку пропонує вінтажний Gibson Les Paul Custom 90-х років, можна придбати тисячі цифрових інструментів. Рок-традиціоналісти можуть нарікати на цей технологічний крок, але не варто стріляти в покоління Z; Depeche Mode роблять це з 1980 року, а Tangerine Dream пішли туди в 1967 році. Нещодавній документальний фільм BBC навіть заявив, що поява електронного музичного обладнання була найвищим проявом панк-руху. З огляду на ще більш недавній національний скандал через Джона Лайдона з Sex Pistols, це твердження звучить так само правдиво.

2.2 Звуковий аналіз студійних записів рок-хітів.

Рок-музика не лише формувала цілі покоління, а й стала простором, де відбуваються складні експерименти з тембром, просторовістю звучання,

динамікою та техніками звукозапису.

У 1960-1980-х роках розвиток студійних технологій радикально змінив уявлення про те, як має звучати рок-музика, перетворивши студію звукозапису з простого засобу фіксації на потужний творчий інструмент. Якщо у 1950-х роках запис переважно відтворював живе виконання, то у 1960-х студія стала лабораторією для експериментів, де музиканти та продюсери могли створювати звукові світи, неможливі на сцені. Цей період заклав основи сучасного продакшену, вплинувши на всі жанри музики.

У 1970-х роках техніки обробки звуку, такі як реверберація, дилей, хорус і пітч-шифтинг, стали невід'ємною частиною студійної роботи.

Британські гурти, зокрема Led Zeppelin, прославилися сміливими експериментами з просторовістю звучання. Класичний приклад - трек "When the Levee Breaks" (1971) із альбому Led Zeppelin IV. Ударні Джона Бонема були записані у сходовій клітці маєтку Headley Grange за допомогою двох мікрофонів, розташованих на різній висоті. Це створило унікальний ефект масштабної акустики з глибокою реверберацією, що надала барабанам епічного, майже міфічного звучання. Аналіз частотного спектра показує потужний акцент на низьких частотах (50-100 Гц), що підкреслює вагу бас-барабана, а також легке посилення верхніх середніх частот (2-4 кГц) для чіткості малого барабана.

Паралельно у 1970-х роках зростає інтерес до концептуальних альбомів, де музика, тексти й студійне оформлення зливаються в єдину художню ідею. Queen стали піонерами цього підходу, зокрема з альбомом A Night at the Opera (1975). Їхній легендарний трек "Bohemian Rhapsody" демонструє неймовірну студійну майстерність: багатогарна вокальна гармонія Фредді Мерк'юрі, Браєна Мея та Роджера Тейлора створювалася шляхом накладання десятків доріжок на аналоговій стрічці. Без сучасних цифрових систем автоматизації продюсери вручну зводили вокальні та інструментальні партії, що вимагало виняткової точності. Гітарні соло Мея, оброблені легким хорусом і реверберацією, додавали композиції драматичності, а фортепіанні акорди створювали міцну гармонічну основу. Спектральний аналіз показує рівномірний розподіл частот із акцентом на середніх (500-800 Гц) для вокалу та верхніх середніх (3-5 кГц) для гітар, що забезпечує чіткість і насиченість міксу.

У 1980-х роках цифрова обробка звуку зробила крок уперед, назавжди змінивши підхід до продакшену. З'явилися перші цифрові ревербератори, такі як Lexicon 224, які дозволяли точно налаштовувати просторові ефекти. Драм-машини, зокрема LinnDrum і Roland TR-808, стали популярними завдяки своїй здатності створювати чіткі, програмовані ритми. Протокол MIDI, представлений у 1983 році, відкрив нові можливості для синхронізації синтезаторів, драм-машин і інших інструментів, що дало поштовх розвитку електронно-рокового звучання. Гурт U2, зокрема їхній альбом The Joshua Tree (1987), став прикладом використання цифрових технологій для створення атмосферного року. У треку "With or Without You" гітарист The Edge використовував ритмічний дилей і хорус, створюючи характерне "дзвінке" звучання, яке стало його візитівкою. Дилей, налаштований на чвертні ноти, додавав просторової глибини, а легкий хорус підкреслював гармоніки струн. Аналіз спектра показує акцент на середньо-високочастотних областях (2-6 кГц), що сприяє відчуттю "прозорості" й легкості, тоді як бас і вокал Адама Клейтона й Бono займають нижній середньочастотний діапазон (200-500 Гц), створюючи міцну основу.

Цей період також ознаменувався активним використанням синтезаторів, які додавали рок-музиці нових барв. Гурти, такі як Depeche Mode і The Police, інтегрували синтезаторні педи та арпеджіо, що розширювало звукову палітру. Наприклад, у треку The Police "Every Breath You Take" (1983) синтезаторні текстири й делікатна гітарна партія Стінга створюють мінімалістичну, але емоційно насичену атмосферу. Компресія на вокалі та легка реверберація забезпечують чіткість і просторовість, а спектральний аналіз показує піки на 3-5 кГц для гітари та 8-10 кГц для хай-хетів, що додає треку "повітря".

У 1990-х і 2000-х роках стрімкий розвиток цифрових технологій радикально змінив процес звукозапису, відкривши нові горизонти для музикантів і продюсерів. Програмне забезпечення, таке як Pro Tools, Logic Pro, Cubase і Ableton Live, стало основою сучасних студій, дозволяючи не лише редагувати окремі треки з мікроскопічною точністю, але й експериментувати з новаторськими формами звукового дизайну. Цифрові аудіо робочі станції (DAW) дали змогу створювати складні багатогарні композиції, маніпулювати звуком у реальному часі та інтегрувати плагіни для імітації аналогових ефектів. Продюсери отримали можливість поєднувати аналогові та цифрові сигнали, створюючи унікальні текстири звучання, які раніше були недосяжними. Наприклад, у роботі Radiohead над альбомом Kid A (2000) активно використовувалися гранулярний синтез, електронна обробка вокалу та нестандартні структури пісень. Трек "Everything In Its Right Place" є яскравим прикладом цього підходу: вокал Тома Йорка оброблений через пітч-шифтинг і дилей, що створює відчуття розмитої реальності, а синтезовані текстири й ритмічні петлі формують атмосферу відчуження й сну. Такий підхід зробив альбом революційним, змістивши акцент із традиційного року до експериментальної електроніки.

У другій половині 2000-х років набув популярності «гібридний мастеринг» - техніка, що поєднувала теплоту аналогових компресорів та еквайзерів із точністю цифрового зведення. Аналогове обладнання, таке як компресори Teletronix LA-2A чи еквайзери Pultec, додавало звучанню характерної теплоти й насиченості, тоді як цифрові інструменти забезпечували хірургічну точність у редагуванні та автоматизації. Цей підхід став особливо помітним у творчості гурту Muse, зокрема на альбомі Black Holes and Revelations (2006). Трек "Knights of Cydonia" демонструє складні ефекти на синтезаторах і гітарах, використання автоматизації рівнів гучності для створення драматичних переходів, а також ретельно налаштовану реверберацію й дилей, які відповідають структурі композиції. Гітарні партії Меттью Беллами оброблені фузом і фазером, що додає їм космічного характеру, а вокал із легкою компресією залишається чітким навіть у найінтенсивніших моментах. Така увага до деталей у мішуванні дозволила Muse створити масштабне, кінематографічне звучання, яке стало їхньою візитівкою.

У XXI столітті, зі зростанням доступності домашніх студій, навіть інді-гурти почали приділяти величезну увагу деталізації міксу, що раніше було прерогативою великих студій. Цифрові плагіни, які імітують аналогові ефекти, а також доступність якісних аудіоінтерфейсів і моніторів зробили професійний звукозапис можливим навіть у домашніх умовах. Композиція "The Less enthusiasm://t.co/6eP3vQzZ9m" гурту Tame Impala "The Less I Know The Better" (2015) із альбому Currents є прикладом такого підходу. Щільна компресія на барабанах забезпечує чіткий і потужний ритм, а насичена панорама дозволяє кожному елементу міксу займати своє місце в стереополі. Аналіз частотного спектра показує помірну «вирізку» середніх частот (близько 1-2 кГц) для вокалу, що робить його більш прозорим і відокремленим від інструментального фону. Верхні частоти (8-10 кГц) підкреслюють повітряність хай-хетів і синтезаторних педів, тоді як низькі частоти (60-100 Гц) додають треку глибини завдяки бас-гітарі та бас-барабану.

Ще одним прикладом сучасного підходу до звукозапису є творчість Billie Eilish, зокрема трек "Bad Guy" (2019), створений у співпраці з продюсером Фіннеасом О'Коннеллом у домашній студії. Цей трек демонструє мінімалістичний підхід до аранжування, де кожен звук ретельно вивірений. Вокал Біллі оброблений легкою компресією та автотюном, що додає йому сучасного, злегка роботизованого відтінку. Басова партія, зосереджена в діапазоні 40-80 Гц, створює потужну низькочастотну основу, тоді як перкусійні елементи, оброблені короткою реверберацією, додають ритмічної виразності. Панорамування синтезаторних ефектів і бек-вокалів створює тривимірний звуковий простір, що робить трек захоплюючим навіть при прослуховуванні через навушники.

Також прикладом є пісня "No Surprises" (1997) гурту Radiohead. Пісня починається зі звуку гітари та бас-гітари, які формують її музичну основу. Додавання ударних інструментів створює м'який ритм. Голос вокаліста виходить на передній план, створюючи меланхолійний настрій. В кінці

голос Тома Йорка виражає глибокий смуток, і ніби вигукуючи з останніх сил, він намагається врятуватися від викликів та порожнечі життя. Після цього емоційного спалаху і вокалу, інструменти поступово стихають, завершуючи пісню майже так само, як вона почалася - м'якими, ніжними звуками гітари та синтезатора, що повільно розчиняються в повітрі, залишаючи слухача з відчуттям ніжного спокою та ностальгії [22].

Таблиця 2.1

Таблиця порівняльного звукового аналізу

Назва композиції	Рік	Група	Частотні особливості	Динаміка	Панорама і реверберація
A Day in the Life	1967	The Beatles	Висока деталізація середніх	Плавна	Об'ємна реверберація вокалу
Comfortably Numb	1979	Pink Floyd	Широкий спектр від басу до верхів	Динамічні кульмінації	Просторові ефекти гітар
Smells Like Teen Spirit	1991	Nirvana	Потужні низькі частоти	Контрастна	Обмежена реверберація
Do I Wanna Know?	2013	Arctic Monkeys	Насичені низькі частоти	Помірна	Легка реверберація, ефекти сатурації
No surprises	1997	Radiohead	Виразні середні й високі частоти	Поступове наростання	М'яка реверберація, широка панорама вокалу та дзвонів

Ці тенденції - ускладнення студійного продакшену, розширення технічного арсеналу та постійний пошук унікального звучання - вплинули не лише на західну рок-сцену, а й знайшли своє відображення в національних музичних контекстах, зокрема й в українському рок-середовищі. І хоча розвиток українського року відбувався в дещо інших історичних, політичних та економічних умовах, його студійна еволюція є не менш цікавою з точки зору звукового аналізу.

Українська рок- і поп-рок-музика 2000-х років відзначається не лише емоційною глибиною та ліричною щирістю, але й високим рівнем студійної роботи, що демонструє увагу до деталей у звуковому дизайні. Аналіз композицій цього періоду показує, як українські гурти майстерно використовували сучасні техніки мішування, компресії та панорамування, щоб створити насичені, але збалансовані треки, які залишаються актуальними й сьогодні.

Яскравим прикладом є композиція "Відпусти" гурту Океан Ельзи. Цей трек вражає ретельно спроектованою студійною структурою, де кожен елемент займає своє визначене місце в міксі. Потужний, "густий" бас створює надійна основа, надаючи композиції стабільність та енергію. Аналіз частот демонструє виражений акцент на нижньому середньому діапазоні (200-500 Гц), де зосереджені основний вокал, гітара та синтезовані елементи. Такий підхід дозволяє досягти насиченого звучання без перенавантаження верхніх частот, що робить композицію приємною для слуху навіть на менш якісних аудіосистемах.

Інший приклад - пісня "На небі" гурту Океан Ельзи з альбому Глорія (2005). Сам трек є яскравим прикладом балансу між емоційною подачею вокалу Святослава Вакарчука та технічною чіткістю інструментального супроводу. Вокал Вакарчука, сповнений драматизму й щирості, займає центральне місце в міксі, а гітарні партії, зміщені по панорамі вліво і вправо, створюють просторову глибину, дозволяючи вокалу "дихати". Спектральний аналіз показує, що малий барабан і бочка посилені в районі 1 кГц і 60-80 Гц відповідно, що робить ритм-секцію виразною, але не агресивною. Верхні частоти (8-10 кГц) використовуються для підкреслення повітряності струнних і перкусійних елементів, додаючи треку легкості. Такий підхід робить "На небі" ідеальним прикладом поп-року, який поєднує емоційність із технічною досконалістю.

Пісня "Реформація" гурту Тартак із альбому Система нервів (2003) демонструє дещо інший підхід, наближений до альтернативного року з елементами хіп-хопу. Компресовані ударні з короткою реверберацією створюють енергійне, майже "електронне" звучання в куплетах, що ідеально відповідає динамічному стилю гурту. У хорі з'являються синтезовані елементи та широке панорамування, що формує контрастну, просторово багату звукову картину. Частотний спектр показує чіткі піки на 60-80 Гц (бас-барабан), 500 Гц (грув-гітара) та 7-9 кГц (перкусійні ефекти, такі як хай-хети). Такий розподіл частот забезпечує чіткість кожного інструменту, дозволяючи слухачеві розрізнити навіть дрібні деталі аранжування. Енергія "Реформації" підсилюється контрастом між щільними куплетами та більш "відкритим" хором, що робить трек незабутнім. Варто також згадати гурт Бумбокс і їхню пісню "Наодинці" (2008), яка є прикладом мінімалістичного, але насиченого звучання. Трек демонструє впевнений контроль динамічного діапазону: незважаючи на відносну простоту аранжування, він звучить повноцінно й об'ємно. Компресія застосована дуже виважено, що дозволяє зберегти природність вокалу Андрія Хливнюка. Основні частотні елементи вокалу зосереджені в межах 400-800 Гц, що робить його чітким і виразним. Гітара має яскравий середньочастотний профіль (близько 1-2 кГц), який додає треку теплоти. Бек-вокалі, оброблені легкою реверберацією, залишаються на "задньому плані" міксу, створюючи відчуття глибини без конкуренції з основним вокалом. Ударні, зокрема бас-барабан і малий барабан, мають чітко виражені піки на 60 Гц і 1-2 кГц, що забезпечує ритмічну основу треку.

Уже у 2010-2020-х роках український рок демонструє високий рівень студійного продакшену, зокрема в творчості The Hardkiss, SINOPTIK, Антитіла, СКАЙ. Наприклад, у пісні "Helpless" гурту The Hardkiss (2017) відчутна орієнтація на міжнародне звучання: використання електронних підкладок, гранульованих ефектів на вокалі, широка стереопанорама.

Таблиця 2.2

Таблиця порівняльного звукового аналізу українського року

Назва композиції	Рік	Гурт	Основні особливості звучання	Частотний діапазон	Відзначені ефекти
Відпусти	2000	Океан Ельзи	М'який вокал, темні гітари, тепла реверберація	200-500 Гц	Легка компресія, сатурація
На небі	2005	Океан Ельзи	Сtereo гітари, вокал у центрі, просторий мікс	1-8 кГц	Реверберація, еквалізація
Наодинці	2008	Бумбокс	Виважений динамічний баланс, м'який вокал	400-800 Гц	Помірна компресія
Helpless	2017	The Hardkiss	Сучасне електро-рок звучання, глибока обробка вокалу	до 12 кГц	Delay, гранульовані ефекти

У треку "Comfortably Numb" добре видно, як соло гітари (у фінальній частині композиції) займає більшість верхнього діапазону частот - від 2 до 10 кГц, тоді як бас тримає основу композиції на рівні 60-100 Гц., класичний приклад акустичного «розведення» інструментів у міксі, що дозволяє уникнути накладання частот.

Багато рок-композицій використовують панорамування для створення ефекту сцени. У треку Bohemian Rhapsody гурту Queen вокальні партії розміщені по всій стереопанорамі, створюючи ефект «театральної постановки».

У треках гурту Radiohead, зокрема "Paranoid Android" (1997), панорамування використовується не лише як просторовий ефект, а як частина нарративу. Звукові ефекти, синтезатори та бек-вокалі змінюють своє положення у стереополі залежно від частини композиції, створюючи відчуття руху або психологічної нестабільності.

У сучасному продакшені панорамування тісно пов'язане з концепцією «трьох вимірів» міксу - ширини (панорама), глибини (реверберація, ділей) та висоти (частотний діапазон). Наприклад, у пісні "The Pretender" гурту Foo Fighters ударні мають вузьку панораму, але гітари - широку, що створює відчуття потужного центру з обрамленням із боків. Вокал залишається у фокусі, підтриманий невеликим ревербераційним «шлейфом»,

що не відволікає від основної мелодії.

Аналіз студійних записів рок-хітів дозволяє глибше зрозуміти, наскільки технічна складова є невід'ємною частиною мистецтва створення музики. Кожна епоха вносила свої інструменти й методи: від аналогових стрічок 60-х, через цифрові робочі станції 90-х, до сучасних плагінів і алгоритмів обробки.

Можна стверджувати, що успіх багатьох рок-хітів пов'язаний не лише з мелодією чи текстом, а й зі складною архітектурою звуку. Вибір мікрофонів, розташування музикантів у студії, алгоритми компресії - усе це формує унікальне звучання, яке миттєво впізнається слухачем.

Звуковий аналіз є своєрідним «рентгеном» музичного твору, що дозволяє побачити приховану.

Надалі перспективним напрямом є поєднання акустичного аналізу з емоційною оцінкою сприйняття музики: як певна частота або динамічний пік впливає на слухача, які емоції викликає певний тембр. Таким чином, дослідження студійних записів рок-хітів стає не лише технічним завданням, а й частиною ширшого культурного аналізу.

ВИСНОВКИ

Рок-музика, визнана найвпливовішим жанром XX і XXI століть, увібрала синтез стилів. Культурні течії, поєднані в ній, створили унікальність. Вона, перетворена на соціальне явище, виходила за межі музики. Ідеологія, сформована роком, надихала. Мода, змінена його духом, визначала епоху. Стиль життя, оновлений для поколінь, ставав символом.

Рок-музика, досліджена в першому розділі, розкриває свої історичні витоки. Жанр, сформований із блюзу, джазу, рок-н-ролу 1950-х, став основою нової культури. Соціальні зрушення, проаналізовані детально, впливали на її еволюцію. Політичні зміни, що сколихнули світ, додавали протесту. Культурні течії, вплетені в музику, формували голос молоді. Експерименти 1960-1970-х, відмічені активним новаторством, породили нові стилі. Психоделічний рок, прогресивний, арт-рок, хеві-метал, створені в цей період, розширювали межі. Комерціалізація 1980-1990-х, що охопила жанр, змінила його обличчя. Глем-рок, хард-н-хеві, альтернативний напрям, народжені в цей час, здобули популярність. Мас-медіа, підкріплені відеокліпами, сприяли глобалізації. Рок-музика, популяризована в світі, захоплювала маси. Напрями, охарактеризовані в розділі, - хард-рок, панк, гранж, інді-рок, - демонструють різноманіття. Виконавці, представлені прикладами, - The Beatles, Led Zeppelin, Pink Floyd, Nirvana, Queen, U2, Radiohead, - уособлюють епохи. Їхній вплив, що змінив жанр, став легендарним. Рок-музика, адаптована до суспільних змін, залишається актуальною.

У другому розділі, було розглянуто секрети рок-музики. У пункті 2.1 розглядаємо особливості концертного виконання в рок-музиці, яке є справжнім унікальним явищем, що поєднує музику, театральність, технології та активну взаємодію з публікою. Традиції госпелу, розвиток рок-опери та експериментальні постановки, такі як «Волосся», значно вплинули на еволюцію сценічного образу рок-концерту, перетворивши його на багатогранний культурний феномен.

Живі концерти, створені українськими гуртами, вражають. Іноземні колективи, відомі світові, задають стандарти. Звукова інженерія, унікально підібрана, визначає стиль. Жанрові особливості, враховані в методах, формують звучання. Індивідуальність, прагнуча до досконалості, підкреслюється. Якість, досягнута через новаторство, зачаровує слухачів.

У 2.2 розглянуто аналіз записів. Metallica, відомий своєю складністю, використовує багатоканальний сетап. Підсилювачі, оснащені цифровими технологіями, створюють насичене звучання. Потужність, досягнута через це, вражає. Muse, інноваційно налаштовані, застосовують передові технології. Тембри, створені унікально, зачаровують. Баланс інструментів, ідеально вивірених, звучить на сцені. Foo Fighters, віддані класиці, обирають аналогові системи. Звучання, зігрите теплом, залишається природним. Композиції, виконані ними, дихають автентичністю. U2, інтегруючи звукові ефекти, поєднують їх із візуальними шоу. Елементи, вплетені в виступи, створюють магію.

Студійні записи, проаналізовані ретельно, розкривають еволюцію рок-музики. Технології, застосовані в студіях, - від аналогових до цифрових, - трансформували звучання. Десятиліття, позначені інноваціями, змінили жанр. Альбоми, створені Led Zeppelin, Queen, Radiohead, стали класикою. Елементи, продумані до деталей, вражали слухачів. Ефекти, використані майстерно, - реверберація, дилей, хорус, пітч-шифтинг, - творили магію. Звукові ландшафти, сформовані цими технологіями, залишалися неповторними.

Рок-музика, досліджена всебічно, постає складним явищем. Коріння, глибоко історичні, живлять її. Розвиток, активно триваючий, не зупиняється. Вплив, простежений у музиці, охоплює культуру. Соціальне життя, змінене роком, відображає його силу. Аналіз, поєднаний з історією, розкриває суть. Практичні складові, вивчені в звукозаписі, підкреслюють унікальність. Простір, створений рок-музикою, з'єднує мистецтво. Технології, тісно переплетені, творять гармонію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреев Є. Композиційні моделі класичного року (на прикладі творчості групи The Doors) : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Харків, 2014. 16 с.
2. Бартвіцький Т. Українські гурти другої половини XX століття як культурно-мистецький феномен : магістерська робота. Київ : НАКККІМ, 2019. 56с.
3. Вавшко І. Музична поетика рок-балади : дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03. «Музичне мистецтво». Київ, 2019. 213 с/
4. Васильєва Л. Л. Рок-музика як фактор розвитку культури другої половини XX століття : монографія. Миколаїв: Іліон, 2016. 284 с.
5. Васильєва Л.Л. Рок-музика як фактор розвитку культури другої половини XX століття : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.01. Київ : КНУКІМ, 2004. 31 с.
6. Воропаєва О. Джазінг як форма взаємодії академічного та третього пластів у джазі : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Харків, 2009. 19 с.
7. Гладких, А. В., Гладких, О. В. Рок-музика як чинник масової культури XX ст. Культура України. Серія: Мистецтвознавство, 2015, No50. С. 26-35.
8. Комлікова А. Українська рок-опера: традиції та аспекти розвитку: дис. ... канд. мистецтвозн.: спец.17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ, 2016. 183 с.
9. Ліва Н. Рок-культура як явище романтичної традиції : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн. : спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури». Київ, 2012. 16 с.
10. Лошков Ю. Рок-музика в сучасній культурі Харкова. Культура України. 2015. Вип. 50. С. 15-25.
11. Лошков Ю. Рок-музика в Україні: ознаки періодизації. Аркадія. 2015. No 1 (42). С. 14-18.
12. Овсянников В. Український поп-рок у контексті розвитку популярної музичної культури кінця XX - початку XXI століття : дис. ... канд. мистецтвознав. : 26.00.01. Київ, 2019. 196 с.
13. Окаринський В. Нарис історії західноукраїнської (галицької) рок-музики (1960-і - початок 1980-х рр.). УкраїнаЄвропа-Світ. Серія. Історія, міжнародні відносини - Ukraine - Europe - World: міжнар. зб. наук. пр. Тернопіль, 2010. С. 250-264.

14. Откидач В. Рок-музика і світовий художній процес: монографія. Харків : ХДАК, 2005. 294 с.
15. Откидач В. Рок-музика як соціокультурне явище: автореф. дис. ... д-ра мистецтвозн.: спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури». Харків, 2008. 31 с
16. Палкіна І. Жанроутворення у рок-мистецтві: міжвидові та внутрішньовидові взаємодії : дис. ... канд. мистецтвозн. Київ, 2017. 215 с.
17. Раба І.Ю. Українські гурти другої половини ХХ століття як культурно-мистецький феномен : магістерська робота. Київ : НАККІМ, 2020. 56с.
18. Романко В.І. Джаз у музичній культурі України : соціокультурна та музикознавча інтерпретації : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.01. Київ, 2001. 193 с.
19. Терентьев Д. Мелодік-рок у музиці 80-х років ХХ сторіччя : дис. канд. ... мистецтвозн. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ, 2018. 21 с
20. Ткаченко, Я. Вплив рок-музики на проблеми суспільного характеру. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/stud_konferenzia/2015_2/54.pdf (дата звернення 25.04.2025)
21. Шерстюк М. Лінгвокультурний простір української альтернативної музики (музика незалежної України); Linguocultural Space of Ukrainian Alternative Music (Music of Independent Ukraine); «Lingvo-kulturní prostor ukrajinské alternativní hudby (hudba nezávislé Ukrajiny)». Univerzita Karlova v Praze. Diplomová práce. Praha, 2016. 94 с.
22. Ovsianikov V. & Korolenko D. Sound analysis of the song "No surprises" by the rock band "Radiohead" // Learning & Teaching: In the World after the War: Conference Proceedings of III International Scientific & Practical Conference, Kharkiv, Ukraine, November 8, 2024 / H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; editorial board: I. Kostikova (editor-in-chief) etc. Kharkiv, 2024. 259-260 p. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13991498>
23. Silveira L. The history of Rock Music. URL: <https://blog.brlogic.com/en/the-history-of-rock-music/> (дата звернення 25.04.2025)

Звіт наявності ШІ-контенту

Результат пошуку відображає вірогідність того, чи був текст створений інструментом штучного інтелекту з використанням GPT-2, GPT-J, GPT-NEO, GPT-3, GPT-3, GPT-4 або Bard.

метадані

Назва організації

Communal Higher Educational Establishment of Kyiv Regional Council "Academy of Arts"

Заголовок

Дипломна робота Короленко Д. Р.

Автор

Науковий керівник / Експерт

Короленко Д. Р.Овсянніков В.Г.

підрозділ

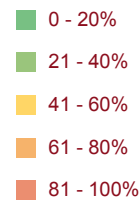
Communal Higher Educational Establishment of Kyiv Regional Council "Academy of Arts"

Ймовірність змісту контенту ШІ

5%

Що означає коефіцієнт ймовірності ШІ? Коефіцієнт ймовірності ШІ (КІШІ) означає ймовірність того, що текст був написаний інструментом ШІ, виражену у відсотках. Тобто, якщо КІШІ дорівнює 34%, це означає, що ймовірність того, що текст був написаний ШІ, дорівнює 34%.

Текст показує ймовірність використання ШІ для окремих фрагментів документу і групує їх в 5 діапазонів згідно легенди.



Подробиці

Нижче наведено список фрагментів, розташованих за ймовірністю ШІ, від фрагментів із найвищою ймовірністю до фрагментів із найнижчою ймовірністю ШІ.

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ФРАГМЕНТ	ЙМОВІРНІСТЬ ЗМІСТУ КОНТЕНТУ ШІ	КІЛЬКІСТЬ СЛІВ
1	Баланс інструментів, ідеально вивірених, звучить н...	54%	19
2	Сильний ритм -секція, перемикання електричної гіта...	44%	34
3	Підсилювачі, оснащені цифровими технологіями, ство...	44%	7
4	Сцени, відкриті для виступів, стали доступними.	43%	6
5	Культурні цінності, втрачені в хаосі, закликали до...	43%	19
6	Judas Priest, Iron Maiden, Tank та Motorhead - це ...	42%	64
7	Соціальні зрушення, проаналізовані детально, вплив...	41%	8
8	Живі концерти, створені українськими гуртами, враж...	34%	18
9	«Гайдамаки» використовували козацькі образи та етн...	34%	31
10	Звук, наповнений електронною енергією, вирізнявся...	33%	21
11	Metallica, відомий своєю складністю, використовує ...	33%	7
12	Композиції, виконані ними, дихають автентичністю. ...	32%	20
13	Політичні зміни, що сколихнули світ, додавали прот...	32%	15

14	Ранні поп-рок були сформовані на основі фольклорно...	32%	57
15	Кілька груп, які намагалися створити важкий гітарн...	32%	21
16	Потужність, досягнута через це, вражає. Muse, інно...	31%	15
17	Вплив, простежений у музиці, охоплює культуру. Соц...	30%	26
18	Стиль життя, оновлений для покоління, ставав символ...	30%	27
19	Вимоги, продиктовані політичними партіями, обмежув...	30%	23
20	Одна важлива подія змінила обличчя рок-виконавства...	29%	14
21	Культура, перетворена на товар, вироблялася серійн...	28%	6
22	У Британії, заснованому на ритмічному кінцевому бл...	28%	65
23	Матеріальні об'єкти, зруйновані конфліктом, потреб...	27%	13
24	Музикант, як творча особистість, є активним учасни...	26%	89
25	Протокол MIDI, представлений у 1983 році, відкрив ...	26%	62
26	Їхній вплив, що змінив жанр, став легендарним. Рок...	26%	21
27	мир. Він добре виступав з Hard Rock, Progressive R...	25%	25
28	Грубий, часом гучний вокал, швидкі зміни темпу та ...	25%	28
29	Цифрові аудіо робочі станції (DAW) дали змогу ство...	25%	23
30	За частку ціни, яку пропонує вінтажний Gibson Les ...	24%	61
31	Esthetic Education - електронний холодильник. "Бумбокс...	24%	11
32	Сполучене Королівство з'явилося новою хвилею брита...	23%	34
33	"Табула раса" - експериментальні та сміливі.	23%	6
34	Сучасні виступи все частіше містять інтерактивні е...	23%	23
35	Популярність, здобута серед мас, зростала.	22%	5
36	Культура, зруйнована війною, потребувала відроджен...	21%	5
37	Нації, сповнені рішучості, прагнули відновлення.	18%	5
38	"5'nizza" - майстри акустичного реггі. Доповнюючи ...	17%	14
39	У пункті 2.1 розглядаємо особливості концертного в...	15%	47
40	Жанрові особливості, враховані в методах, формують...	11%	23
41	Експерименти 1960-1970-х, відмічені активним новат...	9%	77
42	мир. Гараж Рок почав розвиватися в середині 1960-х...	9%	124
43	Ріпобой - поетичний мінімалізм. Завойовуючи сцени...	7%	125
44	Інноваційні технології в освіті, науці, музичній п...	7%	84
45	Брак свіжих імен та напрямків спричинив кризу в ро...	7%	614
46	Студійні записи, проаналізовані ретельно, розкрива...	6%	72

47	Це відкриває двері для нестандартних інтерпретацій...	5%	633
48	На винахідливість "Бітлз" впливали музиканти у весь...	5%	129
49	Зазвичай тексти таких пісень були зосереджені на с...	5%	69
50	Дилей, налаштований на чвертні ноти, додавав прост...	4%	181
51	Вона, спрямована на зміцнення національної свідомо...	4%	422
52	Вона, реалізована глобально, охоплювала мільйони. ...	4%	61
53	З огляду на ще більш недавній національний скандал...	4%	384
54	Продюсери отримали можливість поєднувати аналогові...	3%	1597
55	Вона також вплинула на інші рок-течі, такі як глем...	3%	795
56	Автентичність, збережена музикантами, залишалася н...	2%	307
57	Значним моментом періоду стала мовна ідентичність....	2%	783
58	КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ...	2%	1716
59	Простір, створений рок-музикою, з'єднує мистецтво....	1%	560

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ ПАВЛА ЧУБИНСЬКОГО»
Кафедра музичного мистецтва естради

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
На тему: _____
«Аналіз саунду рок-музики крізь призму звукорежисури»

Галузь знань 02 «КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО»
Спеціальність 025 "МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО"
Освітньо-професійна програма: «ЗВУКОРЕЖИСУРА»
Професійна кваліфікація: 2455.2 Звукорежисер; 2453.2 Музичний оформлювач

Виконав: _____ Керівник: _____
Студент випускної групи 4-БЕМ(з) _____ Кандидат мистецтвознавства, доцент _____ Короленко Данііл Русланович _____ кафедри
музичного мистецтва естради _____
Овсянніков Вячеслав Георгійович

Допустити до захисту _____
Протокол засідання кафедри від « ____ » _____ 2025 р. № _____
Завідувач кафедри музичного мистецтва естради _____

(_____) Карпенко-Боднарук Ж. Л.
(підпис)

Київ 2025

ЗМІСТ

ВСТУП 3

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОК-МУЗИКИ 5

1.1 Генезис рок-музики 5

1.2 Напрями рок-музики та представники 16

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА СКЛАДОВА ЗВУКОРЕЖИСУРИ В ПРОЦЕСІ РОБОТИ І АНАЛІЗУ РОК-МУЗИКИ 21

2.1 Особливості концертного виконавства в рок-музиці. 21

2.2 Звуковий аналіз студійних записів рок-хітів. 27

ВИСНОВКИ 37

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 39

ВСТУП

Актуальність теми. Рок-музика, що виникла ще у середині ХХ століття, до сьогодні зберігає свій впливовий статус у світовій музичній індустрії.

Вона стала не просто жанром, а цілою культурною течією, яка формувала покоління, ідеологію, моду, протестний настрій, і навіть політичну думку. Проте, з розвитком технологій та зміною аудіо споживання, рок-музика зазнає постійних трансформацій - і в першу чергу це відображається в її саунді, який є результатом складної роботи звукорежисера.

Сьогодні, коли аудіо формати, студійне обладнання, підходи до міксингу і мастерингу змінюються надзвичайно швидко, аналіз саунду рок-музики крізь призму звукорежисури набуває особливої ваги. Те, як звучить гітара, як розміщений вокал у міксі, як оброблені барабани - усе це не лише естетичне рішення, а й стратегія передачі емоції, динаміки, драйву чи агресії. Звукорежисер сьогодні виступає не лише технічним спеціалістом, а

й співавтором музичного продукту, від якого залежить кінцеве враження слухача.

У світі, де цифровізація музики стала нормою, роль звукорежисера зміщується від традиційного «записати групу наживо» до створення повноцінної аудіо-візуальної картини, часто з елементами електроніки, віртуальних інструментів та спецефектів.

Для майбутніх звукорежисерів, музикантів, продюсерів це - цінне джерело знань, аналізу технік і рішень, які формували легендарні альбоми, а також тих, що сьогодні очолюють чарти.

Мета дослідження полягає в уявленні особливостей звучання рок-музики через аналіз звукорежисерських прийомів.

У роботі на тему сформульовано такі завдання:

1. Проаналізувати історичні передумови виникнення рок-музики та простежити її еволюцію від зародження до сучасності;

2. Охарактеризувати основні напрями рок-музики, виділити їхні стильові особливості та представників, що вплинули на формування звучання жанру;

3. Дослідити специфіку концертного виконавства в рок-музиці;

4. Провести звуковий аналіз студійних записів культових рок-хітів із метою виявлення основних звукорежисерських прийомів;

5. Узагальнити отримані результати, виокремити звукорежисерські стратегії, що мають значення для практики роботи з рок-музикою в умовах сучасного аудіопродакшну;

Об'єкт дослідження є рок-музика як художнє явище в музичній культурі.

Предмет дослідження специфіка звукорежисерських рішень, що формують саунд рок-музики, включаючи техніки запису, міксингу, мастерингу, використання аналогового й цифрового обладнання, просторової обробки, динаміки та частотного балансу.

Новизна роботи полягає в спробі систематизувати сучасні звукорежисерські практики у виробництві рок-музики, провести порівняльний аналіз звучання різних періодів та піджанрів, а також визначити вплив технологічного прогресу на естетичні та технічні складові саунду.

Структура роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 41 сторінка.

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОК-МУЗИКИ

1.1 Генезис рок-музики

Рок-музика (англ. Rock) є терміном, що об'єднує численні напрямки популярної музики, які виникли в середині та другій половині ХХ століття.

Вона розвинулася з основних жанрів, таких як рок-н-рол та ритм-енд-блюз, які заклали основу для її становлення як потужного культурного явища. Слово «rock» є скороченням «rock'n'roll», який можна перекласти як «гойдатися» або «труситися» що значить, відображення самої сутності цієї музики: живої, шаленої, неспокійної. Рок-музика стала не лише музичним жанром, а й соціокультурним феноменом, що вплинув на спосіб життя цілих поколінь. Сформувався власна субкультура, яка об'єднала мільйони людей навколо спільних цінностей, проти конформізму та прагнення до самовираження [4, с. 87].

На початку 1950-х років легендарний діджей Алан Фрід вперше використав фразу «рок-н-рол» у своєму радіошоу в Клівленді. Так народився рок. Рок-музика - це суперечність. З одного боку, це склеєна мозаїка музичних стилів: блюзу, кантрі, джазу, фолку, поп-музики, госпелу і навіть класики. Старі речі, представлені по-новому. Не стільки революційні, скільки еволюційні. З іншого боку, рок унікальний і виділяється серед іншої музики. Особливо, коли його енергія проектується на сцену під час живого виконання. Так, справжню суть року найкраще передати наживо, відокремивши його від інших музичних стилів. А іноді збіг подій створює рок-виступ, який витримує випробування часом і виходить за рамки інших музичних жанрів. Від Елвіса Преслі до Девіда Боуї ця музика передавала широкий спектр контрастних меседжів широкому колу різних людей. Однак її послання майже завжди було тісно пов'язане з присутністю виконавця на сцені.

Рок-н-рол, піонерами якого були Елвіс Преслі, Чак Беррі та Літл Річард, заклав основу для розвитку жанру, поєднуючи елементи ритм-енд-блюзу, кантрі та госпелу. Хоча Елвіс Преслі не був першим рок-н-рольним музикантом, сьогодні його вважають одним із його піонерів, завдяки його славі. Преслі, якого багато хто називає «королем» цього жанру, мав однією зі своїх ранніх і найвпливовіших класичних пісень, пісню Shake, Rattle and Roll. Він став популярним завдяки своїй фізичній, динамічній та надзвичайно сексуальній присутності на сцені. Його недарма називали «Elvis the pelvis». Людей у всьому світі приваблювала еротична манера його співу та рухів на сцені. Його музика, очевидно, відіграла важливу роль у розвитку. Е. Преслі потрапляв до 40 хітів щороку з 1956 по 1977 рік, і з тринадцяти найуспішніших синглів епохи класичного року він

особисто дотримується п'яти. Його сексуальні рухи, фізичний зв'язок з мікрофоном та вражаюча привабливість, безумовно, зіграли свою роль у тому, щоб закарбувати його присутність у пам'яті двох поколінь слухачів рок-музики. Він започаткував традицію рок-виступів. Звісно, Преслі не здобув слави, спонтанно представивши нову музичну форму. Уся ця галузь була сформована завдяки давній традиції музичних та танцювальних стилів з впливом як джазу, так і фолку. Традиції, що призвели до року, зазвичай значною мірою включали поєднання музики та танцю, фізичний аспект, який пояснює його широку популярність. Екзистенційний акт «дії» на відміну від пасивного акту «слухання» приваблює ширшу спільноту та пояснює театральну та динамічну популярність цього засобу.

З початку століття джаз та пов'язані з ним танцювальні форми вже впливали на мільйони людей по всьому світу. Зростаючи з руху регтайму, озираємося на такі танцювальні тренди, як *Charleston* Cecil Mack and Jimmy Johnson's. У двадцяті роки, до появи року, але, безумовно, впливаючи на тих, хто згодом його створив, люди танцювали під музику або слухали її у виконанні джаз-бендів. Стадвелл і Лонерган посилаються на той факт, що «пісні епохи свінгу чи біг-бенду, швидкі чи повільні, тяжіли до ритмів, придатних для веселощів та романтики на танцполі». Слава та багатство залежали навіть від періоду до появи року, від вашого ритму, а не від тексту ваших пісень. Тому цілком природно, що феномен рок-н-ролу виріс з цієї традиції та став засобом, за допомогою якого звичайні люди могли висловлювати радість життя, танцюючи під цю яскраву нову музику.

З ранніх днів рок-н-ролу багато хітів були засновані на способі руху тіла, а не на абстрактній темі. Чаббі Чекер, мав кар'єру, повністю засновану на танцювальних захопленнях. Деякі з його хітів включали *Twist* і *Limbo Rock*, і, як зазначають Стадвелл і Лонерган, Чекер «не простоспівав про *Twist*; він часто з'являвся на телебаченні, щоб показати підліткам, як танцювати цей танець».

У 1960-х роках рок-музика почала розходитися в різні боки на численні напрямки, кожен із яких мав унікальні ознаки. Психоделічний рок, представлений такими гуртами, як *The Doors*, *Jefferson Airplane* та *Pink Floyd*, використовував нестандартні інструменти, імпровізацію, часто під впливом контркультури та експериментів із психоактивними речовинами.

Блюз-рок, очолюваний *Cream*, *The Rolling Stones* і Джими Хендріксом, повертався до коренів афроамериканського блюзу, однак додавав гітарної агресії і рокової динаміки. Прогресивний рок, який у 1970-х роках представляли *King Crimson*, *Yes* і *Genesis*, характеризувався складними композиційними структурами, віртуозним виконанням і концептуальними альбомами, що нагадували класичну музику за своєю амбітністю. У 1970-х роках з'явився ще один стиль як важкий метал, піонерами якого стали *Black Sabbath*, *Deep Purple* і *Led Zeppelin*. Жанр вирізнявся

гітарними рифами, драматичним вокалом і технічною складністю. Тексти були пов'язані з темами містики, бунту, соціальних проблем, а звучання стало ідеальним саундтреком для молодіжного протесту. Під ту мить панк-рок, під проводом гуртів *Sex Pistols* і *The Ramones*, запропонував протилежний підхід, а саме мінімалістичний, сирий і агресивний, що відкидав комерціалізацію року та повертав його до бунтівних витоків. 1980-ті роки стали початком постпанку, представлені гуртами, *Joy Division*, *The Cure* і *Depeche Mode*, які поєднували меланхолійні мелодії з

електронними елементами. Альтернативний рок, що здобув популярності в 1990-х завдяки *Nirvana*, *Pearl Jam* і *Radiohead*, запропонував еkleктичний підхід, уникаючи шаблонів мейнстримового року. Інді-рок, який розквіт у 2000-х із такими гуртами, як *The Strokes* і *Arcade Fire*, виділив DIY-культуру (*do it yourself*), там мали можливість незалежні музиканти створювати музику без підтримки великих лейблів [23].

Рок-музика виділяється своєю здатністю акліматизувати елементи інших жанрів. Фолк-рок, представлений Бобом Діланом і *The Byrds*, поєднував акустичні мелодії з поетичними текстами, в той час гранж 1990-х вбирав елементи панку, металу та інді. У XXI столітті рок продовжує еволюціонувати, інтегруючи електроніку, хіп-хоп і поп, прикладами є *Twenty One Pilots* чи *Imagine Dragons*. Значення року становить собою здатність бути голосом покоління. У 1960-х він став символом протесту проти війни у В'єтнамі, у 1970-х, представником ідивідуалізму, у 1980-х, відображенням урбанізації, технологічного прогресу. Варто зазначити, що рок-субкультура породила й естетику іміджу, від шкіряних курток та довгого волосся хард-рокерів до мінімалістичних образів інді-музикантів. Також концерти й фестивалі такі як *Вудсток* (1969) чи *Live Aid* (1985), стали культовими подіями, що об'єднували людей навколо музики та ідей [23].

Тексти пісень у рок-музиці демонструють значну різноманітність у своїх тематичних та емоційних підходах. Вони коливаються від легких композицій, до більш темних, філософських текстів, які порушують суттєві питання суспільства. Рок-музика стала інструментом вираження протесту, сумнівів і обурення, як приклад у 1960-х і 1970-х роках, музика почала активно використовуватися як платформа для політичних та соціальних заяв.

У порівнянні рок-музики з іншими популярними жанрами, часто ставиться акцент на протиставлення рок-музики та поп-музики. Зазначена протилежність часто містить сприйняття рок-музики як більш «автентичної», «енергійної» і «глибокої», в той час як поп-музика іноді асоціюється з легкими, комерційними мотивами. На практиці немає чіткої межі між згаданими жанрами, багато напрямків музики є результатом взаємодії між роком і поп-музикою. [9, с. 11].

Міжнародна музична культура, що розвивалася після завершення Другої світової війни, розквітала в умовах напруженої політичної ситуації. Протистояння, загострене між двома системами, - капіталістичним Заходом і комуністичним Сходом, - визначало її шлях. Світ, розколотий ідеологічними конфліктами, шукав гармонії. Музика, натхненна глобальними змінами, ставала голосом епохи. Суперництво, позначене не лише військовими, а й ідеологічними та культурними протиріччями, стало визначальною рисою «холодної війни». Людство, зранене колосальними втратами - фізичними, матеріальними, духовними, - шукало шляхів відновлення. Культурна спадщина, зруйнована війною, потребувала відродження. Цивілізаційні рани, завдані конфліктами, вимагали зцілення.

Культура, зруйнована війною, потребувала відродження. Нації, сповнені рішучості, прагнули відновлення. Матеріальні об'єкти, зруйновані конфліктом, потребували реконструкції. Соціальні структури, послаблені роками боротьби, потребували зміцнення. Культурні цінності, втрачені в хаосі, закликали до відродження.

Масова культура, широко поширена в цей період, стала визначальною рисою епохи. Культура, перетворена на товар, вироблялася серійно. Вона, реалізована глобально, охоплювала мільйони. Засоби масової інформації, революційно змінені, процвітали. Телебачення, що стрімко розвивалося, завойовувало аудиторію. Радіо, звукозапис, кіно, вдосконалені технологіями, відкривали нові горизонти. Форми культури, створені для мас, ставали доступними. Науково-технічний прогрес, тісно пов'язаний із цими змінами, трансформувалася споживання. Культурні продукти, оновлені й осучаснені, змінювали життя. Масова культура, підпорядкована в комуністичних країнах жорстким ідеологічним вимогам, формувалася під пильним контролем. Вимоги, продиктовані політичними партіями, обмежували творчість. Державні органи, що наглядали за культурою, спрямовували її розвиток.

Музика, перетворена на знаряддя пропаганди, служила офіційним поглядам. Вона, спрямована на зміцнення національної свідомості, утверджувала ідеологічні концепції. Натомість у капіталістичних державах культура, розвинена в комерційній індустрії, процвітала. Розваги, орієнтовані на прибуток, задовольняли масові вподобання. Аудиторія, залучена яскравими продуктами, визначала успіх. Музичні продукти, створювані через комерційні канали (радіо, телебачення, звукозапис, концерти) відкривали нові можливості для досягнення популярності та фінансового успіху [14, с. 231]. Культура, демократизована й масово вироблена, зіткнулася з труднощами (відчужена від аудиторії, породжувала напругу).

Контркультура, сформована як протест, виникла всередині. Субкультура, бунтівна й непокірна, кидала виклик. Рок-музика, що у другій половині ХХ століття стала її голосом, виражала дух контркультури. Рок-музика, сформована з унікальним набором інструментів, вирізнялася яскравим звучанням. Електрогітара, підключена до підсилювача, панувала на сцені. Звук, створений нею, гучний, пронизливий, глибокий, зачаровував слухачів. Ефекти, додані з часом, розширювали її можливості. Гітара, здатна до всього, виконувала мелодії. Високі ноти, різкі й чисті. М'які лінії, плавні й ліричні. Акорди, потужні й акцентовані. Бас-гітара, що підтримувала ритм, задавала основу. Ударні, включені в ритм-секцію, пульсували енергією. Гурти, обмежені трьома інструментами, так звані «пауер-тріо», вражали мінімалізмом. Клавішні, додані для різноманіття, фортепіано, електроорган, - збагачували палітру [15, с. 28].

Пісня, структурована з чергуванням куплетів і приспівів, зачаровувала слухачів. Інструментальна вставка, вплетена посередині, як гітарне соло, додавала динаміки. Пісні, створені на початку 1960-х, обмежувалися трьома-чотирма хвилинами. Тривалість, підібрана ідеально, відповідала вимогам радіостанцій. Увага слухачів, утримуваний концертним ритмом, не розсіювалася. Мелодія, побудована навколо «риффу», спиралася на простоту. Послідовність акордів, повторювана гітарою, закладала фундамент. Музична тема, розвинена з рифу, оживала.

Рок-музика в Україні, розвинена за західними принципами, набувала унікального звучання. Особливості, сформовані фольклорними традиціями, вирізняли її. Вплив академічної музики, глибоко вкорінений, додавав самобутності. Український рок, орієнтований на Америку, Великобританію, Німеччину, Польщу, Скандинавію, тяжів до синтезу. Поп-рок, наповнений внутрішньою гармонією, відображав цю тенденцію. Соціальна активність, поєднана з конформізмом, визначала його дух. «Європейськість», притаманна українському року, відкривала перспективи.

Музиканти, звільнені від комплексів, здобували міжнародний успіх, а композиції, виконані українською, завойовували серця [12].

Український рок-рух, започаткований наприкінці 1960-х, вступив у першу фазу. Гурти, сформовані в цей період, проклали шлях. Музика, наповнена новаторським духом, народжувалася. Рок-культура, щойно зароджена, набирала обертів. Період, позначений появою біг-біт ансамблів, обмежених регіональними рамками, став переломним. Фестивалі, проведені в регіонах, - як-от харківський 1968 року, - оживили музичну сцену. Конкурси, організовані на всеукраїнському рівні, - зокрема київський національний конкурс вокально-інструментальних ансамблів 1968 року - відкрили нові горизонти. Гурти, створені у Львові, - «Лиси», «Кобза», «Ореол», «Мандри», - сяяли оригінальністю. Київські колективи, - «Березень», «Еней», «Друге дихання», - вражали енергією. Харківські ансамблі, - «Авангард», «Ідоли», - задавали тон українському року [10, с. 22].

Українська рок-музика, що вступила в другий етап, ознаменувалася легалізацією. Ансамблі, створені при філармоніях, з'явилися на сцені.

Звук, наповнений електронною енергією, вирізнявся. Емоції, передані через музику, захоплювали. Гурти, змушені до конформізму, адаптувалися. Вимоги часу, нав'язані цензурою, обмежували творчість. **Сцени, відкриті для виступів, стали доступними.** Популярність, здобута серед мас, зростала. Автентичність, збережена музикантами, залишалася непохитною. Обмеження, накладені цензурою, не зламали дух [13, с. 257].

Українська рок-музика 1980-1990-х, відображаючи зміни у соціально-політичному житті, стала невід'ємною частиною культурного протесту.

Музиканти почали активно використовувати рок. Як інструмент самовираження. Як засіб боротьби за свободу. Цей період відзначався створенням нових гуртів. Таких як «Кіно», «Брати Гадюкіни», «Мертвий Півень». Вони поєднували у своїй творчості елементи панку, нової хвилі та народної музики [8, с. 126].

Процес виходу рок-музики з підпілля в Україні у 1980-х роках став переломним моментом для її розвитку, оскільки він відбувався завдяки офіційним дозволам, послабленню цензури та через активну самоорганізацію музикантів і слухачів. Поштовхом став фестиваль у Тбілісі в березні 1980 року, де було представлено можливість відкритої презентації рок-музики в радянському просторі. Дана ситуація ознаменувала початок третього етапу розвитку української рок-музики, стабілізації та самоідентифікації.

Рок перестав бути суто маргінальним явищем, почавши формувати власну ідентичність, стосувалося як музикантів так і аудиторії. Український рок знайшов відгук серед різних соціальних груп, від молоді до інтелігенції. Популяризуючи український рок, численні фестивалі стали його рушійною силою. Більшість із них мали регіональний характер, але вплив - загальнонаціональний. Відкривши нову еру, фестиваль «Червона рута» (1989, Чернівці) ввійшов в історію. Як момент народження професійного українського року. Представивши публіці «Воплі Відоплясова» та «Брати Гадюкіни», він показав поєднання року з фольклором. І гостро соціально лірикою. Інші фестивалі теж залишили слід. «Оберіг» у Луцьку (1989). «Тарас Бульба» у Дубно (1991). Українсько-польська «Зупинка Woodstock» (1995, Костшин-над-Одрою). Розширюючи географію, вони вписали український рок у міжнародний контекст [7, с. 27].

У процесі становлення українського року в 1990-х і 2000-х роках з'явилися нові художні стратегії, які проявилися в різноманітних складових від звучання до текстів, візуального стилю та сценічного перформансу. Стратегії втілювали сучасні гурти, які адаптували західні музичні течії до українського контексту. Серед таких гуртів варто виділити гурт «Скрябін» із їхнім меланхолійним поп-роком, а поєднуючи панк із фольком гурт «Гайдамаки». Ці гурти створили унікальний стиль. Як і «Козельський асесор» з їхньою інтелектуальною енергією. «Табула раса» -

експериментальні та сміливі. «5'nizza» - майстри акустичного реггі. Доповнюючи палітру, «Жадан і Собаки» поєднували літературу та панк. Esthetic Education - електронний холодок. «Бумбокс» - хіп-хоп з роковою основою. Піанобой - поетичний мінімалізм. Завойовуючи сцени «The Hardkiss» вражали психоделічним інді. «Біла Вежа» - енергійним альтернативним звучанням. «Веремій» - фольк-роковою свіжістю. «Антитіла» - потужним стадіонним саундом. Відкриваючи нові варіанти, Mnishek експериментували зі стилями. Kalush - поєднували хіп-хоп із роком. Кожен із цих виконавців створив власний музичний всесвіт. Унікальний. Неповторний. Впізнаваний.

У творчості цих виконавців чітко простежується вплив західних напрямів - фанку, інді-року, постпанку, електроніки, поп-року, альтернативи, трип-хопу та навіть гранжу. Проте їхня музика не була сліпим копіюванням західних зразків. Українські гурти органічно вплітали в неї національні елементи: українську мову, фольклорні мотиви, соціальну проблематику, а також характерний ментальний код, що відображає історичний і культурний досвід українців. Наприклад, «Океан Ельзи» у своїх текстах часто зверталися до тем любові, втрати та пошуку сенсу, які резонували з широкою аудиторією. «Гайдамаки» використовували козацькі образи та етнічні інструменти, такі як сопілка чи бубон, створюючи сучасну інтерпретацію українського фольклору. «Бумбокс» поєднували хіп-хоп і соул із меланхолійною лірикою, що відображала урбаністичний дух початку 2000-х.

Значним моментом періоду стала мовна ідентичність. Хоча деякі гурти, як-от Green Grey чи Esthetic Education, використовували англійську мову, більшість свідомо обирали українську, що сприяло популяризації рідної мови в поп-культурі. Тексти таких гуртів, як «Скрябін» чи «Антитіла», часто мали соціальний підтекст, звертаючись до тем свободи, гідності та боротьби за справедливість, що особливо актуалізувалося під час політичних подій в Україні, таких як Помаранчева революція (2004) чи Революція гідності (2013-2014).

Студійна робота значну функцію у формуванні звучання українського року. З появою доступнішого обладнання в 2000-х роках гурти почали покращувати якість запису, міксування та звуковому дизайну.

Альбоми The Hardkiss, такі як Stones and Honey (2014), демонструють використання сучасних ефектів, таких як автотюн, реверберація та панорамування, що створюють атмосферне, майже кінематографічне звучання. Водночас «Океан Ельзи» у своїх записах, як-от Земля (2013),

робили акцент на живій енергетиці, зберігаючи баланс між студійною чистотою та емоційною сирістю. Зокрема, київський гурт «Бумбокс» (створений 2004 року, фронтмен - Андрій Хливнюк) синтезує елементи фанку, хіп-хопу та рок-музики, наближаючи своє звучання до танцювального джазового формату, зберігаючи при цьому чітке текстове навантаження. Львівський гурт «Один в каное» (заснований 2010 року, солістка - Ірина Швайдак) демонструє типове для інді-року камерність, емоційну ширість і меланхолійне звучання, що перегукується з поетичною традицією української лірики. Харківська формація Royal Corvus (2005, вокалістка - Аліна Горностасева) тягнє до класичних моделей хардрок- та мелодік-року, орієнтуючись на аудиторію середнього віку, яка віддає перевагу мелодичній структурі композицій та вокальній експресії. Одеський гурт Eроlets (створений 2013 року, вокаліст - Павло Варениця) формує синтез альтернативного року й денс-року, використовуючи яскравий сценічний образ та драйвові аранжування [2, с. 39]. Паралельно з цим спостерігається стильова ретроспектива, що звертається до естетики класичного рок-н-ролу 1950-х років, однак переосмислює її в контексті XXI століття шляхом інтеграції електронного звучання, ембієнт-елементів та засобів іммерсивної музики.

Артисти інколи перетворюються на персонажів, а їхні костюми, поведінка, пластика рухів і мізансцени формують своєрідну рок-драму, що посилює естетичний вплив на аудиторію [1, с. 9].

Український національний егрегор у сфері рок-музики став унікальним поєднанням рок-н-рольних традицій з оригінальною культурною основою. Використовуючи термін «рокізація», ми орієнтуємось на його джазовий аналог - «оджазування», який позначає процес взаємодії академічної музики та «третього» пласти джазу. О. Воропаєва пояснює цей феномен як взаємодію різних музичних шарів у джазі, наголошуючи, що вплив джазу на класику був набагато глибшим, аніж просто застосування джазових технік до академічних творів [6, с. 17].

Українська рок-музика сформувалася, спираючись на міжнародний досвід, зокрема американську та британську музику. Ознайомлення з цими зразками та їхнє освоєння стали першим етапом розвитку українського року, що припадає на 1960-ті роки. Вивчення цього музичного матеріалу стало основою для музичної мови українських рок-гуртів на наступному етапі - етапі легалізації, який охоплює кінець 1960-х - початок 1970-х років [17, с. 48].

З часом в Україні змінилося ставлення до рок-музики, яка здобула статус сучасної та офіційно визнаної. Зміну можна охарактеризувати як процес «рокізації», який охопив масову музику та навіть відродження фольклору. Йдеться про рок-версії популярних естрадних та народних пісень, які набувають нове життя та стають актуальними для широкої аудиторії різного віку.

Такі аранжування характеризуються поєднанням електронних рок-саундів з живим вокалом і акустичними інструментами, зокрема національного походження. Аранжування, доповнені яскравими сценічними програмами, стають своєрідною візитною карткою країни, сприяючи підвищенню її престижу на міжнародній арені, що було закладено ще в таких творах, як «Щедрик» М. Леонтовича та «Червона рута» В. Івасюка [11, с. 16]. Сучасний український рок є різноманітним за стилем. Українські музиканти, зазвичай, обирають одну з трьох основних ідейних та естетичних напрямків:

1. Радикальнотрадиційний;
2. Лірико-мелодійний;
3. Авангардно-експериментальний.

1.2 Напрями рок-музики та представники

Вже понад півстоліття рок-музика підкорює серця людей у всьому світі. Рок-музика народилася в умовах інтенсивного розвитку різноманітних жанрів сучасної популярної музики, тому утвердитися як самостійний музичний напрям їй досить складно. Під час становлення рок-музики напрями поділялися на різні течії з музичними та соціокультурними відмінностями.

Жанрів рок-музики багато: від денс-року до хеві-металу.

Пісні варіюються від легких і невимушених до темних і філософських. Рок-музику часто протиставляють поп-музиці, хоча є деякі жанри, які розрізняють їх.

Вчені вважають, що походження рок-н-ролу лежить в блюзовій музиці. Перші піджанри рок-музики були тісно пов'язані з народною та популярною музикою та включали фолк, кантрі, сценку та мюзик-хол. Витоки рок-н-ролу часто пов'язують зі стилем рок-н-рол, що виник у США наприкінці 50-х рр., який сформувався на основі елементів блюзу, ритм-енд-блюзу, бугі-вугі, джазу та кантрі.

Назва «рок-н-рол» походить від музичних пісень госпел-співаків 1940-х років. Цей стиль року (The Byrds, В. Dylan) використовує типові риси народної музики, інструментарій і стиль виконання, але характеризується більшою агресивністю та енергією, використовує електронні інструменти, властиві тільки року. Соціальний підтекст пісень також характерний для фолк-року. Назва «рок-н-рол» походить від пісень госпел-співаків 1940-х років. Великий вплив на рок-музику мали блюзові співаки Р. Джонсон, Лідбеллі, М. Уотерс. Серед тих, хто заклав основу рок-н-ролу, найважливішими виконавцями були Ф. Доміно, Бо Діддлі, Ч. Беррі. На основі злиття рок-музики та кантрі виник особливий напрямок у рок-музиці - кантрі-рок.

У Британії, заснованому на ритмічному кінцевому блюзі, рок-н-ролу та душі, натхненній місцевому фольклорі, команда почала створювати свіжі форми, як ритмічна та танцювальна музика. Бітлз став найбільш вражаючим і впливовим представником цього стилю, ставши всю історію рок-н-ролу. Гурт зі своїм синглом «I Want To Hold Your Hand» повинен усвідомлювати, що «The Beatles» може протіснити в чартах американських виконавців і запустити "британську вторгнення".

На винахідливість "Бітлз" впливали музиканти у всьому світі та відкрили нові горизонти рок-музики протягом 1960-х. Однією з найзначніших тем, навколо яких було об'єднано скельну спільноту протягом 1960-х років - Ідея пацифізму, яка була нерозривно пов'язана з рухом Хіпі, була присутня в першій половині XX століття. Представники цього руху винайшли власні слова, пісні, поезію та маніфести. Паціфістські погляди на хіпі значною мірою були відхилені багатьма найпопулярнішими рок-музикантами.

Блюз-рок почав розвиватися в Англії та США в 1960-х роках, поєднуючи елементи традиційного блюзу з сучасним блюзом, а також енергетикою та рок-н-ролом, об'єднуючи елементи блюзу та рок-н-ролу. Музика помітно відрізнялася від традиційного блюзу та запозичила рік естетики. Іноді цей напрямок називали білим блюзом. Крем і Rolling Stones були двома з багатьох спроб розвинути блюз-скелю.

Ранні поп-рок були сформовані на основі фольклорного суцільного в Сполучених Штатах з 1965 по 1966 рік, найвпливовішими з яких були ложки Ловіна, Черепахи, Мама та Папас, які були серед ранніх, що засновувались, були ложками Lovin', The The The Mamas та Papas. Професія була гармонійно і музично зосереджена на народному рок, але не без впливу серфінгової Попи. Мир. Гараж Рок почав розвиватися в середині 1960-х. Притаманні дефекти та шум у альбомах, експериментах зі звуком, музичним стилем, більш жорстким вокалом та ненавмисно непрофесійною грою на музичних інструментах були одними з основних особливостей цього стилю. Незважаючи на те, що не існує такого поняття, як чітке вказівка на музичні смаки 1960-х, час між 1966 і 1969 роками вважається періодом найбільшого класичного року в країні (який включає основні напрями музики цього періоду. На рок-музику вплинули найрізноманітніші стилі наприкінці 1960-х, від гаража (MC5, Monks, The Stooges), до Avangard (Frank Zapa), з психоделічного року (ліфти 13-го поверху, крем, президент електрики).

Багато художників, які були популярні у 60-х роках, поступово втрачають наступні, а Hard Rock та Art Rock - два з нових фаворитів. Кілька груп, які намагалися створити важкий гітарний звук, заснований на імпрізації блюзу в середині 1960-х років, заклали перший із цих стилів. Сильний ритм -секція, перемикання електричної гітари, важкі гітарні рифи, які підтримують ритм, та сильний вокал, є типовими для жорсткої скелі. Дебютний альбом Led Zeppelin Band у 1969 році вважається першим класичним прикладом жорсткого року. мир. Він добре виступав з Hard Rock, Progressive Rock, де музиканти експериментували зі складними композиціями, використовували нетипові цілорічні плани, а іноді намагалися створити класичну музику. Зазвичай тексти таких пісень були зосереджені на суспільних та філософських темах. Паралельно з Art Rock з'явився джаз-рок, який об'єднали музиканти, робота яких вийшла за рамки традиційного рок-звуку [18, с. 139].

Рок-музика зазнала чергової зміни в середині 1970-х: нове покоління музикантів, що замінили жорсткі - Лідери панк-рок протиставляли величність та багатство основного року того періоду, сприяючи брудному стилю гри та енергійності раннього рок-н-ролу, використовуючи мінімум акордів та швидкої швидкості. Сполучене Королівство з'явилося новою хвилею британської Хеві, після того, як на початку 1980-х років на початку 1980-х. Це призвело до розробки металевого металу, стилю, який поєднував професіоналізм жорстких скель з агресивністю панків. Judas Priest, Iron Maiden, Tank та Motorhead - це серед музичних традицій, які характеризували металеву культуру, яка зростала важким, агресивним звуком з чітким зображенням (шкіряними куртками, шипами, заклепками, довгим волоссям), що з'явилися в таких групах, як Judas Priest, Iron Maiden, Tank та Motorhead) [19, с. 13].

Треш-метал виник в результаті активного поєднання елементів хардкору та панк-року хеві-метал гуртами, оскільки вони шукали нові музичні можливості. Грубий, часом гучний вокал, швидкі зміни темпу та чудові гітарні соло були відмінними рисами цього піджанру, який був більш агресивним, ніж традиційний хеві. Цей стиль належить гурту Metallica.

Брак свіжих імен та напрямків спричинив кризу в рок-музиці на початку 1990-х років. У цей час гранж виник як альтернативна андеграундна сцена, що набрала обертів, а гурт Nirvana служив яскравим прикладом цієї естетики. Тим не менш, брит-поп, який виник з концепції таких гуртів, як The Stone Roses та The Smiths, пішов за спадом гранжу. Двома артистами, які найбільше вплинули на брит-поп, були Blur та Oasis. Деякі легендарні постати традиційного металу зберігалися до 1990-х років, незважаючи на загальне падіння популярності хеві-металу та інших класичних жанрів хеві-музики.

Серед них варто відзначити гурт Pantera, оскільки він відіграв важливу роль у розвитку пост-треш-жанру грав-металу. Примітно, що в 1990-х роках виникла нова хвиля блек-металу, яка була більш мелодійною та спокійною, з виразним готичним впливом.

Класичні музичні елементи стали набагато поширенішими в європейському металі наприкінці 1990-х років, особливо використання живих оркестрів (або синтезаторних ефектів, що їх імітують) та розкішного, майже оперного жіночого вокалу. Окремий піджанр, відомий як симфонічний метал, виник на основі пауер-металу, дум-металу та блек-металу. Його появу зазвичай пов'язують з експериментами Therion у середині 1990-х років. Within Temptation, Rhapsody та Nightwish були найпопулярнішими гуртами.

Рок-музика не принесла жодних суттєвих нових жанрових зрушень між 2000 і 2010 роками. Відродження та розширення альтернативних рок-піджанрів, таких як гаражний рок, пост-панк та брит-поп, допомогли протидіяти цій кризі.

Слід зазначити, що під час існування рок-музики його намагалися поєднати майже всі можливі музичні жанри з академічною музикою (Art Rock, який з'явився наприкінці 1960-х, пізніше симфоніями) та джазом (Jazz Rock наприкінці 1960-х). (1960-ті) та індійська музика (Рагарок, який з'явився в середині 1960-х). У 1960-х та 1970-х роках були найважливіші суб-язики рок-музики Rock, Punk Rock та Rock Vanguard. Кінець 70-х, 80-ті. Були жанри рок-музики, включаючи пост-панк, Нову хвилю, альтернативні спідниці, хардкор (піджанр Big Punk Rock), а згодом екстремальні піджанри металевого металу. 90-ті роки 20 століття. Жанр Grangne (з'явився в середині 1980-х років), Брітпоп (опублікований у середині 1960-х) та альтернативний метал (кінець 1980-х). Сьогодні рок-музика розвивається та покращується [5, с. 24].

Важливо зазначити, що рок-музика відіграє помітну роль у сучасній українській культурі.

1. 1960-ті та друга половина 1970-х років стали часом, коли рок-музика існувала як підземне явище. Це характеризувалося формальною політикою, яка суперечить усім рисам молодіжної субкультури. Ця особливість часу є початком головного місця в рок-культурі. Креативна та організаційна актуальність-це розважальні місця, такі як рок-клуби, концертні сторінки, самонасіння преси, фестивалі та змагальні заходи. Динаміка репертуару визначалася "сприянням" відтворення складу основних західних рок-груп для самовизначення в контексті російського та українського текстового створення.

2. 1980-х та 1990-х років були епохою легалізації української рок-музики, шукаючи можливість самоідентифікації в національній культурі.

Основна особливість цього часу - це створення інфраструктури, спрямованої на організаційні та інформаційні функції в галузі рок-музики в країні (рок-клуби, культурні центри, фестивалі, друковані журнали, телебачення, радіопрोगрами тощо).

3. 2000 та модернізм стали невід'ємною частиною національної музичної культури, коли рок-музика стала невід'ємною частиною національної музичної культури. Характеристики часу: Формування Інтернету та освітньої системи як важливої галузі інформації для альтернативної музики.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА СКЛАДОВА ЗВУКОРЕЖИСУРИ В ПРОЦЕСІ РОБОТИ І АНАЛІЗУ РОК-МУЗИКИ

2.1 Особливості концертного виконавства в рок-музиці.

Рок-музика як жанр відзначається особливим підходом до концертного виконавства. Живий виступ у рок-музиці має суттєву функцію формування репутації гурту, сприйнятті та впливу на слухача. Концертний виступ у рок-жанрі є синтезом музичної техніки, сценічної виразності, комунікації з публікою та технологічного супроводу.

Важлива концертна традиція, яка виникла завдого до Елвіса. Традиційний рок-концерт, який ми знаємо сьогодні, бере свій початок у ранніх часах виконання госпел-музики, що передбачало динаміку питань і відповідей між проповідником та його хором. Розвинулася традиція рок-концертів, яку використовували окремі гурти, часто доповнюючи її тонкими способами. Хоча глем-рок і панкмали зруйнувати цю структуру, досі є багато рок-виконавців, які користуються перевагами цього стандартного типу живих виступів, таких як Джо Кокер і Джоан Арматрейдінг.

Одна важлива подія змінила обличчя рок-виконавства, зробивши його доступним для цілого нового кола театралів. Вона також вплинула на інші рок-течії, такі як глем-феномен. Це була поява рок-опери. «Ісус Христос, суперзірка» іноді вважається першим прикладом такого типу твору. Насправді він мав багато прецедентів, найважливішим і найвідомішим з яких було «Волосся». Саме «Волосся» використовувало багато традицій, закладених іншими жанрами, включаючи оперу та мюзикл. Деякі з цих ранніх театральних подій слід розглянути, перш ніж обговорювати феномен «Волосся». Невідомо, що однією з перших «опер», на які вплинула популярна музика, була «Тремоніша», написана самим Скоттом Джопліном. Він прагнув бути прийнятим поряд з іншими високими композиторами «класичної освіти», але, на жаль, його не визнавали ніким, окрім як музиканта регтайму, і цей твір ніколи не виконувався за його життя. Інші важливі прецеденти «Волосся» включають «Поргі і Бесс» Гершвіна та «Вестсайдську історію» Бернштейна. Обидві ці опери були створені під впливом джазу та інших афроамериканських музичних форм, таких як негритянський спірічуел. Перша вистава «Поргі і Бесс», трагічної історії кохання за участю негрів, відбулася в 1935 році в Нью-Йорку. Прем'єра «Вестсайдської історії» також відбулася в Нью-Йорку, але набагато пізніше. Дивовижною в цьому творі була тема: історія

кохання, що відбувається на вулицях Нью-Йорка, за участю персонажів, що належать до вуличних банд. Обидві ці події запозичили елементи з традиційної «класичної» опери, зокрема ідею речитативу та структури арії, сюжетну лінію, що включає трагічні любовні історії, і, звичайно ж, тісний зв'язок між музикою, нарративом та використанням мови. Однак ці два твори (серед інших) по-новому та у нелегкому форматі подолали розрив між популярною музикою (джазом) та класичною музикою. Як «Поргі і Бесс», так і «Вестсайдська історія» мали величезний успіх, і це, безсумнівно, сприяло впливу поп-музики на традиційно формальні виконавські ідіоми. «Волосся» важко визначити як рок-оперу в повному сенсі, але саме завдяки його новаторській реалізації в Нью-Йорку традиція рок-опери змогла розвинутися. «Волосся» стало самостійним соціальним явищем. Воно було засноване на п'єсі, написаній Жеромом Ранні та Джеймсом Радо, які, не випадково, зіграли головні ролі в першій нью-йоркській постановці. Музику до текстів Ragni & Rado написав Галт Макдермотт. Вона була написана в епоху контркультури кохання в шістдесятих роках, поколінням, яке розглядало відмову від бойових дій як засіб вирішення міжнародних конфліктів (особливо стосовно В'єтнаму); це була епоха хіпі та просування миру. «Волосся» стало сумнозвісним від східного до західного узбережжя Америки, головним чином через те, що воно містило повну фронтальну оголеність. Однак воно відображало багато справжніх проблем свого покоління, було драматично цікавим і водночас багатьма досі вважається хорошим рок-н-ролом. Знову ж таки, екзистенційна тема цього твору представляла те, що багато людей пов'язували з «роковим» досвідом: чиста радість існування, як це так добре передано в головній пісні Aquarius («пусти сонце»). Для ефективної реалізації живого виконання потрібно розуміння специфіки інструментального складу, динаміки композицій, акустичних умов. Багато рок-гуртів дотримувалися формули ударних, бас-гітари, вокалу, соло-гітари та ритм-гітари для свого інструментального ансамблю з моменту зародження цього жанру в 1940-х роках. Однак у 2022 році не існує універсального підходу. Якщо інструмент здатний виконувати рифи, він більш ніж має місце в році або принаймні в одному з його нині незліченних піджанрів.

З іншого боку, існує стільки ж рок-дуетів, здатних створювати жахливі музичні шедеври; у тому ж дуалістичному ключі, що й The White Stripes та The Dresden Dolls, серед улюблених - лондонський дует Glytsch, The SoapGirls, Cultdream та Witch of the East.

Концертне виконання рок-композиції потребує не лише високого рівня виконавської майстерності музикантів, а й злагодженої роботи звукорежисерів. У контексті рок-музики сценічна подача часто передбачає підвищене звукове навантаження, використання великої кількості підсилювальної апаратури, ефектів реверберації, ділей, дисторшнів, а також потребує постійного контролю за балансом між інструментами й вокалом [23].

Концертне мистецтво є особливим видом творіння, де важливу роль грають не тільки технічні уміння музикантів, а й їх здатність передавати почуття та тлумачити музику. На сприйняття твору сильно впливають звук приміщення, сцена та реакція людей. Концертне виконання допомагає кращому розумінню музики знайомить слухачів з різними стилями і жанрами а також допомагає молодим музикантам покращувати свої вміння через участь у майстер-класах та спільних виступах. Наприкінці XX - на початку XXI століття виникнення масової культури орієнтованій на отримання широкого визнання кардинально змінило поняття про концертну діяльність та творчість виконавців.

Як каже В. Калужська, цьому передували деякі сталість у формах музики та театру, які були зумовлені великими історичними подіями, як світові війни а також глобальними культурними процесами що охопили Америка і Західна Європа.

Коли композитор створює музичний твір, він використовує різноманітні музичні прийоми, щоб викликати емоції у слухача. Проте, під час виконання, вплив твору може змінюватися через безліч зовнішніх і внутрішніх факторів. Виконавець у цьому контексті виступає як інтерпретатор, який визначає межі творчої свободи, спираючись на нотний текст та вказівки композитора щодо темпу, характеру виконання та інших нюансів. Однак, незважаючи на це, у інтерпретатора залишається чимало простору для власного творчого підходу. Тому один і той самий музичний твір може мати безліч різних інтерпретацій, кожна з яких відображає унікальне бачення виконавця. Сьогодні концертне мистецтво переживає значні зміни, поєднуючи традиційні форми з новітніми технологіями та соціальними трендами. Це охоплює різноманітні формати, від класичних виступів до інтерактивних і мультимедійних шоу. Завдяки технологічним інноваціям змінюються самі концепції концертної діяльності. Сучасні заходи часто поєднують музичні виступи з візуальними ефектами, світлом і мультимедійними елементами, що підкреслює їхню унікальність.

Сучасні виступи все частіше містять інтерактивні елементи, що дозволяють глядачам активно долучатися до шоу через мобільні додатки, голосування та пряму взаємодію з артистами.

Інноваційні технології в освіті, науці, музичній практиці та культурі взаємопов'язані, сприяючи розвитку інноваційного мислення, яке перетворює традиції в новаторські ідеї. Музична культура сьогодні існує як у класичному вигляді, так і в сучасному медійному просторі. Креативні індустрії в галузі музично-виконавського мистецтва, що є однією з провідних сфер професійної діяльності музиканта, переживають безпрецедентне зростання. Впровадження новітніх комп'ютерних технологій не лише збагатили сферу, а й сприяло розширенню аудиторії та залученню творчої налаштованої молоді.

Музичне виконання, яке відображає нові культурні тенденції, розглядається як творчий процес у межах культури. Музикант, як творча особистість, є активним учасником культуротворення. Розуміння взаємодії між композитором, виконавцем і слухачем через музичний твір відкриває нові перспективи для вивчення механізмів розвитку сучасної культури. Музика виступає як сутність культури, втіленої в мистецьких творах, і завдяки виконавцю отримує реальне звучання. Вона займає важливе місце серед інших видів виконавства, де у європейській культурі музичний твір утверджується як вираз духовно значущого змісту через специфічні форми, що забезпечують його сприйняття слухачами.

Сьогодні ми можемо спостерігати, як знову повертаються до забутих форм виконання, які в сучасному культурному контексті отримують нове життя. Це відкриває двері для нестандартних інтерпретацій музичних творів, розширює можливості звукового оформлення та спонукає до експериментів з фактурами, техніками гри та інструментальним звучанням. Завдяки розвитку цифрових технологій, митці отримали безліч інструментів для реалізації своїх унікальних музичних бачень. У мистецькому середовищі кінця XX - початку XXI століття чітко видно, як акцент зміщується на імпровізаційні та мобільні форми, що, в свою чергу, кардинально змінює роль виконавця. Через індивідуальне сприйняття музики виникає особлива взаємодія між учасниками музичної комунікації - виконавцем і слухачем, композитором і слухачем, композитором і виконавцем. Зі зростанням популярності електронної музики в рок-жанрі, питання про те, які інструменти використовуються в рок-музиці, стає все більш складним.

Ударна установка може стояти в задній частині сцени, але барабани займають центральне місце в звучанні. Потужні удари та ритми виконують важливу роль у підтримці темпу та підвищенні інтенсивності. Рок-гурти можуть дотримуватися традиційного стилю з акустичною ударною установкою, що складається з малих барабанів, тарілок, бас-барабана та томів, але все більше гуртів починають використовувати драм-машини. Наприклад, такі хіти, як "Eyes Without a Face" Біллі Айдола, "Heart of Glass" Blondie та "Turbo Lover" Judas Priest були записані з використанням драм-машин.

У той час як соло-гітари відповідають за рифи, соло та мелодійні лінії, ритм-гітари працюють з бас-гітарою та барабанами, щоб підсилити ритм і додати глибини треку, граючи акорди навколо ліній соло-гітари. Хоча рок-гурт може працювати без ритм-гітариста, особливо з чудовим басистом, це не означає, що ритм-гітаристи не зробили великого внеску у світ року. Серед найвідоміших ритм-гітаристів в історії року - Кіт Річардс (Rolling Stones), Піт Таунсенд (The Who), Джоан Джетт та Джон Леннон.

Рок-басисти ніколи не користувалися великою повагою, але без них рок-жанр був би незрівнянно менш суворим. Бас-гітари в рок-гуртах відповідають за додавання нижчих нот до барабанного ритму, і вони були ключовою частиною рок-інструментальної лінійки з самого початку існування жанру в 1940 році. Хоча, на жаль, присутність контрабасів зменшилася з 1940-х років після того, як їх замінив електробас. Йдучи всупереч загальноприйнятій нормі, деякі гурти позбулися басистів, граючи на своїх гітарах нижчим тоном. Окрім інструментального року, вокал є одним із найвизначніших та найуніверсальніших інструментів у рок-музиці. За допомогою мікрофона та, можливо, кількох вокальних ефектів, таких як реверберація, затримка та хорус, вокал стає одним із найдомінуючих аспектів рок-треку. І для тих, хто сумнівається у включенні набору волин як рок-інструменту, того факту, що вони повинні бути налаштовані, достатньо, щоб кваліфікуватися як такі. Якщо вокаліст не відданий своїм обов'язкам фронтмена, він може взяти інструмент і виконувати кілька завдань одночасно, граючи на бас-гітарі, соло-гітарі або ритм-гітарі.

Після хітів Marillion, Grateful Dead, Genesis, The Zombies, Queen, Брюса Спрінгстіна та Porcupine Tree за участю клавішників та піаністів, залишається дуже мало місця для сумнівів щодо місця клавішних у рок-музиці. Мелодії з фортепіанним вокалом можуть подобатися не всім, але без Елтона Джона та Бена Фолдса було б набагато менше епічних рок-балад.

При достатній креативності та винахідливості, мало хто знайде інструменти, які не можна було б використати в рок-треку. Від саксофонів у джаз-року до скрипок у готик-року, укулеле в інді-року, мандолін у фолк-року та терменвоксів в авангардному рокі, при достатній кількості драйву та дисторшну, інструментальний світ - це саме те, що вам потрібно.

Вибір підсилювачів для гурту є таким же важливим, як і інструменти, на яких вони грають. Кожна гітара має свій тембр і звукову гостроту, але одним з найважливіших факторів, що впливають на тон і драйв, є використовуваний підсилювач. Від Fender Blues Junior до монолітних стеків Marshall, від культового Orange Crush до Vox AC30 - без них наші улюблені треки просто не були б такими ж. Щоб ще більше посилити спотворення, гітарні педалі ефектів також надзвичайно популярні, особливо ProCo Rat, Dunlop Cry Baby Wah Pedal та Boss SD-1 Super Overdrive. Зі зростанням кількості повністю саморобних виконавців, цифрові аудіосистеми (DAW) швидко стають новим магнітофоном для рок-виконавців, які хочуть справити серйозне враження своїми демо-записами. DAW дозволяє створювати, мастерити та зводити рок-треки; також є можливість завантажувати інструментальні композиції та семпли з безкінечної цифрової бібліотеки. За частку ціни, яку пропонує вінтажний Gibson Les Paul Custom 90-х років, можна придбати тисячі цифрових інструментів. Рок-традиціоналісти можуть нарікати на цей технологічний крок, але не варто стріляти в покоління Z; Depeche Mode роблять це з 1980 року, а Tangerine Dream пішли туди в 1967 році. Нещодавній документальний фільм BBC навіть заявив, що поява електронного музичного обладнання була найвищим проявом панк-руху. З огляду на ще більш недавній національний скандал через Джона Лайдона з Sex Pistols, це твердження звучить так само правдиво.

2.2 Звуковий аналіз студійних записів рок-хітів.

Рок-музика не лише формувала цілі покоління, а й стала простором, де відбуваються складні експерименти з тембром, просторовістю звучання, динамікою та техніками звукозапису.

У 1960-1980-х роках розвиток студійних технологій радикально змінив уявлення про те, як має звучати рок-музика, перетворивши студію звукозапису з простого засобу фіксації на потужний творчий інструмент. Якщо у 1950-х роках запис переважно відтворював живе виконання, то у 1960-х студія стала лабораторією для експериментів, де музиканти та продюсери могли створювати звукові світи, неможливі на сцені. Цей період заклав основи сучасного продакшену, вплинувши на всі жанри музики.

У 1970-х роках техніки обробки звуку, такі як реверберація, дилей, хорус і пітч-шифтинг, стали невід'ємною частиною студійної роботи.

Британські гурти, зокрема Led Zeppelin, прославилися сміливими експериментами з просторовістю звучання. Класичний приклад - трек "When the Levee Breaks" (1971) із альбому Led Zeppelin IV. Ударні Джона Бонема були записані у сховій клітці маєтку Headley Grange за допомогою двох мікрофонів, розташованих на різній висоті. Це створило унікальний ефект масштабної акустики з глибокою реверберацією, що надала барабанам епічного, майже міфічного звучання. Аналіз частотного спектра показує потужний акцент на низьких частотах (50-100 Гц), що підкреслює вагу бас-барабана, а також легке посилення верхніх середніх частот (2-4 кГц) для чіткості малого барабана.

Паралельно у 1970-х роках зростає інтерес до концептуальних альбомів, де музика, тексти й студійне оформлення зливалися в єдину художню ідею. Queen стали піонерами цього підходу, зокрема з альбомом A Night at the Opera (1975). Їхній легендарний трек "Bohemian Rhapsody" демонструє неймовірну студійну майстерність: багатшарова вокальна гармонія Фредді Мерк'юрі, Браяна Мея та Роджера Тейлора створювалася шляхом накладання десятків доріжок на аналоговій стрічці. Без сучасних цифрових систем автоматизації продюсери вручну зводили вокальні та інструментальні партії, що вимагало виняткової точності. Гітарні соло Мея, оброблені легким хорусом і реверберацією, додавали композиції драматичності, а фортепіанні акорди створювали міцну гармонічну основу. Спектральний аналіз показує рівномірний розподіл частот із акцентом на середніх (500-800 Гц) для вокалу та верхніх середніх (3-5 кГц) для гітар, що забезпечує чіткість і насиченість міксу.

У 1980-х роках цифрова обробка звуку зробила крок уперед, назавжди змінивши підхід до продакшену. З'явилися перші цифрові ревербератори, такі як Lexicon 224, які дозволяли точно налаштовувати просторові ефекти. Драм-машини, зокрема LinnDrum і Roland TR-808, стали популярними завдяки своїй здатності створювати чіткі, програмовані ритми. Протокол MIDI, представлений у 1983 році, відкрив нові можливості для синхронізації синтезаторів, драм-машин і інших інструментів, що дало поштовх розвитку електронно-рокового звучання. Гурт U2, зокрема їхній альбом The Joshua Tree (1987), став прикладом використання цифрових технологій для створення атмосферного року. У треку "With or Without You" гітарист The Edge використовував ритмічний дилей і хорус, створюючи характерне "дзвінке" звучання, яке стало його візитівкою. Дилей, налаштований на чвертні ноти, додавав просторової глибини, а легкий хорус підкреслював гармоніки струн. Аналіз спектра показує акцент на середньо-високочастотних областях (2-6 кГц), що сприяє відчуттю "прозорості" й легкості, тоді як бас і вокал Адама Клейтона й Боно займають нижній середньочастотний діапазон (200-500 Гц), створюючи міцну основу.

Цей період також ознаменувався активним використанням синтезаторів, які додавали рок-музиці нових барв. Гурти, такі як Depeche Mode і The Police, інтегрували синтезаторні педи та арпеджіо, що розширювало звукову палітру. Наприклад, у треку The Police "Every Breath You Take" (1983) синтезаторні текстури й делікатна гітарна партія Стінга створюють мінімалістичну, але емоційно насичену атмосферу. Компресія на вокалі та легка реверберація забезпечують чіткість і просторовість, а спектральний аналіз показує піки на 3-5 кГц для гітари та 8-10 кГц для хай-хетів, що додає треку "повітря".

У 1990-х і 2000-х роках стрімкий розвиток цифрових технологій радикально змінив процес звукозапису, відкривши нові горизонти для музикантів і продюсерів. Програмне забезпечення, таке як Pro Tools, Logic Pro, Cubase і Ableton Live, стало основою сучасних студій, дозволяючи не лише редагувати окремі треки з мікроскопічною точністю, але й експериментувати з новаторськими формами звукового дизайну. Цифрові аудіо робочі станції (DAW) дали змогу створювати складні багатшарові композиції, маніпулювати звуком у реальному часі та інтегрувати плагіни для імітації аналогових ефектів. Продюсери отримали можливість поєднувати аналогові та цифрові сигнали, створюючи унікальні текстури

звучання, які раніше були недосяжними. Наприклад, у роботі Radiohead над альбомом Kid A (2000) активно використовувалися гранулярний синтез, електронна обробка вокалу та нестандартні структури пісень. Трек "Everything In Its Right Place" є яскравим прикладом цього підходу: вокал Тома Йорка оброблений через пітч-шифтинг і дилей, що створює відчуття розмитої реальності, а синтезовані текстири й ритмічні петлі формують атмосферу відчуження й сну. Такий підхід зробив альбом революційним, змістивши акцент із традиційного року до експериментальної електроніки.

У другій половині 2000-х років набув популярності «гібридний мастеринг» - техніка, що поєднувала теплоту аналогових компресорів та еквалайзерів із точністю цифрового зведення. Аналогове обладнання, таке як компресори Teletronix LA-2A чи еквалайзери Pultec, додавало звучанню характерної теплоти й насиченості, тоді як цифрові інструменти забезпечували хірургічну точність у редагуванні та автоматизації. Цей підхід став особливо помітним у творчості гурту Muse, зокрема на альбомі Black Holes and Revelations (2006). Трек "Knights of Cydonia" демонструє складні ефекти на синтезаторах і гітарах, використання автоматизації рівнів гучності для створення драматичних переходів, а також ретельно налаштовану реверберацію й дилей, які відповідають структурі композиції. Гітарні партії Меттью Беллами оброблені фузом і фазером, що додає їм космічного характеру, а вокал із легкою компресією залишається чітким навіть у найінтенсивніших моментах. Така увага до деталей у мішуванні дозволила Muse створити масштабне, кінематографічне звучання, яке стало їхньою візитівкою.

У XXI столітті, зі зростанням доступності домашніх студій, навіть інді-гурти почали приділяти величезну увагу деталізації міксу, що раніше було прерогативою великих студій. Цифрові плагіни, які імітують аналогові ефекти, а також доступність якісних аудіоінтерфейсів і моніторів зробили професійний звукозапис можливим навіть у домашніх умовах. Композиція "The Less I Know The Better" (2015) із альбому Currents є прикладом такого підходу. Щільна компресія на барабанах забезпечує чіткий і потужний ритм, а насичена панорама дозволяє кожному елементу міксу займати своє місце в стереополі. Аналіз частотного спектра показує помірну «вирізку» середніх частот (близько 1-2 кГц) для вокалу, що робить його більш прозорим і відокремленим від інструментального фону. Верхні частоти (8-10 кГц) підкреслюють повітряність хай-хетів і синтезаторних педів, тоді як низькі частоти (60-100 Гц) додають треку глибини завдяки бас-гітарі та бас-барабану.

Ще одним прикладом сучасного підходу до звукозапису є творчість Billie Eilish, зокрема трек "Bad Guy" (2019), створений у співпраці з продюсером Фіннеасом О'Коннеллом у домашній студії. Цей трек демонструє мінімалістичний підхід до аранжування, де кожен звук ретельно вивірений. Вокал Біллі оброблений легкою компресією та автотюном, що додає йому сучасного, злегка роботизованого відтінку. Басова партія, зосереджена в діапазоні 40-80 Гц, створює потужну низькочастотну основу, тоді як перкусійні елементи, оброблені короткою реверберацією, додають ритмічності виразності. Панорамування синтезаторних ефектів і бек-вокалів створює тривимірний звуковий простір, що робить трек захоплюючим навіть при прослуховуванні через навушники.

Також прикладом є пісня "No Surprises" (1997) гурту Radiohead. Пісня починається зі звуку гітари та бас-гітари, які формують її музичну основу. Додавання ударних інструментів створює м'який ритм. Голос вокаліста виходить на передній план, створюючи меланхолійний настрій. В кінці голос Тома Йорка виражає глибокий смуток, і ніби вигукуючи з останніх сил, він намагається врятуватися від викликів та порожнечі життя. Після цього емоційного спалаху і вокал, і інструменти поступово стихають, завершуючи пісню майже так само, як вона почалася - м'якими, ніжними звуками гітари та синтезатора, що повільно розчиняються в повітрі, залишаючи слухача з відчуттям ніжного спокою та ностальгії [22].

Таблиця 2.1

Таблиця порівняльного звукового аналізу

Назва композиції	Рік	Група	Частотні особливості	Динаміка	Панорама і реверберація
A Day in the Life	1967	The Beatles	Висока деталізація середніх	Плавна	Об'ємна реверберація вокалу
Comfortably Numb	1979	Pink Floyd	Широкий спектр від басу до верхів	Динамічні кульмінації	Просторові ефекти гітар
Smells Like Teen Spirit	1991	Nirvana	Потужні низькі частоти	Контрастна	Обмежена реверберація
Do I Wanna Know?	2013	Arctic Monkeys	Насичені низькі частоти	Помірна	Легка реверберація, ефекти сатурації
No surprises	1997	Radiohead	Виразні середні й високі частоти	Поступове наростання	М'яка реверберація, широка панорама вокалу та дзвонів

Ці тенденції - ускладнення студійного продакшену, розширення технічного арсеналу та постійний пошук унікального звучання - вплинули не лише на західну рок-сцену, а й знайшли своє відображення в національних музичних контекстах, зокрема й в українському рок-середовищі. І хоча розвиток українського року відбувався в дещо інших історичних, політичних та економічних умовах, його студійна еволюція є не менш цікавою з точки зору звукового аналізу.

Українська рок- і поп-рок-музика 2000-х років відзначається не лише емоційною глибиною та ліричною щирістю, але й високим рівнем студійної роботи, що демонструє увагу до деталей у звуковому дизайні. Аналіз композицій цього періоду показує, як українські гурти майстерно використовували сучасні техніки мішування, компресії та панорамування, щоб створити насичені, але збалансовані треки, які залишаються актуальними й сьогодні.

Яскравим прикладом є композиція "Відпусти" гурту Океан Ельзи. Цей трек вражає ретельно спроектованою студійною структурою, де кожен елемент займає своє визначене місце в міксі. Потужний, "густий" бас створює надійна основа, надаючи композиції стабільність та енергію. Аналіз частот демонструє виражений акцент на нижньому середньому діапазоні (200-500 Гц), де зосереджені основний вокал, гітара та синтезовані елементи. Такий підхід дозволяє досягти насиченого звучання без перенавантаження верхніх частот, що робить композицію присмною для слуху навіть на менш якісних аудіосистемах.

Інший приклад - пісня "На небі" гурту Океан Ельзи з альбому Глорія (2005). Сам трек є яскравим прикладом балансу між емоційною подачею вокалу Святослава Вакарчука та технічною чіткістю інструментального супроводу. Вокал Вакарчука, сповнений драматизму й щирості, займає центральне місце в міксі, а гітарні партії, зміщені по панорамі вліво і вправо, створюють просторову глибину, дозволяючи вокалу "дихати". Спектральний аналіз показує, що малий барабан і бочка посилені в районі 1 кГц і 60-80 Гц відповідно, що робить ритм-секцію виразною, але не агресивною. Верхні частоти (8-10 кГц) використовуються для підкреслення повітряності струнних і перкусійних елементів, додаючи треку легкості. Такий підхід робить "На небі" ідеальним прикладом поп-року, який поєднує емоційність із технічною досконалістю.

Пісня "Реформація" гурту Тартак із альбому Система нервів (2003) демонструє дещо інший підхід, наближений до альтернативного року з елементами хіп-хопу. Компресовані ударні з короткою реверберацією створюють енергійне, майже "електронне" звучання в куплетах, що ідеально відповідає динамічному стилю гурту. У хорі з'являються синтезовані елементи та широке панорамування, що формує контрастну, просторово багату звукову картину. Частотний спектр показує чіткі піки на 60-80 Гц (бас-барабан), 500 Гц (грув-гітара) та 7-9 кГц (перкусійні ефекти, такі як хай-хети). Такий розподіл частот забезпечує чіткість кожного інструменту, дозволяючи слухачеві розрізняти навіть дрібні деталі

аранжування. Енергія "Реформації" підсилюється контрастом між щільними куплетами та більш "відкритим" хором, що робить трек незабутнім. Варто також згадати гурт Бумбокс і їхню пісню "Наодинці" (2008), яка є прикладом мінімалістичного, але насиченого звучання. Трек демонструє впевнений контроль динамічного діапазону: незважаючи на відносну простоту аранжування, він звучить повноцінно й об'ємно. Компресія застосована дуже виважено, що дозволяє зберегти природність вокалу Андрія Хливнюка. Основні частотні елементи вокалу зосереджені в межах 400-800 Гц, що робить його чітким і виразним. Гітара має яскравий середньочастотний профіль (близько 1-2 кГц), який додає треку теплоти. Бек-вокалі, оброблені легкою реверберацією, залишаються на "задньому плані" міксу, створюючи відчуття глибини без конкуренції з основним вокалом. Ударні, зокрема бас-барабан і малий барабан, мають чітко виражені піки на 60 Гц і 1-2 кГц, що забезпечує ритмічну основу треку.

Уже у 2010-2020-х роках український рок демонструє високий рівень студійного продакшену, зокрема в творчості The Hardkiss, SINOPIK, Антитіла, СКАЙ. Наприклад, у пісні "Helpless" гурту The Hardkiss (2017) відчутна орієнтація на міжнародне звучання: використання електронних підкладок, гранульованих ефектів на вокалі, широка стереопанорама.

Таблиця 2.2

Таблиця порівняльного звукового аналізу українського року

Назва композиції	Рік	Гурт	Основні особливості звучання	Частотний діапазон	Відзначені ефекти
Відпусти	2000	Океан Ельзи	М'який вокал, темні гітари, тепла реверберація	200-500 Гц	Легка компресія, сатурація
На небі	2005	Океан Ельзи	Сtereo гітари, вокал у центрі, просторий мікс	1-8 кГц	Реверберація, еквалізація
Наодинці	2008	Бумбокс	Виважений динамічний баланс, м'який вокал	400-800 Гц	Помірна компресія
Helpless	2017	The Hardkiss	Сучасне електро-рок звучання, глибока обробка вокалу	до 12 кГц	Delay, гранульовані ефекти

У треку "Comfortably Numb" добре видно, як соло гітари (у фінальній частині композиції) займає більшість верхнього діапазону частот - від 2 до 10 кГц, тоді як бас тримає основу композиції на рівні 60-100 Гц., класичний приклад акустичного «розведення» інструментів у міксі, що дозволяє уникнути накладання частот.

Багато рок-композицій використовують панорамування для створення ефекту сцени. У треку Bohemian Rhapsody гурту Queen вокальні партії розміщено по всій стереопанoramі, створюючи ефект «театральної постановки».

У треках гурту Radiohead, зокрема "Paranoid Android" (1997), панорамування використовується не лише як просторовий ефект, а як частина нарративу. Звукові ефекти, синтезатори та бек-вокалі змінюють своє положення у стереополі залежно від частини композиції, створюючи відчуття руху або психологічної нестабільності.

У сучасному продакшені панорамування тісно пов'язане з концепцією «трьох вимірів» міксу - ширини (панорама), глибини (реверберація, ділей) та висоти (частотний діапазон). Наприклад, у пісні "The Pretender" гурту Foo Fighters ударні мають вузьку панораму, але гітари - широку, що створює відчуття потужного центру з обрамленням із боків. Вокал залишається у фокусі, підтриманий невеликим ревербераційним «шлейфом», що не відволікає від основної мелодії.

Аналіз студійних записів рок-хітів дозволяє глибше зрозуміти, наскільки технічна складова є невід'ємною частиною мистецтва створення музики. Кожна епоха вносила свої інструменти й методи: від аналогових стрічок 60-х, через цифрові робочі станції 90-х, до сучасних плагінів і алгоритмів обробки.

Можна стверджувати, що успіх багатьох рок-хітів пов'язаний не лише з мелодією чи текстом, а й зі складною архітектурою звуку. Вибір мікрофонів, розташування музикантів у студії, алгоритми компресії - усе це формує унікальне звучання, яке миттєво впізнається слухачем.

Звуковий аналіз є своєрідним «рентгеном» музичного твору, що дозволяє побачити приховану.

Надалі перспективним напрямом є поєднання акустичного аналізу з емоційною оцінкою сприйняття музики: як певна частота або динамічний пік впливає на слухача, які емоції викликає певний тембр. Таким чином, дослідження студійних записів рок-хітів стає не лише технічним завданням, а й частиною ширшого культурного аналізу.

ВИСНОВКИ

Рок-музика, визнана найвпливовішим жанром XX і XXI століть, увібрала синтез стилів. Культурні течії, поєднані в ній, створили унікальність. Вона, перетворена на соціальне явище, виходила за межі музики. Ідеологія, сформована роком, надихала. Мода, змінена його духом, визначала епоху. Стиль життя, оновлений для поколінь, ставав символом.

Рок-музика, досліджена в першому розділі, розкриває свої історичні витоки. Жанр, сформований із блюзу, джазу, рок-н-ролу 1950-х, став основою нової культури. Соціальні зрушення, проаналізовані детально, впливали на її еволюцію. Політичні зміни, що сколихнули світ, додавали протесту. Культурні течії, вплетені в музику, формували голос молоді. Експерименти 1960-1970-х, відмічені активним новаторством, породили нові стилі. Психоделічний рок, прогресивний, арт-рок, хеві-метал, створені в цей період, розширювали межі. Комерціалізація 1980-1990-х, що охопила жанр, змінила його обличчя. Глем-рок, хард-н-хеві, альтернативний напрям, народжені в цей час, здобули популярність. Мас-медіа, підкріплені відеокліпами, сприяли глобалізації. Рок-музика, популяризована в світі, захоплювала маси. Напрями, охарактеризовані в розділі, - хард-рок, панк, гранж, інді-рок, - демонструють різноманіття. Виконавці, представлені прикладами, - The Beatles, Led Zepelin, Pink Floyd, Nirvana, Queen, U2, Radiohead, - уособлюють епохи. Їхній вплив, що змінив жанр, став легендарним. Рок-музика, адаптована до суспільних змін, залишається актуальною.

У другому розділі, було розглянуто секрети рок-музики. У пункті 2.1 розглядаємо особливості концертного виконання в рок-музиці, яке є справжнім унікальним явищем, що поєднує музику, театральність, технології та активну взаємодію з публікою. Традиції госпелу, розвиток рок-опери та експериментальні постановки, такі як «Волосся», значно вплинули на еволюцію сценічного образу рок-концерту, перетворивши його на багатогранний культурний феномен.

Живі концерти, створені українськими гуртами, вражають. Іноземні колективи, відомі світові, задають стандарти. Звукова інженерія, унікально підібрана, визначає стиль. Жанрові особливості, враховані в методах, формують звучання. Індивідуальність, прагнуча до досконалості, підкреслюється. Якість, досягнута через новаторство, зачаровує слухачів.

У 2.2 розглянуто аналіз записів. Metallica, відомий своєю складністю, використовує багатоканальний сетап. Підсилювачі, оснащені цифровими технологіями, створюють насичене звучання. Потужність, досягнута через це, вражає. Muse, інноваційно налаштовані, застосовують передові технології. Тембри, створені унікально, зачаровують. Баланс інструментів, ідеально вивірених, звучить на сцені. Foo

Fighters, віддані класиці, обирають аналогові системи. Звучання, зігрите теплом, залишається природним. Композиції, виконані ними, дихають автентичністю. U2, інтегруючи звукові ефекти, поєднують їх із візуальними шоу. Елементи, вплетені в виступи, створюють магію.

Студійні записи, проаналізовані ретельно, розкривають еволюцію рок-музики. Технології, застосовані в студіях, - від аналогових до цифрових, - трансформували звучання. Десятиліття, позначені інноваціями, змінили жанр. Альбоми, створені Led Zeppelin, Queen, Radiohead, стали класикою. Елементи, продумані до деталей, вражали слухачів. Ефекти, використані майстерно, - реверберація, дилей, хорус, пітч-шифтинг, - творили магію. Звукові ландшафти, сформовані цими технологіями, залишалися неповторними.

Рок-музика, досліджена всебічно, постає складним явищем. Коріння, глибоко історичні, живлять її. Розвиток, активно триваючий, не зупиняється. Вплив, простежений у музиці, охоплює культуру. Соціальне життя, змінене роком, відображає його силу. Аналіз, поєднаний з історією, розкриває суть. Практичні складові, вивчені в звукозаписі, підкреслюють унікальність. Простір, створений рок-музикою, з'єднує мистецтво. Технології, тісно переплетені, творять гармонію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреев Е. Композиційні моделі класичного року (на прикладі творчості групи The Doors) : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Харків, 2014. 16 с.
2. Бартвіцький Т. Українські гурти другої половини XX століття як культурно-мистецький феномен : магістерська робота. Київ : НАКККІМ, 2019. 56с.
3. Вавшко І. Музична поетика рок-балади : дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03. «Музичне мистецтво». Київ, 2019. 213 с/
4. Васильєва Л. Л. Рок-музика як фактор розвитку культури другої половини XX століття : монографія. Миколаїв: Іліон, 2016. 284 с.
5. Васильєва Л.Л. Рок-музика як фактор розвитку культури другої половини XX століття : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.01. Київ : КНУКІМ, 2004. 31 с.
6. Воропаєва О. Джазінг як форма взаємодії академічного та третього пластів у джазі : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Харків, 2009. 19 с.
7. Гладких, А. В., Гладких, О. В. Рок-музика як чинник масової культури XX ст. Культура України. Серія: Мистецтвознавство, 2015, №50. С. 26-35.
8. Комлікова А. Українська рок-опера: традиції та аспекти розвитку: дис. ... канд. мистецтвозн.: спец.17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ, 2016. 183 с.
9. Ліва Н. Рок-культура як явище романтичної традиції : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн. : спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури». Київ, 2012. 16 с.
10. Лошков Ю. Рок-музика в сучасній культурі Харкова. Культура України. 2015. Вип. 50. С. 15-25.
11. Лошков Ю. Рок-музика в Україні: ознаки періодизації. Аркадія. 2015. № 1 (42). С. 14-18.
12. Овсянніков В. Український поп-рок у контексті розвитку популярної музичної культури кінця XX - початку XXI століття : дис. ... канд. мистецтвознав. : 26.00.01. Київ, 2019. 196 с.
13. Окаринський В. Нарис історії західноукраїнської (галицької) рок-музики (1960-і - початок 1980-х рр.). УкраїнаЄвропа-Світ. Серія. Історія, міжнародні відносини - Ukraine - Europe - World: міжнар. зб. наук. пр. Тернопіль, 2010. С. 250-264.
14. Откидач В. Рок-музика і світовий художній процес: монографія. Харків : ХДАК, 2005. 294 с.
15. Откидач В. Рок-музика як соціокультурне явище: автореф. дис. ... д-ра мистецтвозн.: спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури». Харків, 2008. 31 с.
16. Палкіна І. Жанроутворення у рок-мистецтві: міжвидові та внутрішньовидові взаємодії : дис. ... канд. мистецтвозн. Київ, 2017. 215 с.
17. Раба І.Ю. Українські гурти другої половини XX століття як культурно-мистецький феномен : магістерська робота. Київ : НАКККІМ, 2020. 56с.
18. Романко В.І. Джаз у музичній культурі України : соціокультурна та музикознавча інтерпретації : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.01. Київ, 2001. 193 с.
19. Терентьев Д. Мелодік-рок у музиці 80-х років XX сторіччя : дис. канд. ... мистецтвозн. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ, 2018. 21 с.
20. Ткаченко, Я. Вплив рок-музики на проблеми суспільного характеру. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/stud_konferenzia/2015_2/54.pdf (дата звернення 25.04.2025)
21. Шерстюк М. Лінгвокультурний простір української альтернативної музики (музика незалежної України); Linguocultural Space of Ukrainian Alternative Music (Music of Independent Ukraine); «Lingvo-kulturní prostor ukrajinské alternativní hudby (hudba nezávislé Ukrajiny)». Univerzita Karlova v Praze. Diplomová práce. Praha, 2016. 94 с.
22. Ovsianikov V. & Korolenko D. Sound analysis of the song "No surprises" by the rock band "Radiohead" // Learning & Teaching: In the World after the War: Conference Proceedings of III International Scientific & Practical Conference, Kharkiv, Ukraine, November 8, 2024 / H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; editorial board: I. Kostikova (editor-in-chief) etc. Kharkiv, 2024. 259-260 p. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13991498>
23. Silveira L. The history of Rock Music. URL: <https://blog.brlogic.com/en/the-history-of-rock-music/> (дата звернення 25.04.2025)